

ATTUNDA TINGSRÄTT

DOM
2010-02-18
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
T 3798-07

PARTER

Kärande

1. Thomas Allgén
Kungsholmsgatan 17, 4 ö.g.
112 27 Stockholm

2. Teet Härm
c/o LEGIO Advokatfirma AB
Box 5779
114 87 Stockholm

Ombud för 1 och 2: Advokaterna Kajsa Blomgren och Carl-Johan Vahlén
LEGIO Advokatfirma AB
Box 5779
114 87 Stockholm

Svarande

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Ombud: f.d. chefsrådmannen Ingvar Gunnarson
Måsvägen 14 A
183 57 Täby

DOMSLUT

1. Thomas Allgéns och Teet Härms skadeståndstalan ogillas.
  2. Thomas Allgén och Teet Härm skall solidariskt ersätta staten dess rättegångskostnader med 310 375 kr, varav 308 000 kr avser ombudsarvode och 2 375 kr resor, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 februari 2010 till dess betalning sker.
-

Dok.Id 169166

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Kansli Stockholm Gärdet, Box 27328 102 54 Stockholm	Erik Dahlbergsgatan 60	08-561 663 00 E-post: attunda.tingsratt@dom.se www.attundatingsratt.domstol.se	08-561 664 98	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. BAKGRUND.....	7
2. YRKANDEN.....	11
Thomas Allgén.....	11
Teet Härm.....	11
Staten.....	12
3. GRUNDER.....	13
Thomas Allgén och Teet Härm.....	13
<i>Fel och/eller försummelser vid myndighetsutövning.....</i>	<i>13</i>
<i>Oskäligt utdragen rättsprocess.....</i>	<i>13</i>
Staten.....	14
<i>Fel och/eller försummelser vid myndighetsutövning,.....</i>	<i>14</i>
<i>Oskäligt utdragen rättsprocess.....</i>	<i>14</i>
<i>Bristande kausalsamband.....</i>	<i>15</i>
4. UTVECKLING AV TALAN.....	15
Thomas Allgén och Teet Härm.....	15
Staten.....	51
5. UTREDNINGEN VID TINGSRÄTTEN.....	55
Skriftlig bevisning.....	55

<i>Thomas Allgén och Teet Härm</i>	55
<i>Staten</i>	60
Muntlig bevisning	60
<i>Thomas Allgén och Teet Härm</i>	60
<i>Staten</i>	61
<i>Förhørsutsagor</i>	61
<u>Thomas Allgén</u>	61
<u>Teet Härm</u>	63
<u>Pim Martinsson</u>	64
<u>Bo Wide</u>	66
<u>Jovan Rajs</u>	68
<u>Anders Eriksson</u>	70
<u>Peter Krantz</u>	74
<u>Frank Lindblad</u>	76
<u>Lars-Göran Allgén</u>	77
<u>Jan Olsson</u>	80
<u>Tomas Eriksson</u>	82
<u>Bertil Salin</u>	83
<u>Nils Wiklund</u>	86

<u>Bengt Wingqvist</u>	88
<u>Olle Andersson</u>	89
<u>Kerstin Koorti</u>	90
<u>Per-Åke Larsson</u>	92
<u>Nils Blom</u>	94
<u>John-Henri Holmberg</u>	95
<u>Anders Helin</u>	97
<u>Ingegerd Westlander</u>	103
<u>Peter Wennerholm</u>	105
6. DOMSKÄL	110
Processuella utgångspunkter	110
<i>Tidigare preskriptionsinvändning</i>	110
<i>Tidigare avvísingsyrkande grundat på forumregeln i</i> <i>3 kap. 10 § skadeståndslagen</i>	111
<i>Ändringar av skadeståndslagen</i>	111
<i>Allmänt om bevisbördan m.m.</i>	112
Tingsrättens bedömning	113
<u>Förstahandsgrunden (fel eller försummelser</u> <u>vid myndighetsutövning)</u>	113

<i>Frågan om påstådda fel och/eller försummelser begåtts vid myndighetsutövning.....</i>	<i>113</i>
<i>Försvunna förhörsuppgifter och annat försvunnet utredningsmaterial.....</i>	<i>114</i>
<i>Underlåtna eller för sent vidtagna utredningsåtgärder.....</i>	<i>116</i>
<i>Läckor.....</i>	<i>117</i>
<i>Vidtagna utredningsåtgärder och beslut att driva saken vidare.....</i>	<i>119</i>
<i>Utredningen av Anne-Catherine Härms död.....</i>	<i>120</i>
<i>Misshandelsåtalet.....</i>	<i>120</i>
<i>Incestutredningen och -åtalet.....</i>	<i>121</i>
<i>Christina Allgéns och Karin Allgéns uppgifter i övrigt.....</i>	<i>121</i>
<i>Åke Fredrikssons uppgifter.....</i>	<i>123</i>
<i>Marie Rådéns och Ingeborg Olssons uppgifter.....</i>	<i>123</i>
<i>Förhörsuppgifterna från de 188 prostituerade .....</i>	<i>124</i>
<i>Marianne Seppäläs uppgifter.....</i>	<i>124</i>

<i>Makarna Schröders uppgifter.....</i>	<i>125</i>
<i>Per-Åke Larssons medverkan.....</i>	<i>127</i>
<i>Wincent Langes medverkan.....</i>	<i>127</i>
<i>Frank Lindblads och Margareta Erixons medverkan.....</i>	<i>128</i>
<i>Jovan Rajs medverkan.....</i>	<i>129</i>
<i>Tingsrättsprocesserna m.m.....</i>	<i>131</i>
<i>”Deslegitimeringsprocessen” samt HSAN:s och Socialstyrelsens övriga åtgärder.....</i>	<i>134</i>
<i>Övriga påstådda fel och/eller försummelser.....</i>	<i>138</i>
<i>Kumulationsfrågorna.....</i>	<i>140</i>
<i>Orsakssamband.....</i>	<i>141</i>
<u>Andrahandsgrunden (Oskäligt utdragen rättsprocess).....</u>	<u>145</u>
7. HUR MAN ÖVERKLAGAR.....	146

1. BAKGRUND

Under sommaren 1984 påträffades delarna av en styckad kvinnokropp i plastsäckar på två ställen i Solna. Den rättsmedicinska obduktionen utfördes av rättsläkaren Jovan Rajs, verksam vid rättsläkarstationen i Solna och det kunde konstateras att kroppsdelarna härrörde från en prostituerad kvinna, Catrine da Costa, som även var narkotikamissbrukare. Jovan Rajs upprättade flera utlåtanden som sedermera kom att användas i utredningen. Kärandena i detta mål (Thomas Allgén och Teet Härm, härefter omväxlande angivna med namn eller med begreppen läkarna respektive kärandena) kom så småningom att misstänkas bland annat för brott med anknytning till fynden. Anledningen var bland annat, dels att Teet Härm anmäldes av sin tidigare svärfar för inblandning såväl i mord på Catrine da Costa som i mord på sin tidigare hustru, som avlidit år 1982, dels att Thomas Allgéns hustru Christina Allgén anmält att deras dotter Karin Allgén både utsatts för sexuella övergrepp av Thomas Allgén och sannolikt bevittnat hur denne och Teet Härm tillsammans styckat en kvinnokropp. Teet Härm var år 1984 anställd vid rättsläkarstationen i Solna och skrev också på en doktorsavhandling under handledning av Jovan Rajs. Efter slutförd förundersökning väcktes åtal vid Stockholms tingsrätt, dels mot båda läkarna för mord under pingst-helgen 1984, dels mot Thomas Allgén för grov otukt med barn och grovt sexuellt utnyttjande av underårig.

Den 8 mars 1988 fann tingsrätten att övertygande bevisning hade förebringats för att läkarna hade gjort sig skyldiga till mord och förordnade om rättspsykiatrisk undersökning beträffande dem. Ordföranden och en av de sex nämndemännen var av skiljaktig mening och fann inte att övertygande bevisning hade förebringats för att läkarna hade gjort sig skyldiga till mord. Efter att läkarna överklagat tingsrättens beslut till Svea hovrätt undanröjde hovrätten den 22 mars 1988 tingsrättens beslut och återförvisade målet till tingsrätten för fortsatt handläggning samt förordnade att läkarna, som var häktade, skulle friges.

I maj och juni 1988 hölls en ny huvudförhandling vid Stockholms tingsrätt med en ny ordförande och nya nämndemän. Åklagaren yrkade, dels att båda läkarna skulle dömas för mord, alternativt grov misshandel och grovt vållande till annans död, dels att Thomas Allgén skulle dömas för grov otukt med barn och grovt sexuellt utnyttjande av underårig samt Teet Härm för misshandel. Stockholms tingsrätt ogillade genom domen 8 juli 1988 samtliga åtal mot läkarna. I fråga om åtalet för mord alternativt grov misshandel och grovt vållande till annans död uttalade tingsrätten emellertid i domskälen att det var ställt utom allt rimligt tvivel att läkarna tillsammans hade styckat Catrine da Costas kropp under pingsthelgen 1984 eller i anslutning till denna helg och att de därigenom hade gjort sig skyldiga till brott mot griftefrid, ett brott som emellertid var preskriberat och som åklagaren inte heller hade väckt åtal för. Efter att läkarna överklagat tingsrättens dom med yrkande att det av tingsrätten gjorda uttalandet i fråga om styckningen skulle undanröjas, avvisade Svea hovrätt, genom ett beslut den 30 september 1988, överklagandet med motiveringen att endast en domstols domslut och inte dess domskäl kan överklagas. Läkarna överklagade hovrättens beslut till Högsta domstolen som den 12 januari 1989 inte fann skäl att meddela prövningstillstånd.

Två veckor efter tingsrättens dom yrkade Socialstyrelsen hos Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) att läkarnas läkarlegitimationer skulle återkallas på den grunden att Stockholms tingsrätt hade funnit det ställt utom allt rimligt tvivel att de hade styckat kvinnans kropp. Genom ett beslut den 23 maj 1989 biföll HSAN Socialstyrelsens yrkande men två av ledamöterna var av skiljaktig mening och ansåg inte att grund fanns att återkalla läkarnas legitimationer.

Thomas Allgén och Teet Härm överklagade HSAN:s beslut till Kammarrätten i Stockholm som genom en dom den 6 oktober 1989 undanröjde HSAN:s beslut och lämnade Socialstyrelsens begäran om återkallelse av legitimationerna utan bifall. Två av ledamöterna var av skiljaktig mening och ville fastställa HSAN:s beslut. Kammarrätten uttalade i sin dom bland annat att den av Socialstyrelsen åberopade tingsrättsdomen med det som hade anförts i den inte utgjorde en tillräcklig grund för en självständig och allsidig prövning och utvärdering av skuldfrågan beträffande återkallelse av

legitimationerna. Socialstyrelsen kunde därför inte med sin anmälan och det som därvid hade åberopats anses ha visat att det fanns skäl att frånta läkarna deras legitimationer.

Socialstyrelsen överklagade kammarrättens dom till Regeringsrätten som den 11 juni 1990 meddelade ett beslut genom vilket kammarrättens dom upphävdes och målet visades åter till kammarrätten för fortsatt handläggning. I beslutet anförde Regeringsrätten bland annat att för återkallelse av en läkarlegitimation inte kunde komma i fråga att kräva mindre än full och övertygande bevisning för att läkaren har gjort sig skyldig till den handling eller den försummelse som har åberopats som grund för ett yrkande om återkallelse, att det i det aktuella fallet inte fanns skäl att ställa lägre krav på bevisningen för att läkarna hade styckat kroppen än vad som skulle ha gjorts i ett mål om åtal för styckningen, att tingsrättens dom i detta fall inte – på grund av de särskilda omständigheterna – kunde godtas i målet om återkallelse av läkarlegitimationerna på det sätt som normalt gäller och att det därför blev nödvändigt att i återkallelsemålet närmare pröva om det fanns tillräckliga bevis för att läkarna hade styckat kroppen. Vidare uttalade Regeringsrätten att kammarrätten, när den fann att tingsrättens dom inte ensam utgjorde tillräcklig grund för ett ställningstagande i deslegitimationsfrågan, borde ha föranstaltat om den ytterligare utredning som kammarrätten ansåg nödvändig, vilket kammarrätten inte hade gjort.

Vid den återupptagna handläggningen höll kammarrätten förhandling, vid vilken Thomas Allgén och Teet Härm, ett antal vittnen och sakkunniga hördes. I en dom den 31 maj 1991 lämnade kammarrätten läkarnas överklagande av HSN:s beslut utan bifall, vilket innebar att återkallelsen av läkarlegitimationerna bestod. I domskälen uttalade kammarrätten bland annat att inget enskilt bevis band läkarna till styckningen men att en sammanvägning av bevismaterialet gjorde att det var ställt utom varje rimligt tvivel att läkarna tillsammans hade utfört styckningen. Thomas Allgén och Teet Härm överklagade kammarrättens dom till Regeringsrätten som i ett beslut den 6 februari 1992 inte meddelade prövningstillstånd.

Thomas Allgén och Teet Härm ansökte senare om resning och klagade över domvilla, dels beträffande Stockholms tingsrätts dom den 8 juli 1988, dels hovrättens avvisningsbeslut den 30 september 1988. Högsta domstolen avslog den 24 oktober 2000 resningsansökan och klagan över domvilla såvitt gällde hovrättens avvisningsbeslut och uttalade bland annat att tingsrättens formulering i domskälen inte kunde anses innebära att den rättstillämpning som legat till grund för hovrättens avvisningsbeslut uppenbart stred mot lag och att inte heller Europakonventionens bestämmelser kunde anses innebära att hovrättens avvisningsbeslut var att anse som uppenbart stridande mot lag. Den 16 februari 2001 avslog Svea hovrätt motsvarande talan mot tingsrättens dom.

Thomas Allgén och Teet Härm ansökte också om resning hos Regeringsrätten och yrkade att kammarrättens dom den 31 maj 1991 skulle undanröjas eller att Regeringsrätten skulle undanröja sitt återförvisningsbeslut den 11 juni 1990, varvid kammarrättens dom den 6 oktober 1989 skulle stå fast. Som skäl för resning anfördes, dels att det vid handläggningen i kammarrätten och Regeringsrätten hade begåtts rättegångsfel av skilda slag, dels att det hade tillkommit ny bevisning och nya omständigheter som sannolikt skulle ha lett till en annan utgång om de hade lagts fram tidigare. Regeringsrätten avslog den 30 maj 2001 Thomas Allgéns och Teet Härms begäran om resning och anförde bland annat att de inte hade visat att det vid handläggningen av frågan om återkallelse av deras läkarlegitimationer hade begåtts något rättegångsfel som kunde utgöra grund för resning och att de inte heller hade visat att det på grund av ny bevisning och nya omständigheter fanns skäl för resning.

I september 2003 ansökte Thomas Allgén och Teet Härm hos Regeringsrätten på nytt om resning av kammarrättens dom den 31 maj 1991. Sedan Socialstyrelsen avstyrkt bifall till resningsansökan avslog Regeringsrätten den 1 juli 2004 denna.

Thomas Allgén och Teet Härm har därefter hos Justitiekanslern begärt skadestånd av staten för fel och försummelser av staten vid myndighetsutövning. Efter att Justitiekanslern den 21 augusti 2006 avböjt att reglera Thomas Allgéns och Teet Härms

skadeståndsanspråk, och bland annat anfört att deras anspråk inte lämpar sig för en rent skriftlig prövning och sålunda inte för frivillig skadereglering och istället borde prövas av domstol, har Thomas Allgén och Teet Härm vid Attunda tingsrätt väckt den nu aktuella talan, i vilken de gör gällande en rad olika fel och/eller försummelser under förundersökningen och de efterföljande rättegångarna som enligt dem medför att staten är skyldig att betala skadestånd till dem. Dessa påstådda fel och försummelser framgår i det närmaste i kronologisk ordning, så som de redovisats vid huvudförhandlingen, nedan under rubriken ”Utveckling av talan”, avsnitt 4.

2. YRKANDEN

Thomas Allgén

Thomas Allgén har yrkat att staten till honom skall betala skadestånd avseende

- a) förlorad arbetsförtjänst för åren 1987–2008 med 10 710 939 kr,
- b) årsvis livränta med 861 811 kr från och med den 1 januari 2009 till den 1 september 2014 och därefter ersättning för förlust av allmän pension och tjänstepension med 50 procent av då utgående livränta med uppräknings enligt lagen (1973:213) om ändring av skadeståndslivräntor,
- c) kostnader med 1 520 600 kr,
- d) retroaktivt lidande/kränkning från och med den 1 januari 1987 till och med den 31 december 2008 med 4 200 000 kr (21 år à 200 000 kr),
- e) livränta för framtida lidande/kränkning med årliga 200 000 kr från och med den 1 januari 2009 livsvarigt, i andra hand till 65 år, samt
- f) ränta på beloppen enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 25 april 2007 (dagen då ansökan om stämning delgavs staten) till dess betalning sker.

Teet Härm

Teet Härm har yrkat att staten till honom skall betala skadestånd avseende

- a) förlorad arbetsförtjänst för åren 1985–2008 med 7 140 132 kr,

- b) årsvis livränta med 545 380 kr från och med den 1 januari 2009 till den 1 februari 2019 och därefter ersättning för förlust av allmän pension och tjänstepension med 50 procent av då utgående livränta med uppräkningslagen (1973:213) om ändring av skadeståndslivräntor,
- c) kostnader med 187 000 kr,
- d) retroaktivt lidande/kränkning från och med den 1 januari 1985 till och med den 31 december 2008 med 4 600 000 kr (23 år à 200 000 kr),
- e) livränta för framtida lidande/kränkning med årliga 200 000 kr från och med den 1 januari 2009 livsvarigt, i andra hand till 65 år, samt
- f) ränta på beloppen enligt 6 § räntelagen från den 25 april 2007 till dess betalning sker.

Teet Härm har upplyst att han tidigare erhållit viss ersättning av staten avseende den frihetsinskränkning han led under den tid han var häktad i målet vid Stockholms tingsrätt.

Staten

Staten har bestritt kärandenas skadeståndsyrkanden. Staten har vitsordat yrkade belopp för förlorad arbetsförtjänst, livränta och kostnader samt grunderna för ränteberäkningen som skäliga i och för sig (punkt a–c och f). Vad gäller yrkat skadestånd för lidande/kränkning (punkt d och e) har inga belopp vitsordats utan staten har, för den händelse skadestånd skulle komma ifråga, överlämnat denna del till tingsrättens prövning.

3. GRUNDER

Thomas Allgén och Teet Härm

Fel och/eller försummelser vid myndighetsutövning

Thomas Allgén och Teet Härm har i första hand gjort gällande att staten är skyldig att till dem utge skadestånd på grund av en rad fel och/eller försummelser vid myndighetsutövning under ungefär 20 års tid som de lägger staten till last. De fel och/eller försummelser de har lagt staten till last framgår nedan under rubriken ”Utveckling av talan”. De påstådda felen och/eller försummelserna har därvid av tingsrätten numrerats med arabiska siffror, vilka i texten markerats med **fet stil**.

Oskäligt utdragen rättsprocess

I andra hand har Thomas Allgén och Teet Härm som grund för rätten till skadestånd åberopat att vad som av dem rubricerats som det friande justitiemordet i Stockholms tingsrätt i förening med det politiserade i HSAN och det bekräftande i kammarrätten med avsked, uteslutning och utstötning som följd kan likställas med en ännu inte avslutad rättslig process och tillagt följande. På grund av avslagna resningsansökningar har lidandet inget i tiden eller metodiken identifierbart slut utan riskerar att pågå under resten av kändenas liv. Enligt praxis ges enskilda personer genom skadeståndsrätten skydd mot oskäligt utdragna rättsprocesser mot bakgrund av statens skyldighet att tillse att inte onödigt lidande orsakas genom långa tidsutdräcker vilket i sig utgör ett formellt fel och skadestånd skall således utgå vid en betydande försening som är väsentlig för den enskilde, oavsett om någon specifik person kan utpekas såsom oaktsam och även vid icke kvalificerat vållande.

Staten*Fel och/eller försummelser vid myndighetsutövning*

Staten har bestritt att det har förekommit fel och/eller försummelser som grundar skadeståndsansvar för staten och angett att staten varken genom beslut, åtgärder, underlåtenhet att vidta åtgärder eller i övrigt har gjort sig skyldig till några fel eller försummelser som sedda var för sig eller sammantagna har gett upphov till skadeståndsskyldighet mot läkarna samt tillagt följande. I detta ligger att staten bestrider att de rättsliga bedömningar med mera som kärandena ifrågasätter varit felaktiga eller i vart fall så uppenbart felaktiga att de kan anses ha medfört skadeståndsansvar för staten. Vid rättstillämpning finns inte sällan utrymme för olika bedömningar eller beslut, vilka var för sig kan framstå som riktiga i den meningen att det inte kan sägas att det ena eller det andra ställningstagandet innefattar fel eller försummelse. Skadeståndsansvar för oriktig rättstillämpning förutsätter därför att en uppenbart oriktig bedömning gjorts. Under alla förhållanden har kärandena i allt fall inte utsatts för något brott som grundar rätt till ersättning för kränkning. Vidare har staten i fråga om vissa av de påstådda felen eller försummelserna, vilket framgår nedan under rubriken ”Utveckling av talan” gjort gällande att dessa inte har haft något samband med myndighetsutövning.

Oskäligt utdragen rättsprocess

Staten har bestritt även andrahandsgrunden och anfört följande. Det förda resonemanget är inte hållbart och synes i vissa delar vara motsägelsefullt. Därtill kommer att själva utgångspunkten för resonemanget starkt kan ifrågasättas. De angivna domarna är till dess de upphävs gällande. De kan endast ändras genom ett resningsförfarande. Eftersom resningsansökningar avslagits flera gånger, är liknelsen med en ännu ej avslutad rättslig process inte relevant. Oavsett möjligheten att utdöma skadestånd vid oskäligt utdragna rättsprocesser bestrider staten att de av kärandena angivna omständigheterna skulle grunda någon sådan rätt.

Bristande kausalsamband

Staten har under alla förhållanden bestritt att kärandena har orsakats några skador till följd av de påstådda felen och försummelserna, varvid staten har gjort gällande att det inte föreligger något orsakssamband mellan de påstådda felen och försummelserna och de skador som har uppgetts.

4. UTVECKLING AV TALAN**Thomas Allgén och Teet Härm**

1. Thomas Allgén och Teet Härm hade, innan de aktuella utredningarna inleddes, endast haft kontakt med varandra vid fem olika tillfällen. De hade träffats i samband med att de båda under två månaders tid tjänstgjorde på Södersjukhuset 1981 och Teet Härm bjöd då också hem Thomas Allgén på en räksmörgås vid ett tillfälle, vid vilket också Anne-Catherine Härm var närvarande. De stötte också ihop slumpvis i samband med en lunch och vid ett tillfälle samma år kontaktade Thomas Allgén Teet Härm för att ställa frågor kring ett dödsbevis. I november 1982 tillät Teet Härm Thomas Allgén att närvara vid en demonstrationsobduktion för poliser eftersom denne tidigare hade missat detta obligatoriska moment i läkarutbildningen. Som tack för detta bjöds Teet Härm och hans dåvarande sambo sedan på middag hemma hos Thomas Allgén och dennes hustru.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen och åklagaren att inte kontrollera och beakta de uppgifter som framkom, som innebar att kärandena inte kände varandra närmare särskilt med beaktande av karaktären av det brott de sedermera kom att misstänkas för. (1)

2. I mitten av juli 1984 hittade en privatperson två svarta plastsäckar i närheten av Karlberg. Efter att mannens hund reagerat kraftigt på innehållet i plastsäckarna kontaktades polisen, som konstaterade att säckarna innehöll delar av en människa.

Säckarna transporterades till rättsläkarstationen i Solna där innehållet undersöktes av rättsläkaren Jovan Rajs, som hade dagjour. Första veckan i augusti samma år hittades ytterligare två svarta plastsäckar som också visade sig innehålla mänskliga kvarlevor. Även dessa undersöktes av Jovan Rajs. Sedermera kunde genom fingeravtrycksanalys konstateras att säckarna innehöll kvarlevorna av Catrine da Costa. Eftersom bland annat huvudet och inälvorna saknades var det inte möjligt att fastställa dödsorsaken även om den preliminärt av Jovan Rajs kom att anges som ”yttre våld”. Catrine da Costas bägge nyckelben var avbrutna, inte avskurna eller avsågade. Jovan Rajs konstaterade vidare att armarna skilts från kroppen som om de varit kycklingben, dvs. vid skuldrorna och inte genom axelleden. I kvarlevorna fanns också spår av narkotika och alkohol.

På säckarna kunde delar av fingeravtryck säkras och bredvid säckarna fanns också en delvis nedfläckt handduk som omhändertogs. Några hårstrån kunde också säkras från handduken. Långt senare gjordes på läkarnas begäran en undersökning på Statens kriminaltekniska laboratorium som visade att de kunde uteslutas från att ha lämnat de fingeravtryck som säkrades från säckarna. År 2005 har också kunnat fastslås att de hårstrån på handduken som inte kom från Catrine da Costa inte heller kommer från någon av kändena. Eftersom kvarlevorna i säckarna var förhållandevis välbevarade och också första förbipasserande hund borde ha upptäckt dem är det sannolikt att säckarna placerats ut i förhållandevis nära anslutning till att de påträffades. Säckarna vägdes inte och de spolades rena innan de underställdes en fullständig kriminalteknisk undersökning.

– Eftersom människor men inte djur har nyckelben borde det ha varit uppenbart för Jovan Rajs att det inte var sannolikt att en rättsläkare styckat kroppen, eftersom rättsläkare känner till hur människors nyckelben är placerade medan en slaktare eller andra icke läkarutbildade personer sannolikt inte besitter samma kunskap. Det var vidare fel och/eller försummelse av polisen att inte göra en ordentlig kriminalteknisk undersökning av säckarna, att inte väga dem och att inte säkra spår på dem. (2)

3. Härfter inleddes en förundersökning. Polisen gjorde en husrannsakan hos en person där man kände till att Catrine da Costa emellanåt bodde och påträffade där en del av hennes personliga tillhörigheter, biologiska spår av henne och brev skrivna av henne. Man hittade också hennes telefonbok, i vilken varken Teet Härm eller Thomas Allgén fanns antecknade. Däremot fanns uppgifter om kunder, bekanta, vänner, släktingar och också ett par namngivna läkare i telefonboken. Polisen höll också förhör med Catrine da Costas umgängeskrets, däribland en kvinna vid namn Marianne Seppälä som var bekant med Catrine da Costa. Marianne Seppälä berättade då bland annat att hon endast vid ett tillfälle de senaste månaderna hade träffat Catrine da Costa och lämnade också uppgifter om en ”svartsjuk finne” men hon nämnde varken någon dagbok eller några läkare.

Dagen efter förhöret med Marianne Seppälä hördes Nils-Gunnar Korsvall, som kände Catrine da Costa väl, av polisen. Han berättade att de hade bott tillsammans under nära två veckor fram till den 6 juni. Han berättade också om Tor Åberg, den ”svartsjuka finnen”. Uppgifter som talade för att Catrine da Costa levde efter pingsthelgen framkom också i förhör med Ragnar Lindgren, med Tor Åberg, med Selaisse Saba och med Bo Möller. Dessa förhör, förutom förhöret med Nils-Gunnar Korsvall, försvann emellertid av okänd anledning ur polisutredningen och påträffades först långt senare.

– Det var fel och/eller försummelse att i den fortsatta utredningen inte ta med dessa uppgifter av betydelse för när brottet skulle ha kunnat begås. (3)

4–5. I början av september 1984 höll polisen ett förhör med en arkitekt, Anckers, som Catrine da Costa hade bott en del hos. Han berättade att Catrine da Costa hade sovit hos honom natten till pingstdagen och att han på pingstdagens förmiddag hade skjutsat henne till Kungsträdgården.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att inte närmare kontrollera Anckers uppgifter eftersom det var märkligt att ingen överhuvudtaget hade sett dem i

Kungsträdgården. (4) Det var också fel och/eller försummelse av polisen att inte redan i det här skedet närmare utreda Catrine da Costas övriga kända kontakter. (5)

6. Teet Härms tidigare hustru hade under 1982 begått självmord, vilket utretts noga och fastslagits redan i samband med dödsfallet. Under hösten 1984 polisanmälde Teet Härms tidigare svärfar, som inte tidigare antytt att Teet Härm skulle ha varit inblandad i sin tidigare hustrus död, emellertid Teet Härm för såväl mord av sin tidigare hustru som för mordet på Catrine da Costa. I samband med polisanmälan uppgav Teet Härms tidigare svärfar att han arbetade för militärens underrättelsetjänst.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att beakta uppgifterna från svärfadern i de fortsatta misstankarna mot Teet Härm, dels för att självmordet var välutrett, dels för att svärfadern ljög i samband med polisanmälan då han påstod att han arbetade för militärens underrättelsetjänst. (6)

7–8. Under hösten 1984 kartlades Catrine da Costa och hennes levnad. Under flera veckors tid tillfrågade polisen 188 prostituerade, bland annat vad de kände till om Catrine da Costa och hennes kunder. De förevisades också ett antal fotografier av olika män, bland annat Teet Härm eftersom han anmälts för mordet av sin svärfar. Det framkom emellertid ingen säker koppling mellan Teet Härm och Catrine da Costa. I pressen förekom emellertid under samma tidsperiod flera artiklar om styckmordet och de prostituerade fick alla möjligheter att diskutera. I slutfasen utpekades Teet Härm också av flera prostituerade som notorisk kund.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen, dels att läcka uppgifter till media (7), dels att senare använda de uppgifter som framkommit i misstankarna mot Teet Härm och Thomas Allgén trots att syftet när uppgifterna inhämtades inte var detta och metoderna när uppgifterna inhämtades dessutom var tveksamma (8).

9. I oktober 1984 underrättades Jovan Rajs om att Teet Härm, som var hans doktorand, misstänktes för inblandning i Catrine da Costas död. I slutet av oktober skrev Jovan

Rajs med anledning av detta ett brev till polisinspektören Allan Bäckström. Under hösten/vintern 1984 hördes per telefon en man hos vilken Catrine da Costa varit bosatt. Han avskrevs emellertid från utredningen efter att han förnekat inblandning.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att inte utreda denna man närmare och att inte ens kalla honom till ett riktigt förhör. (9)

10–11. I början av november 1984 reagerade Thomas Allgéns dotter Karins dagispersonal på att hon var röd i stjärten, vilket de också berättade för modern Christina Allgén, som bokade en läkartid för undersökning av dottern som tidigare haft en del problem med blöjekssem.

Vid samma tidpunkt sände Jovan Rajs ett brev till Wincent Lange angående vilka verktyg som kunde tänkas ha använts vid styckningen av Catrine da Costas kropp och också med instruktioner om hur Wincent Lange skulle kunna få ”rätt resultat”. I samma brev spekulerade Jovan Rajs om att Teet Härm möjligen skulle ha mördat Catrine da Costa tillsammans med sin fästmö.

– Det var fel och/eller försummelse att låta Jovan Rajs kvarstå i utredningen (10), i vart fall utan opartisk bisittare, dels eftersom han var handledare för Teet Härm, dels för att han genom sina brev visat att han var övertygad om Teet Härms skuld. Det var också fel och/eller försummelse av polisen att sätta någon tillit till de spekulativa och kraftigt överdrivna uppgifterna från Jovan Rajs (11).

12–13. I slutet av november 1984 upprättade Jovan Rajs ett slutligt obduktionsutlåtande avseende Catrine da Costa. I detta spekulerade Jovan Rajs bland annat om nekrofili och seriemördartendenser.

– Det var fel och/eller försummelse av Jovan Rajs att gå utanför sin roll som rättsläkare och göra dessa spekulationer (12). Det var också fel och/eller försummelse av polisen

att trots detta, från det normala avvikande obduktionsutlåtande, låta Jovan Rajs kvarstå som ansvarig rättsläkare **(13)**.

14–16. Den 3 december 1984 greps Teet Härm på sin arbetsplats misstänkt, dels för mord på sin tidigare hustru, dels för mord på Catrine da Costa. På eftermiddagen samma dag gick polisen ut med obekräftade uppgifter om Teet Härm som polisen menade skulle härröra från de intervjuer som gjorts med prostituerade. Bland annat skrev Aftonbladet därefter att Teet Härm skulle ha köpt sex var och varannan dag.

– Det var fel och/eller försummelse att gripa Teet Härm för mord på sin tidigare hustru trots att det var utrett att hennes död var självmördad **(14)**. Polisens läcka till pressen utgjorde också ett fel och/eller en försummelse och visade sig sedermera också vara brottslig **(15)**. Det var vidare fel och/eller försummelse att gripa Teet Härm på dennes arbetsplats trots att flyktfara uppenbart saknades **(16)**.

17. Den 3 december undersöktes Thomas Allgéns och Christina Allgéns dotter Karin av läkaren Olle Naglo som inte hittade något onormalt överhuvudtaget. Trots att inget underligt påträffades kontaktade dagispersonalen barnpsykiatern Frank Ståhl på St Görans sjukhus, vilken ansåg att saken borde anmälas trots att han inte hade undersökt Karin eller ens talat med Christina Allgén eller Thomas Allgén.

– Det var fel och/eller försummelse att driva utredningen om incest vidare efter att Olle Naglo inte kunnat hitta något onormalt. **(17)**

18. Den 4 december kontaktade Christina Allgén stockholmspolisen och ställde frågor om den gripne för Catrine da Costas död, varvid polisen bekräftade att det var Teet Härm som anhållits. Christina Allgén berättade då för polisen att hennes make Thomas Allgén säkert hade en del uppgifter att lämna om Teet Härm.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att lämna ut uppgifter om en mordmisstänkt till en utomstående privatperson. **(18)**

19–21. Den andra dagen efter gripandet förklarade chefsåklagaren Anders Helin vid en presskonferens att publiciteten hade förstört den gripne läkarens framtid och att han redan var dömd i pressen. Trots detta försattes Teet Härm på fri fot den 7 december 1984 då det saknades grund för häktning. Under de 4–5 dygn han satt häktad hade polisen emellertid lämnat direkt osanna uppgifter till pressen, som publicerade dessa. Den 7 december 1984 beslutade Socialstyrelsen också att stänga av Teet Härm från sin tjänst. Jovan Rajs hade dessutom tillkännagett att han inte längre kunde tänka sig att arbeta tillsammans med Teet Härm.

– Det var fel och/eller försummelse av Socialstyrelsen att stänga av Teet Härm från tjänstgöring eftersom han ju rent faktiskt hade försatts på fri fot, vilket borde ha tolkats som att misstankarna mot honom var väldigt svaga och han dessutom skulle ha betraktats som oskyldig till dess motsatsen bevisats (**19**). Det var vidare fel och/eller försummelse av polisen att läcka uppgifter ur förundersökningen – i synnerhet felaktiga sådana – till pressen (**20**). Det var också fel och/eller försummelse att även fortsättningsvis låta Jovan Rajs kvarstå som ansvarig för delar av utredningen (**21**).

22. Den 7 december 1984 ringde Christina Allgén upp Thomas Allgén, som tjänstgjorde i Alingsås, och berättade osant att Karin inte såg ut som andra barn i stjärten och att en utredning om incest skulle påbörjas. Två dagar senare gjorde två personer ur dagispersonalen en anmälan till socialförvaltningen angående incest.

I mitten av december 1984 skrev föreståndaren för rättsläkarstationen, docenten Milan Valverius, ett brev och hemställde att en oberoende rättsläkare skulle ta över Catrine da Costautredningen från Jovan Rajs eftersom denne var handledare för Teet Härm som misstänktes för inblandning i Catrine da Costas död.

– Det var fel och/eller försummelse att polisen inte heller trots detta brev bytte ut Jovan Rajs som ansvarig rättsläkare för utredningen och att inte låta en oberoende expert obducera och analysera Catrine da Costas kvarlevor. (**22**)

23. I mitten av december 1984 hölls också det första förhöret med obduktionsteknikern Åke Fredriksson vid vilket han bland annat sade sig inte kunna minnas något underligt i samband med pingsthelgen 1984.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att inte avföra Åke Fredriksson som potentiellt vittne redan efter detta förhör eftersom han inte på något sätt kunde bekräfta misstankarna mot Teet Härm och inte heller tidpunkten för det förmodade mordet (**23**).

24–26. I december 1984 genomfördes ett hembesök hos Christina Allgén och Karin av en socialsekreterare och en socialinspektör. Christina Allgén utmålade Thomas Allgén som en dålig person och en dålig far och berättade också om hur hon ett halvår tidigare noterat att ett hudveck i Karins vagina försvunnit. Senare samma dag skrev de två socialarbetarna till socialförvaltningen och upplyste att man avsåg att göra en socialutredning. Samma dag polisanmäldes också Thomas Allgén för incest. Den 11 februari 1985 förhördes Christina Allgén av kriminalinspektören Eva Graaf. Vid förhöret framförde Christina Allgén olika teorier avseende Thomas Allgéns sexualliv som skulle kunna förklara hur det kom sig att han gjort sig skyldig till incest. Dagen efter skrev emellertid Olle Naglo ett brev med anledning av sin tidigare undersökning av Karin och i brevet framkom att det inte gjorts några iakttagelser som tydde på att Karin skulle ha utsatts för incest.

– Det var fel och/eller försummelse att låta utredningen fortgå efter att Olle Naglo skrivit sitt brev av vilket framgick att det inte gjorts några iakttagelser som tydde på incest (**24**). Det var också fel och/eller försummelse att i detta skede inte ens tala med Thomas Allgén om misstankarna (**25**). Det var vidare fel och/eller försummelse att inte beakta att Christina Allgén var personligen missnöjd med relationen mellan henne och Thomas Allgén och att det skulle kunna vara grunden för hennes misstankar (**26**).

27–28. Den 14 februari till den 15 mars 1985 var Christina Allgén och Karin inskrivna dagtid på Karolinska sjukhusets barn- och ungdomspsykiatriska klinik, där Frank

Lindblad var behandlande psykiatriker. Thomas Allgén avböjde att medverka i familjeterapi på grund av Christina Allgéns anklagelser men tilläts att träffa Karin den 8 mars 1985 under förespegling att detta skulle ske utanför utredningen. Det är den sista gången Thomas Allgén träffat sin dotter. Vid detta möte utsattes Thomas Allgén för provokationer. Ett utlåtande avseende Thomas Allgén gjordes också av professor Rydelius som konstaterade att Thomas Allgén inte uppvisade några tendenser till ett sexuellt avvikande beteende. Detta utlåtande lades till förundersökningen men beaktades inte. Under sommaren 1985 kontaktade Christina Allgén också barnpsykologen Helle Sylwan som efter undersökning av Karin förklarade att misstankarna om incest inte kunde utredas utan kontakt med fadern och att det inte var rätt att belasta Karin med denna bevisbörda.

– Det var fel och/eller försummelse att vid mötet med dottern den 8 mars 1985 utsätta Thomas Allgén för provokationer (27) samt att fortsätta utredningen och att inte i den fortsatta utredningen beakta att Thomas Allgén inte uppvisade några tendenser till ett sexuellt avvikande beteende (28).

29–33. I slutet av augusti 1985, när Karin var två och ett halvt år gammal, besökte Christina Allgén polisen Eva Graaf. Vid detta tillfälle berättade Christina Allgén bland annat att hon misstänkte att Karin varit närvarande när Thomas Allgén och Teet Härm styckat ett lik. Hon berättade också för polisen att Thomas Allgén inte kunde ha begått något brott den 10 juni 1984 (pingstdagen) eftersom de då förberedde och firade hennes trettioårsdag. Vidare uppgav hon att de tillsammans med familjen också firade hennes trettioårsdag på kvällen den 11 juni 1984 (annandag pingst). Efter förhöret med Christina Allgén ringde Eva Graaf upp Frank Lindblad och berättade vad Christina Allgén nu berättat. I september och oktober 1985 ringde Christina Allgén också upp Eva Graaf vid sex tillfällen och tog initiativet till nya förhör vid vilka hon lämnade kompletterande uppgifter till stöd för sina misstankar om incest och mord. Under hösten 1985 spelade Christina Allgén också in ungefär tio timmars samtal mellan henne och Karin. Dessa band, som inte gav något stöd för Christina Allgéns anklagelser, tappades emellertid bort och återfanns inte förrän senare i utredningen.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att inte lägga ned utredningen om incest i detta skede eftersom ingenting konkret som stödde Christina Allgéns misstankar överhuvudtaget hade kommit fram **(29)**. Det var vidare fel och/eller försummelse att ta Christina Allgéns uppgifter om likstyckning på allvar **(30)**, dels med tanke på innehållet i det hon påstod, dels hennes psykiska status, dels hennes del i utredningen mot Thomas Allgén om påstådd incest mot Karin. Det var vidare fel och/eller försummelse av polisen att inte till de misstänkta fördel beakta att bandinspelningarna inte gav något stöd för misstankarna **(31)**. Det var också fel och/eller försummelse av polisen att låta Christina Allgén själv förfoga över förhör med barnet **(32)** liksom att tappa bort bandinspelningarna **(33)**.

34–35. Hösten 1985 återupptog polisen undersökningen med anledning av Teet Härms tidigare hustrus fränfalle. Även denna gång konstaterades att det rört sig om ett självmord.

– Det var fel och/eller försummelse att fortsätta att misstänka Teet Härm för mord på sin tidigare hustru eftersom det redan fastslagits att hon berövat sig själv livet **(34)**. Det var också fel och/eller försummelse att inte delge honom dessa misstankar **(35)**.

36–38. Vid nya förhör med Christina Allgén den 11–13 december 1985 vidhöll hon inledningsvis sina tidigare lämnade uppgifter. Förhören hölls av i utredningen nysatta poliser. I det senare förhöret lämnade hon emellertid nya uppgifter som hon påstod härrörde från Karin och som skulle innebära att Karin vid flera tillfällen umgåtts med Teet Härm och också med Catrine da Costa och att Karin närvarat då Teet Härm och Thomas Allgén tillsammans styckat Catrine da Costa. Vid förhören framkom också att Thomas Allgén i samband med pingsthelgen endast den 9 juni (pingstafton) eller under sex timmar den 11 juni kunde ha befunnit sig utanför hemmet i sällskap med Karin.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att sätta någon som helst tilltro till Christina Allgéns berättelser, dels för att uppgifterna var bisarra, dels för att det sätt hon berättade om händelserna på borde ha varit en varningsklocka för poliserna **(36)**. Det var fel och/eller försummelse av polisen att inte fråga Thomas Allgén vad han gjorde den 11 juni **(37)**. Det var också fel och/eller försummelse av polisen att inte utreda när och var Catrine da Costa hade dött och styckats för att kunna fastställa ett möjligt eller sannolikt händelseförlopp, vilket hade kunnat avskrika Thomas Allgén som misstänkt **(38)**.

39. Den 18 november 1985 hölls ett nytt förhör med Åke Fredriksson. I slutet av november 1987 hölls sedan ett tredje förhör med Åke Fredriksson. Vid förhören förleddes Åke Fredriksson att bekräfta uppgifter han aldrig lämnat angående användandet av rättsläkarstationen i samband med pingsthelgen 1984.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att hålla förhör med Åke Fredriksson på ett sådant sätt att han förleddes att bekräfta uppgifter han aldrig lämnat **(39)**.

40–42. Den 26 november 1985 beslöt Socialstyrelsen att Teet Härms förordnande vid rättsläkarstationen inte skulle få förlängas och samtidigt togs utredningen av Teet Härms tidigare hustrus död upp igen. Den 27 november 1985 höll polisen en rekonstruktion av den tidigare hustrus död i den lägenhet i vilken Teet Härm och hon bott tillsammans. Teet Härm var också närvarande vid rekonstruktionen.

– Det var fel och/eller försummelse att inte förlänga Teet Härms förordnande eftersom han inte var dömd för något brott och inte heller något framkommit som band honom till vare sig Catrine da Costa, hennes död eller styckningen av hennes kropp **(40)**. Det var vidare fel och/eller försummelse av polisen att tvinga Teet Härm att närvara vid rekonstruktionen **(41)**. Det var också fel och/eller försummelse att återigen utreda den tidigare hustrus död, vilken konstaterats vara självförvållad vid två tidigare utredningar **(42)**.

43–47. Den 28 november 1985 försökte Teet Härm begå självmord men återupplivades. Han fick dock svåra hörselskador och vissa andra neurologiska skador. Medan Teet Härm befann sig på sjukhus genomförde polisen en husrannsakan i hans hem. Vid denna påträffades ett avskedsbrev i vilket Teet Härm bedyrade sin oskuld, förklarade att han var offer för ett justitiemord men att han inte längre orkade leva med anklagelserna över sig.

Vintern 1985 träffade Margareta Erixon och Frank Lindblad polisen som gav dem i uppdrag att utreda tillförlitligheten av vad Christina Allgén uppgett att Karin berättat. De fick också samtala med Jovan Rajs. I ett av dem senare avfattat utlåtande, som utgått från att Christina Allgéns uppgifter korrekt återgav verkligheten, framgår bland annat att Karin har varit med om skrämmande händelser rörande våld och sex.

– Det var fel och/eller försummelse att anlita samma personer som tidigare utrett incestmisstankarna mot Thomas Allgén för detta uppdrag (**43**). Det var vidare fel och/eller försummelse att lägga Christina Allgéns uppgifter om vad Karin påstods ha berättat för henne till grund för någon bedömning med tanke på dess innehåll och dess uppkomst och det faktum att Karin endast varit 17 månader gammal då hon påstods ha varit med om händelsen (**44**). Det var också fel och/eller försummelse att låta Jovan Rajs vara uppgiftslämnare i analysen, dels då han inte hade någon annan kompetens än rättsläkare, dels då han tagit ställning mot Teet Härm och dessutom varit dennes handledare (**45**). Det var också fel och/eller försummelse av polisen att lägga Christina Allgéns uppgifter om vad Karin skulle ha berättat till grund för några misstankar bland annat eftersom de inte vann stöd av några andra iakttagelser eller uppgifter (**46**). Det var också fel och/eller försummelse av polisen att ignorera att Christina Allgéns uppgifter kunde ha sin grund i den besvikelse hon uppenbarligen kände gentemot Thomas Allgén (**47**).

48. Under tre dagar i början av februari 1986 kallades Thomas Allgén till förhör hos polisen. Vid det första förhöret fick han veta att han var misstänkt för incest, vid det andra förhöret att han misstänktes för inblandning i styckningen av Catrine da Costas

kropp och vid det tredje förhöret togs båda dessa frågeställningar upp. Thomas Allgén uppgav att han inte kände till någonting om någon av dessa gärningar. Under samma månad genomfördes också husrannsakan i Thomas Allgéns båda bostäder, dels bostaden i Stockholm, dels bostaden i Alingsås där han arbetade. Även hans arbetsplats och hans bankfack blev föremål för undersökning. Det framkom dock inga fynd som knöt honom till Catrine da Costa, prostitution, rättsläkarstationen där polisen misstänkte att styckningen av kroppen ägt rum eller Teet Härm. Inte heller påträffades något som visade något pedofiliskt intresse eller intresse av våldssex eller liknande. Polisen höll också förhör med Thomas Allgéns kamrat Gösta Erne.

– Det var fel och/eller försummelse att inte beakta att några bevis inte framkom mot Thomas Allgén och avskriva misstankarna mot honom i detta skede (**48**).

49–50. I mitten av juni 1986 beslutade åklagaren Torsten Wolff att lägga ned förundersökningen mot Teet Härm angående två mord och misshandel av en annan prostituerad. Den 7 augusti 1986 hörde emellertid Christina Allgén åter av sig till polisen och sade sig vara ”heligt förbannad” på att ingenting hände. Hennes uppgifter var nu än mer uppskruvade och hon drog också in Teet Härm i sina spekulationer, vilket hon inte gjort tidigare. Hennes berättelse blev allt mer fantastisk.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att inte i högre grad ifrågasätta Christina Allgéns uppgifter (**49**). Det var också fel och/eller försummelse att inte jämföra Christina Allgéns uppgifter med de förhör som talade för att Catrine da Costa levde även efter pingsthelgen och som talade emot polisens egen arbetsteori om hur gärningen gått till (**50**).

51–53. Hösten 1986 åkte polisen till rättsläkarstationen med Christina Allgén och Karin. Det framkom ingenting som tydde på att Karin skulle ha varit där tidigare.

– Det var fel och/eller försummelse att tro att ett så litet barn som Karin skulle kunna hjälpa till i utredningen (**51**). Det var också fel och/eller försummelse att låta Christina

Allgén styra utredningsåtgärderna och Karin (52). Trots att inget framkommit som gav stöd för teorin att Karin varit där tidigare drog man slutsatsen att inget talade emot att hon varit där tidigare. Det var fel och/eller försummelse att låta utredningen styras av ett sådant "tvärtomresonemang" (53).

54. I juni 1986 skrev Jovan Rajs ett brev till åklagaren Torsten Wolff och upplyste att beslutet att lägga ned förundersökningen mot Teet Härm hade utlöst oro på rättsläkarstationen.

– Det var fel och/eller försummelse av åklagaren att låta sig påverkas av detta brev och den allmänna opinionen mot läkarna i utredningen (54).

55–57. Våren 1987 beslutade åklagarna Anders Helin och Torsten Wolff gemensamt att återuppta förundersökningen och tillfrågade då en tidigare medarbetare vid sedlighetsroteln, Per-Åke Larsson, att bli ansvarig för utredningen av det förmodade mordet och styckningen av Catrine da Costa. Per-Åke Larsson gick dock inte igenom hela akten från början till slut på det sätt som han borde ha gjort.

– Det var fel och/eller försummelse att återuppta förundersökningen trots att inga nya omständigheter framkommit och endast med Christina Allgéns och Jovan Rajs påstötningar som grund (55). Det var vidare fel och/eller försummelse att utse en så oerfaren polis som Per-Åke Larsson, som aldrig medverkat i en mordutredning, att leda en så komplicerad utredning som det var fråga om (56). Det var härutöver fel och/eller försummelse att inte göra någon kronologisk genomgång av allt material när utredningen återupptogs (57); om detta hade gjorts skulle de fem borttappade förhören ha påträffats.

58–59. I mitten av oktober 1987 häktades Thomas Allgén. Häktningspromemorian byggde helt på Christina Allgéns uppgifter och Jovan Rajs utredning. I slutet av oktober 1987 anhölls och häktades också Teet Härm. Anhållandet hade läckt ut till pressen i förväg, vilket fick till följd att händelsen fotograferades och Teet Härm åter

hamnade på löpsedlarna. Justitiekanslern kunde senare konstatera att en brottslig polisläcka måste ha förelegat vid detta tillfälle. Samma dag publicerades en grovt spekulativ artikel i Expressen vilken handlade om obducenten och allmänläkaren och deras förehavanden. Expressen skrev senare flera andra artiklar om obducenten och allmänläkaren där polisutredningens bisarra teorier förvanskades ytterligare.

– Det var fel och/eller försummelse att anhålla och sedan låta häkta Thomas Allgén och Teet Härm enbart mot bakgrund av Christina Allgéns nya och märkliga uppgifter och trots att inge någon ny objektiv bevisning hade framkommit (**58**). Det var härutöver inte endast fel och/eller försummelse utan till och med brottsligt att läcka uppgifterna om Teet Härms anhållande till Expressen (**59**). Denna läcka befäste också allmänhetens uppfattning att Teet Härm var mördare.

60–61. Dagen efter artikeln i Expressen kontaktade den tillförordnade polismästaren i Solna sina kollegor på våldsroteln i Stockholm och berättade att en bekant till honom, fotohandlaren Arne Schröder, ringt och berättat att han läst i tidningen att polisen sökte efter bilder från styckningen av Catrine da Costa. Han hade också berättat att han påminns av sin hustru Anita Schröder om en film som lämnats in för framkallning hos dem flera år tidigare. Per-Åke Larsson och Bengt Wingqvist besökte omgående fotohandlarparets butik i Solna, varvid Arne och Anita Schröder berättade att de flera år tidigare fått in en film med groteska motiv som de i efterhand trodde kunde ha föreställt ett styckat lik. Anita Schröder berättade att mannen som lämnade in bilderna för framkallning hade sagt sig vara obducent och att han höll på med ett hemligt projekt samt att bilderna inte fick visas för någon annan. Filmen skulle också ha lett till stor uppståndelse och häftiga reaktioner bland personalen och Anita Schröder uppgav att hon inte hade kunnat äta eller sova på flera dagar efter händelsen. Filmen fanns dock inte bevarad hos dem och ingen annan av de anställda i butiken, inte ens Anita Schröders syster, kunde minnas något sådant tillfälle när de hördes av polisen. Varken Anita Schröder eller Arne Schröder kunde minnas hur mannen som lämnat in filmen såg ut. Anita Schröder kunde inte lämna några uppgifter medan Arne Schröder beskrev två olika utseenden.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att överhuvudtaget inte ifrågasätta fotohandlarparets uppgifter, särskilt mot bakgrund av att uppgifterna framkommit så sent efter händelsen och då de inte heller fick stöd av de andra anställda i fotobutiken (60). Det var också fel och/eller försummelse av polisen att förbise eller i vart fall inte fästa någon vikt vid att fotohandlarparet inte hade kopplat ihop händelsen med fyndet av Catrine da Costas kroppsdelar år 1984 och de därefter följande löpsedlarna redan då (61).

62. Den 4 november 1987 höll polisen en första vittneskonfrontation med Arne och Anita Schröder, varvid de genom ett spegelglas fick studera åtta olika män, varav endast två, Teet Härm och en polisman motsvarade Arne Schröders tidigare uppgift att mannen som lämnade in filmen för framkallning var omkring 175 centimeter lång. Konfrontationen inleddes med Anita Schröder som inte tillfrågades om någon beskrivning av den påstådda kunden. Hon pekade därefter ut tre av männen, bland andra Teet Härm. När hon tillfrågades om hon kunde känna igen någon av dessa tre som kunden förklarade hon att hon behövde fundera en stund. Under tiden fick Arne Schröder titta på figuranterna och pekade då ut en av poliserna och sade att han var 90 % säker på att denne var den påstådda kunden. Han nämnde också två av de andra männen, bland annat Teet Härm. På fråga bekräftade Arne Schröder flera gånger att det var nummer 5 som med 90 % säkerhet varit kund i butiken.

– Det var fel och/eller försummelse att inte genast avskriva Arne Schröder som vittne efter att han pekat ut en av polismännen som den påstådda kunden och istället ge honom flera tillfällen att peka ut ”rätt” person (62).

63–72. Härefter fick Anita Schröder ånyo se på figuranterna. Nu hade hon av någon anledning släppt två av männen och pekade direkt ut Teet Härm. Hon kunde dock inte redogöra för varför hon kände igen honom och sade att hon inte kunde koppla honom till någon särskild händelse eller tidpunkt. Två veckor senare höll polisen en andra konfrontation med fotohandlarparet, vid vilken de förevisades en videoinspelning av

den tidigare konfrontationen. Efter lång betänketid uppgav Anita Schröder att hon ”säger som sist”, varefter hon pekade ut Teet Härm. Även denna gång pekade Arne Schröder ut samma polis som vid det tidigare tillfället men uppgav sig nu endast vara 80 % säker. Efter dessa konfrontationer uppkom en teori hos polisen att det inte var Teet Härm utan Thomas Allgén som skulle ha lämnat in filmen för framkallning. En ny vittneskonfrontation med fotohandlarparet anordnades därför. Vid denna konfrontation deltog utöver den 38-åriga Thomas Allgén, som fick samma nummer som den figurant vilken Arne Schröder tidigare pekat ut, sju figuranter som var i 40–45-årsåldern. Alla figuranter utom Thomas Allgén bar dessutom livrem. Arne Schröder pekade denna gång ut Thomas Allgén med kommentaren att han ju förra gången hade hållit på det numret.

Enligt en promemoria som upprättades i fråga om Anita Schröder antecknades att hon lugnt och helt säkert pekat ut Thomas Allgén som den kund som lämnat in filmen. Promemorian var emellertid gravt vilseledande vilket framgår genom att lyssna av ljudupptagningen från konfrontationen, av vilken framgår att Anita Schröder först pekade ut en av figuranterna utan reaktion bland de närvarande poliserna men att hon när hon pekade ut Thomas Allgén omedelbart fick följdfrågor från de närvarande poliserna, varefter ett resonering mellan Anita Schröder och poliserna tog vid.

– Det var fel att inte heller nu avskriva Arne Schröder som vittne, efter att han vid konfrontationerna pekat ut två olika personer som den kund som lämnat in filmen **(63)**.

– Polisens agerande även i fråga om Anita Schröder utgjorde fel och/eller försummelse och poliserna måste dessutom ha begripit att hennes vittnesmål var helt värdelöst **(64)**.

– Det var vidare fel och/eller försummelse att vid konfrontationerna sammanblanda ljud och bild på sätt som skedde när Thomas Allgén fick gå fram till glaset och säga en mening **(65)**. Det var också fel och/eller försummelse att vittnena inte i förväg noggrant fick beskriva personen de iakttagit **(66)**. Det var också fel och/eller försummelse att förhørsledarna var orutinerade och inblandade i utredningen samt att de kände till

vem som misstänktes (67). Det var fel och/eller försummelse att närvarande poliser påverkade förhörspersonerna (68). Det var fel och/eller försummelse att vittnena kunde konferera med varandra under tiden konfrontationerna pågick (69). Det var fel och/eller försummelse att sätta ihop figuranterna på det sätt som skedde bland annat i fråga om deras längd, avsaknad av livrem och utseende i övrigt (70). Det var fel och/eller försummelse att inte klargöra för förhörspersonerna att det inte alls var säkert att den misstänkte fanns bland figuranterna (71). Det var också fel och/eller försummelse att upprepa vittneskonfrontationerna trots att ett utpekande redan hade gjorts (72).

73–74. I slutet av november 1986 upprättade Jovan Rajs en egen utredning i vilken han jämförde dokumentation över tidigare styckmord i Sverige med Catrine da Costa och med den berättelse Christina Allgén lämnat i fråga om Karins uppgifter. I ett senare utlåtande i december 1987 jämförde Jovan Rajs också dessa iakttagelser med fotohandlarnas vittnesmål, varvid han konstaterade att uppgifterna i makarna Schröders vittnesmål kunde överensstämma med styckningen av Catrine da Costas kropp.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att sätta någon tilltro till de extremt långsökta slutsatser som Jovan Rajs kom fram till i sina jämförelser (73). Det var också fel och/eller försummelse att alltjämt låta honom fortsätta medverka i utredningen (74).

75. I december 1987 hölls nya förhör med Teet Härm, vid vilka man försökte förmå honom att medge att Karin Allgén varit med om något hemskt. Teet Härm, som aldrig hade träffat Karin, sade att det väl var möjligt.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att ta Teet Härms uppgifter till intäkt för att vad Christina Allgén uppgett ifråga om Karin var riktigt (75).

76. Thomas Allgén hördes också han samma dag med bland annat sin far Lars-Göran Allgén närvarande. Vid förhören beaktades inte de fem försvunna förhören som tydde

på att Catrine da Costa levde även efter pingsthelgen. Istället uppgav Per-Åke Larsson att, om någon hade sett henne efter pingsthelgen, hade Thomas Allgén inte suttit där.

– Det var fel och/eller försummelse att inte heller nu beakta de uppgifter i utredningen som tydde på att Catrine da Costa var i livet efter pingsthelgen 1984 (76).

77–79. Två dagar senare gjorde polisen en omfattande grävning på Thomas Allgéns föräldrars lantställe för att söka efter Catrine da Costas huvud efter att Christina Allgén upprättat en skiss över lantstället.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att genomföra husrannsakan utan att först ha kontrollerat den misstänktes uppgifter och talat med de anhöriga vars ställe husrannsakan avsåg och att aldrig beakta det som talade för att Teet Härms och Thomas Allgén var oskyldiga utan låta utredningen styras av ett ”tunnelseende” (77). Det var också fel och/eller försummelse av polisen att endast med stöd i Christina Allgéns allt märkligare uppgifter genomföra ytterligare undersökningar (78). Det var också fel och/eller försummelse att inte heller nu beakta att inget av det Christina Allgén berättade gav något konkret resultat och att inte ge upp henne som uppgiftslämnare (79).

80. Thomas Allgén förhördes ånyo, denna gång under fem timmar och med användande av förnedrande påtryckningar.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att genomföra ett så långt förhör med förnedrande metoder och helt vilseledande påståenden (80).

81. Teet Härms försvarsadvokat fick inte närvara när Thomas Allgén hördes och Thomas Allgéns försvarsadvokat fick inte närvara när Teet Härms hördes, vilket gjorde det mycket svårt för dem att överblicka de uppgifter som framkom.

– Det var fel och/eller försummelse att hålla försvarsadvokaterna så utanför utredningen att de hela tiden var okunniga om att ingenting hade framkommit i densamma (81).

82–83. Ytterligare några dagar senare hölls ett så kallat konfrontationsförhör där både Thomas Allgén och Teet Härm närvarade. Förhöret varade i åtta timmar men gav ändå inte något som helst resultat. Vid förhöret talade Thomas Allgén och Teet Härm förbi varandra och hade uppenbart svårt att överhuvudtaget förstå anklagelserna som riktades mot dem. Vid det inhumant långa förhöret gavs inga pauser. De fick inte någon mat eller dryck och Thomas Allgén fick inte gå ut för att röka. I december genomförde polisen också en husrannsakan i Thomas Allgéns vän Gösta Ernes bankfack i jakt på de fotografier av styckningen fotohandlarna skulle ha sett.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att i den fortsatta utredningen inte beakta att det vid förhöret, som var orimligt långt, inte framkom något som band de båda misstänkta vare sig till varandra, till platsen eller till Catrine da Costa (82). Det var vidare fel och/eller försummelse av polisen att inte efter att husrannsakan blivit resultatlös ifrågasätta existensen av fotografierna som fotohandlarna påstod sig ha sett (83).

84–85. Den 20 december 1987 hölls ett telefonförhör med Gösta Erne på grund av uppgifter från Christina Allgén att Karin skulle ha ”blivit blöt i sina sockor” i samband med ett besök på Skansen sommaren 1984 då Gösta Erne skulle ha varit med. Den 21 december 1987 hölls nya förhör med Christina Allgén. Förhöret handlade om hennes associationer angående mord och incest. Christina Allgén berättade bland annat att Karin skulle ha visat intresse för en manlig väns penis i samband med att denne badat med Karin och också att Karin tidigare skulle ha dansat runt naken efter ett bad, varvid hennes krumbukter fotograferats av Thomas Allgén. Polisen reagerade dock inte på att Christina Allgén låtit Karin bada naken med en främmande man utan tog allt till stöd för Thomas Allgéns skuld till de påstådda övergreppen.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att hålla förhör med Christina Allgén närmast som en associationslek och att sedan använda associationerna i förundersökningen (84). Det var vidare fel och/eller försummelse av polisen att alltjämt agera på varje uppgift som Christina Allgén lämnade oavsett hur märklig eller obegriplig den var (85).

86–87. I slutet av 1987 redovisade kommissarien Wincent Lange sitt utlåtande i fråga om vilka verktyg som kunde ha använts vid styckningen av Catrine da Costas kropp. Utlåtandet var dock främst baserat på olika hörda personers utsagor och det visade sig senare att Wincent Lange inte ens hade lyckats sammanfoga benbitarna på ett anatomiskt korrekt sätt.

– Det var fel och/eller försummelse att låta Wincent Lange upprätta ett utlåtande med de slutsatser han drog utan att ha tillräckliga kunskaper i ämnet (86) samt att använda utlåtandet i den fortsatta utredningen och lägga detta till grund för fortsatta misstankar, åtal och myndighetsbeslut (87).

88–89. De sista dagarna 1987 upprättade skyddskonsulenten Bengt Esbjörnsson en sammanställning över utsagorna över de bägge misstänkta personer och relationer. Han fann att de båda var skötsamma och att de inte kände varandra tillräckligt väl för att det överhuvudtaget skulle vara sannolikt att de tillsammans skulle ha begått de gärningar som påstods. Han fann inte heller att någon av dem hade de personlighetstyper som krävs för styckmord och incest.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att inte heller i detta skede beakta att Thomas Allgén och Teet Härm var helt osannolika som gärningsmän (88). Det var också fel och/eller försummelse att inte alls beakta sådant som talade till deras fördel (89).

90. Polisens hypotes var alltjämt att mordet och styckningen skulle ha ägt rum på pingstafton 1984. När åtalet väcktes visste man dock fortfarande inte dödsorsaken.

Man visste inte heller när, var eller hur Catrine da Costa dog eller var hennes kropp styckades. Inte heller fanns någon teori om var och hur kroppen skulle ha förvarats mellan den 9 och 11 juni. Det saknades vidare någon teori om varför de båda läkarna skulle ha valt ut Catrine da Costa för att sedan mörda henne och stycka hennes kropp.

– Det var fel och/eller försummelse att väcka åtal med så bristande utredning **(90)**.

91–92. I mitten av januari 1988 väckte chefsåklagaren Anders Helin åtal mot de båda läkarna, mot Thomas Allgén för incest och mord och mot Teet Härm för mord. Något åtal för brott mot griftefriden väcktes inte. Den 22 januari 1988 påbörjades rättegången vid tingsrätten. I åtalet angavs inte att det fanns förhör med personer som tydde på att Catrine da Costa var i livet även efter pingsthelgen. Däremot fanns förhöret med Nils Gunnar Korsvall, vilket var någorlunda förenligt med åtalet som det utformats, med trots att det härrörde från ungefär samma tid som de försvunna förhören. Förhöret med arkitekten Anckers upptäcktes dock något senare, vilket föranledde åklagaren att justera åtalet.

– Eftersom det saknades sannolika skäl för de påstådda incestmisstankarna var det fel och/eller försummelse att alls väcka åtal för detta brott **(91)**. Det var också fel och/eller försummelse att utelämna de fem förhör som visade att den åtalade gärningen i fråga om Catrine da Costa var omöjlig men ta med det förhör som gav visst om än svagt stöd för brottsmisstankarna **(92)**.

93. Jovan Rajs med hustru och en obduktionsassistent vittnade vid tingsrätten om att de varit på rättsläkarstationen under pingsthelgen 1984, då brottet enligt åtalet skulle ha begåtts, och där träffat Teet Härm. Trots att ingen av dem sett något underligt togs deras vittnesmål till intäkt för att styckningen ägt rum på rättsläkarstationen. Några spår efter Catrine da Costa har inte heller påträffats på rättsläkarstationen.

– Det var fel och/eller försummelse att inte i polisutredningen eller då åtal väcktes och tingsrätten prövade målet beakta att rättsläkarstationen hade besökts av åtminstone två andra anställda under den aktuella helgen (93).

94. Dagen innan huvudförhandlingen skulle inledas hörde ett nytt vittne av sig till polisen. Ingeborg Olsson berättade att hon vid pingsthelgen 1984 eller 1985 sett två män gå in med en barnvagn i anatomiska byggnaden på Karolinska institutionen i Solna. Hon uppgav att hon tyckte att detta varit anmärkningsvärt på grund av det vackra varma väder som rådde vid tillfället. Den anatomiska byggnaden låg också 150 meter från rättsläkarstationen och i den anatomiska byggnaden varken obducerades eller förvarades några kroppar.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att sätta någon tillit till Ingeborg Olssons uppgifter och att ta med hennes uppgifter i utredningen när hon uppenbarligen talade om en annan byggnad än den där styckningen enligt åtalet skulle ha utförts och då hennes uppgifter om vädret under pingsthelgen inte heller överensstämde med faktiska förhållanden (94).

95–99. Den 22 januari 1988 inleddes den första rättegången vid tingsrätten. Uppgifterna från de fem vittnen, vars uppgifter tydde på att Catrine da Costa var i livet även efter pingsthelgen 1984, fanns dock inte med ens i förundersökningsprotokollet. Inte heller redovisades de reaktioner som Jovan Rajs fått från olika oberoende specialister i rättsmedicin, med vilka han hade haft kontakt och vilka inte gav stöd för hans slutsatser. Anmärkningsvärt är att det inte fanns någon redogörelse för när, var och hur Catrine da Costa hade dött och inte heller för hur de bägge läkarna under den mycket begränsade tid som stod till deras förfogande skulle ha fått tag i hennes kropp och på varandra och kunnat utföra den aktuella gärningen på rättsläkarstationen under en tidpunkt då andra befann sig där. Försvarsadvokaterna upplystes inte heller om de brev Jovan Rajs skrivit om sina personliga misstankar mot Teet Härm innan han skrev sina olika utlåtanden.

– Det var fel och/eller försummelse att inte, innan åtal väcktes, beakta uppgifterna från de fem vittnena, vilka vederlade gärningsbeskrivningen (**95**). Det var vidare fel och/eller försummelse att för Thomas Allgén och Teet Härm samt deras försvarsadvokater undanhålla Jovan Rajs brev (**96**) och att väcka talan för mord utan att det gått att fastslå att Catrine da Costa blivit mördad (**97**). Det var också fel och/eller försummelse att inte heller i samband med rättegången upplysa Thomas Allgéns försvarsadvokat om att fotohandlarparet först pekat ut Teet Härm vid konfrontationen (**98**). Det var också fel och/eller försummelse att trots att Socialstyrelsens rättsliga råd i flera avseenden inte delade Jovan Rajs slutsatser endast beakta dennes bedömningar i rättegången och senare myndighetsbeslut (**99**).

100–103. Nästkommande rättegångsdag, efter att förhöret med arkitekten Anckers påträffats, vilket tydde på att Catrine da Costa var i livet på pingstdagen, justerade åklagaren åtalet och påstod att såväl mordet som styckningen skulle ha ägt rum på annandag pingst.

– Det var fel och/eller försummelse av åklagaren att inte, efter att förhöret med Anckers påträffats, föranstalta om ett noggrant genomsökande av akten, vilket skulle ha lett till att de andra försvunna förhören skulle ha påträffats (**100**). Det var också fel och/eller försummelse att inte höra dessa personer i rättegången (**101**). Det var vidare fel och/eller försummelse att låta de båda misstänkta brist på alibin styra förundersökningen istället för bakomliggande fakta (**102**). Det var härutöver fel och/eller försummelse att inte ställa in eller skjuta upp rättegången när bristerna upptäcktes (**103**).

104. Till slut innebar det hela att det enligt huvudvittnena i målet endast kvarstod två timmar under vilka Thomas Allgén, Karin och Teet Härm varit borta från sina respektive hem samtidigt den aktuella dagen. Under denna tid skulle Thomas Allgén och Teet Härm ha hunnit med följande gärningsmoment:

- I. Få tag i Catrine da Costa och bestämma träff.

- II. Själva bege sig från sina hem på Kungsholmen respektive i Täby kyrkby.
Thomas Allgén skulle då också ha haft med sig Karin Allgén i barnvagn.
- III. Sammanstråla med varandra.
- IV. Bege sig till rättsläkarstationen via den anatomiska byggnaden
- V. Sammanstråla med Catrine da Costa
- VI. Genomföra någon form av sexuell aktivitet med Catrine da Costa
- VII. Mörda Catrine da Costa genom våld mot hennes huvud och/eller hals
- VIII. Placera Catrine da Costas kropp på ett obduktionsbord
- IX. Stycka kroppen
- X. Försäkra sig om att Karin Allgén kunnat se allt
- XI. Fotografera styckningen
- XII. Byta om till obduktionskläder
- XIII. Ta av Catrine da Costas kläder
- XIV. Placera Catrine da Costas kroppsdelar, inre organ och kläder i minst fem paket i minst åtta olika plastsäckar.
- XV. Städa obduktionssalen
- XVI. Återigen byta kläder
- XVII. Göra sig av med obduktionskläderna
- XVIII. Göra sig av med plastsäckarna med innehåll på ett sådant sätt att de inte omedelbart skulle påträffas.
- XIX. Försäkra sig om att allt var lugnt och därefter lämnat rättsläkarstationen med barn, barnvagn m.m.
- XX. Återvända till sina respektive hem utan att verka känslomässigt påverkade och utan att någon märkte något underligt med Karin.

– Det var fel och/eller försummelse att fullfölja rättegången med en gärningsbeskrivning som saknade uppgift om när, hur eller var den förmodade mördade hade dött; hur när och var de tilltalade skulle ha träffat henne alternativt kommit över kroppen, vilken tidsram de tilltalade hade enligt utredningen att utföra det som lades dem till last samt att fullfölja åtalet trots att gärningsbeskrivningen stred mot all logik (104).

105. Vid huvudförhandlingen hördes också Christina Allgén som under sitt vittnesmål berättade att hon misstänkte att Thomas Allgén utsatts för utpressning eftersom stora engångssummor försvunnit från dennes bankkonto. Det visade sig dock att dessa påståenden inte hade något stöd i Thomas Allgéns deklARATIONER eller kontoutdrag, vilka kontrollerades av Lars-Göran Allgén. Lars-Göran Allgén visade också detta för chefsåklagaren Anders Helin. Trots detta valde Anders Helin att inte agera.

– Det var fel och/eller försummelse av Anders Helin att ignorera att Christina Allgén uppenbarligen hade ljugit i sitt vittnesmål (**105**).

106–107. En polis, Marie Rådén, som inte tidigare berättat att hon sett Catrine da Costa i sällskap med Teet Härm, framträdde och berättade vid denna tidpunkt att hon sett de två tillsammans på tunnelbanan. Hon uppgav också att hon skulle ha sett säckarna, som senare visade sig innehålla kvarlevorna efter Catrine da Costa. Hennes uppgifter kunde emellertid inte bekräftas av någon av hennes kollegor.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att sätta någon tilltro till Marie Rådéns uppgifter, dels eftersom uppgifter hon lämnat om att hon tidigare skulle ha sett säckarna var osannolika och hennes vittnesmål redan därför borde ifrågasättas, dels därför hennes påstådda iakttagelse var mer än fyra år gammal från ett tillfälligt möte i tunnelbanan och inte kunde bekräftas av någon av hennes kollegor (**106**). Det var också fel och/eller försummelse att inte beakta möjligheten att Marie Rådén förväxlat Catrine da Costa med Teet Härms fästmö Margaret Eriksson som inte var helt olik Catrine da Costa (**107**).

108–110. Den 8 mars 1988 fann tingsrätten att övertygande bevisning hade förebringats för att läkarna hade gjort sig skyldiga till mord och förordnade om rättspsykiatrisk undersökning beträffande dem båda. Ordföranden och en av de sex nämndemännen var av skiljaktig mening och fann inte att övertygande bevisning hade förebringats för att läkarna hade gjort sig skyldiga till mord. Den 9 mars 1988 publicerade Aftonbladet en artikel innehållande intervjuvar från nämndemännen vid tingsrätten, vilka alla utom

en ansåg Thomas Allgén och Teet Härm vara överbevisade om att ha mördat Catrine da Costa. Efter att läkarna överklagat tingsrättens beslut till Svea hovrätt undanröjde hovrätten i beslut den 22 mars 1988 tingsrättens beslut och återförvisade målet till tingsrätten för fortsatt handläggning samt förordnade hovrätten att läkarna skulle frigges ur häktet eftersom det förelåg en beaktansvärd möjlighet att mordåtalet vid en slutlig prövning inte skulle vinna bifall. Hovrätten hade därvid också funnit att det förelegat ett grovt rättegångsfel vid tingsrätten bestående i att ordföranden inte hade närvarat personligen vid överläggningen.

– Det var fel och/eller försummelse av nämndemännen att uttala sig i media innan domen föll (**108**). Det var vidare fel och/eller försummelse av tingsrätten att fatta beslutet om rättspsykiatrisk undersökning i ordförandens utelämnande (**109**). Det var också fel och/eller försummelse av åklagaren att inte härefter följa hovrättens resonemang i övrigt utan istället driva åtalet vidare till en förnyad prövning i sak (**110**).

111–113. Marianne Seppälä, som hörts redan år 1984, hörde nu av sig till polisen med nya uppgifter. Hon berättade att hon skulle ha skrivit dagbok om Catrine da Costa och hennes förehavanden tillsammans med två läkare och den ene läkarens dotter några år tidigare. Polisen missade dock att jämföra dessa uppgifter med de uppgifter Marianne Seppälä lämnat i förhör redan år 1984. Marianne Seppälä hade också mycket svårt att få fram de dagböcker hon talade om även om de några månader eller år senare dök upp för att sedan återigen försvinna. Vid en senare granskning av dagboksanteckningarna från maj 1984 till de första dagarna i juni 1984 visade det sig anteckningarna var märkligt fokuserade på Catrine da Costas förehavanden istället för på dagboksförfattarens egna förehavanden. Trots att dagboksanteckningarna upphörde innan Catrine da Costas kropp påträffades styckad innehöll dagböckerna uppgifter om styckning, bårhus och strypare. I anteckningarna skrev också Marianne Seppälä om umgänge mellan Catrine da Costa, läkarna och den ene läkarens dotter under våren 1983, alltså när Karin endast var några månader gammal, vilket framstår som helt osannolikt och inte heller överensstämde med de uppgifter Christina Allgén hade lämnat. Uppgifterna som nu lämnades av Marianne Seppälä överensstämde tämligen väl med vad som framkom-

mit i pressen men avvek kraftigt från de uppgifter Marianne Seppälä hade lämnat i augusti 1984. I det nya förhöret berättade Marianne Seppälä även att hon hade hörts tidigare. Vid senare undersökning av dagboken framgick att Marianne Seppälä måste ha gjort sig skyldig till grov mened, ett brott som dock aldrig åtalades.

– Det var fel och/eller försummelse av polisen att inte kontrollera Marianne Seppäläs nya uppgifter mot de uppgifter hon hade lämnat i augusti 1984 (**111**) och det var fel och/eller försummelse av Anders Helin att, när han tog del av det nya förhöret, inte kontrollera vad som stod i det första förhöret (**112**). Det var också fel och/eller försummelse att i den nya prövningen vid tingsrätten ta in ett nygammalt vittne utan att ge försvararna skäligt rådrom (**113**).

114. Den 30 maj 1988 inleddes den nya rättegången vid tingsrätten med ny ordförande och nya nämndemän och hela sakprövningen togs om.

– Det var fel och/eller försummelse av tingsrätten att ta om hela förhandlingen med ny rätt (**114**).

115. De nya uppgifter som hade framkommit sedan den tidigare prövningen vid tingsrätten och som talade för att Thomas Allgén och Teet Härm var oskyldiga, bland annat att Christina Allgén hade ljugit om de stora uttagen från Thomas Allgéns bankkonton, togs inte med vid den nya rättegången. Mitt under rättegången väcktes ett nytt åtal mot Teet Härm för misshandel av en prostituerad, Theresa Trygger, vilket skulle ha ägt rum på Östermalm 1983. Theresa Trygger pekade ut Teet Härm som gärningsman. Anmälan var fyra år gammal och hade tidigare lagts ned men lades nu till åtalet mot Teet Härm utan att några nya omständigheter hade framkommit.

– Det var fel och/eller försummelse att väcka tilläggsåtalet mot Teet Härm (**115**).

116–117. Efter den nya huvudförhandlingen vid Stockholms tingsrätt ogillade denna genom den dom den 8 juli 1988 samtliga åtal mot läkarna. I fråga om åtalet för mord

alternativt grov misshandel och grovt vållande till annans död uttalade tingsrätten emellertid i domskälen att det var ställt utom allt rimligt tvivel att läkarna hade styckat Catrine da Costas kropp och att de därigenom hade gjort sig skyldiga till brott mot griftefrid, ett brott som emellertid var preskriberat och som åklagaren inte heller hade väckt åtal för.

– Det var fel och/eller försummelse av tingsrätten att, utan att Thomas Allgén och Teet Härm åtalats för brott mot griftefrid och alltså inte bemött någon sådan anklagelse under rättegången, utpeka läkarna som likstyckare **(116)**. Det var vidare fel och/eller försummelse av tingsrätten vid bevisprövningen lägga uppgifterna från Christina Allgén, fotohandlarparet, Rolf Ruben, Jovan Rajs, Marie Rådén, Marianne Seppälä, Frank Lindblad och Margareta Erixon till grund för bedömningen **(117)**.

118–120. Två veckor efter att tingsrättens dom meddelats yrkade Socialstyrelsen hos HSAN att läkarnas läkarlegitimationer skulle återkallas på den grunden att Stockholms tingsrätt hade funnit det ställt utom allt rimligt tvivel att de hade styckat kvinnans kropp. Den 31 mars 1989 upprättade vittnespsykologen Lars Billing ett utlåtande angående vittnesmål från Karin Allgén och fann därvid att många av Christina Allgéns påståenden var fabricerade och övertolkande. Genom ett beslut den 23 maj 1989 biföll HSAN Socialstyrelsens yrkande. De två lagfarna ledamöterna var emellertid av skiljaktig mening och ansåg inte att grund fanns att återkalla läkarnas legitimationer. Efter detta återkallade Socialdepartementet sin tidigare överenskommelse med ordföranden i HSAN att denne skulle få sitt förordnande förlängt. Generaldirektören för Socialstyrelsen gick också innan beslutet vunnit laga kraft ut i media och berättade att de båda läkarna inte skulle få anställas.

– Det var fel och/eller försummelse att inte beakta Lars Billings utlåtande **(118)**. Det var vidare fel och/eller försummelse av generaldirektören för Socialstyrelsen att gå ut i media innan beslutet vunnit laga kraft **(119)**. HSAN:s beslut var också felaktigt i sak eftersom läkarna inte hade dömts för något brott **(120)**.

121–122. Läkarna överklagade HSAN:s beslut till kammarrätten som genom en dom den 6 oktober 1989 undanröjde HSAN:s beslut och lämnade Socialstyrelsens begäran om återkallelse av legitimationerna utan bifall. Två av ledamöterna var av skiljaktig mening. Kammarrätten uttalade i sin dom bland annat att den av Socialstyrelsen åberopade tingsrättsdomen med det som hade anförts däri inte utgjorde en tillräcklig grund för en självständig och allsidig prövning och utvärdering av skuldfrågan i målet om återkallelse av legitimationerna. Socialstyrelsen kunde därför inte med sin anmälan och det som därvid hade åberopats anses ha visat att det fanns skäl att frånta läkarna deras legitimationer.

Socialstyrelsen överklagade genom sitt nya ombud affärsadvokaten Bertil Södermark kammarrättens dom till Regeringsrätten som den 30 november 1989 meddelade prövningstillstånd i målet och den 11 juni 1990 meddelade ett beslut genom vilket kammarrättens dom upphävdes. I beslutet anförde Regeringsrätten bland annat att följande omständigheter sammantaget innebar att målet borde visas åter till kammarrätten för ny handläggning. För återkallelse av en läkarlegitimation kan inte komma i fråga att kräva mindre än full och övertygande bevisning för att läkaren har gjort sig skyldig till den handling eller den försummelse som har åberopats som grund för ett yrkande om återkallelse, att det i det aktuella fallet inte fanns skäl att ställa lägre krav på bevisningen för att läkarna hade styckat kroppen än vad som skulle ha gjorts i ett mål om åtal för styckningen, att tingsrättens dom i detta fall inte – på grund av de särskilda omständigheterna – kunde godtas i målet om återkallelse av läkarlegitimationerna på det sätt som normalt gäller och att det därför blev nödvändigt att i återkallelsemålet närmare pröva om det fanns tillräckliga bevis för att läkarna hade styckat kroppen. Vidare uttalade Regeringsrätten att kammarrätten, när den fann att tingsrättens dom inte ensam utgjorde tillräcklig grund för ett ställningstagande i deslegitimationsfrågan, borde ha föranstaltat om den ytterligare utredning som kammarrätten ansåg nödvändig, vilket kammarrätten inte hade gjort.

Efter att handläggningen av målet återupptagits i kammarrätten höll denna muntlig förhandling, vid vilken läkarna, ett antal vittnen och sakkunniga hördes. Vid

förhandlingens inledning framhöll Socialstyrelsens ombud det beklagansvärda att man nu tvingades ta upp muntlig bevisning i fråga om något som inträffat sju år tidigare. Därefter övergick han till att mycket chikanerande beskriva Teet Härms person. Socialstyrelsen undanhöll också ett yttrande man fått från professor Simonsen vid rättspatologiska institutet i Köpenhamn, i vilket denne helt delade Rättsliga rådets uppfattning i fråga om kritiken mot Jovan Rajs.

– Socialstyrelsens ombuds agerande och undanhållandet av yttrandet från professor Simonsen var fel och/eller försummelse och inte i överensstämmelse med Socialstyrelsens objektivitetsförpliktelse (**121**). Det var vidare fel och/eller försummelse av kammarrätten att inte pröva sin behörighet att genomföra förhandlingen på det sätt som gjordes och inlåta sig på en straffrättslig bedömning av ett preskriberat brott (**122**).

123–124. Två av de vittnen som hördes i kammarrätten var fotohandlarfrun Anita Schröder och jägmästaren Rolf Ruben, som uppgav att han hade befunnit sig i fotohandlarparets butik och där sett Thomas Allgén komma ut från fotolaboratoriet. Deras vittnesmål förändrades emellertid dramatiskt i förhållande till de vittnesmål de hade avlagt vid tingsrätten. Anita Schröder vägrade också inledningsvis att vittna men efter att kammarrätten samtalat med henne vid ett enskilt möte utan att parterna kände till det avlade hon till sist vittnesmål.

– Det var fel och/eller försummelse av kammarrätten att under dessa omständigheter fästa någon tilltro till de uppgifter Rolf Ruben och Anita Schröder lämnade (**123**). Det var vidare fel och/eller försummelse av kammarrätten att ha ett möte med Anita Schröder i syfte att förmå henne att vittna utan att informera parterna om det (**124**).

125. Under tiden utsattes kammarrätten från ett enormt tryck utifrån. Bland annat inlämnades en protestlista med 3 000 namn, i vilken det ställdes krav på att Thomas Allgén och Teet Härm skulle dömas. Det hölls också demonstrationer med samma krav. Samtidigt fick den bok Hanna Olsson skrivit – *Catrine och Rättvisan* –, vilken framhöll att läkarna friats endast för att de var läkare och män och offret en

prostituerad kvinna, stort genomslag utan att egentligen få någon kritik. Det fåtal som vågade stå upp för läkarnas sak blev genast nedskrivna och förnedrade av förespråkarna för läkarnas skuld.

– Det var fel och/eller försummelse av kammarrätten att låta sig påverkas av de allmänna stämningarna i samhället **(125)**.

126–129. Den 4 april 1991 lämnade Astrid Holgerson och Birgit Hellbom in sakkunnigutlåtanden till kammarrätten gällande vad som låg bakom de uppgifter som genom Christina Allgéns förmedling ”lämnats” av Karin. Deras slutsats var att ingenting i underlaget pekade på att Karin skulle ha bevittnat en styckning eller utsatts för sexuella övergrepp. I en dom den 31 maj 1991 lämnade kammarrätten läkarnas överklagande av HSN:s beslut utan bifall, vilket innebar att återkallelsen av läkarlegitimationerna bestod. I domskälen uttalade kammarrätten bland annat att inget enskilt bevis band läkarna till styckningen men att kammarrätten efter en sammanvägning av bevismaterialet fann att det var ställt utom varje rimligt tvivel att läkarna tillsammans hade utfört styckningen.

– Det var fel och/eller försummelse av kammarrätten att i sin dom och vid sin bevisvärdering inte utgå från att läkarna var oskyldiga till motsatsen bevisats och istället utgå från att de var skyldiga till dess motsatsen bevisats **(126)**. Det var vidare fel och/eller försummelse av kammarrätten att sätta någon tilltro till Ingeborg Olsson, fotohandlarparet och Rolf Ruben **(127)** men att inte beakta Astrid Holgersons och Birgit Hellboms sakkunnigutlåtanden **(128)**. Det var också fel och/eller försummelse av kammarrätten att under förhandlingen i kammarrätten låta Frank Lindblad och Margareta Erixon närvara vid varandras förhör **(129)**.

130–131. När Jovan Rajs hördes vid kammarrätten vidhöll han i princip de uppgifter han tidigare lämnat men förteg alltjämt de kontakter han haft med rättsläkare utomlands, vilka inte gett någon stöd för hans teorier. När den av läkarna åberopade

sakkunnige, ledamoten av Rättsliga rådet, Gerhard Voigt skulle höras hade han blivit så förtalad i pressen att han undbad sig att höras.

– Det var fel och/eller försummelse av kammarrätten att inte utse en oberoende, sakkunnig rättsläkare efter att Gerhard Voigt meddelat att han inte ville höras (**130**). Det var också fel och/eller försummelse av kammarrätten att i sin dom inte beakta Rättsliga rådets utlåtande och att inte heller i domen motivera varför det inte beaktats (**131**).

132. Socialstyrelsen hävdade i målet att styckningen av Catrine da Costa hade ägt rum den 11 juni 1984 på rättsläkarstationen i Solna. Thomas Allgén och Teet Härm hävdade å sin sida att de inte befunnit sig på rättsläkarstationen den dagen. Kammarrätten försummade dock att beakta den bevisning läkarna presenterade till stöd för sitt påstående och skrev istället att sådan bevisning inte skulle kunna fria dem från misstanke. Kammarrättens resonemang byggde istället på att någon annan koppling mellan Catrine da Costa och Thomas Allgén än Teet Härm inte hade visats föreligga.

– Det var fel och/eller försummelse av kammarrätten att resonera på detta tvistemålsliknande sätt eftersom det skulle innebära att någon annan koppling mellan Catrine da Costa och Thomas Allgén inte skulle behöva övervägas så länge ingen bevisning härom framkommit i målet. Eftersom resonemanget inte hade kommit upp vid förhandlingen utan först i kammarrättens dom berövades Thomas Allgén och Teet Härm också möjligheten att bemöta det. (**132**)

Läkarna överklagade kammarrättens dom till Regeringsrätten som i ett beslut den 6 februari 1992 inte meddelade prövningstillstånd.

De fel och försummelser som förekommit under handläggningen kan sammanfattas enligt följande.

- I. Utredningen var redan från början inriktad på en speciell gärningsman istället för att vara förutsättningslös och de flesta utredningsåtgärder som företogs,

gjordes därför för att finna bevisning mot en viss gärningsman istället för att utreda ärendet i grunden.

- II. Innan åtal väcktes gjordes ingen objektiv prövning, någon rimlig gärningsbeskrivning fanns inte, inga kontroller av motiv och tidsplan gjordes och det kontrollerades likaså inte om gärningen för övrigt var möjlig såsom åtalet utformats.
- III. Medvetet eller omedvetet undanhölls information från åklagare, domstol och försvarare.
- IV. Flera läckor till pressen som saboterade bevisvärderingen förekom.
- V. Två utomstående personer med personlig anknytning till Thomas Allgén och Teet Härn tilläts att ”härja fritt” utan att polis, åklagare, myndigheter eller domstol granskade deras motiv eller uppgifter med någon som helst eftertanke.
- VI. Det förekom rättegångsfel både i formellt och materiellt hänseende vid de två tingsrättsprövningarna samt vid kammarrättsprövningen och i HSAN.
- VII. Om åklagare, polis och domstolar hade följt sedvanliga rutiner och rättsäkerhetsgarantier hade detta aldrig hänt och det kan inte uteslutas att berörda myndigheter har låtit sig påverkas av den mediala hysteri och starka opinion som rådde.
- VIII. I praktiken bereddes läkarna inte tillgång till en rättvis och skyndsam rättegång.

133. Efter att läkarna överklagat tingsrättens dom med yrkande att det av tingsrätten gjorda uttalandet i fråga om styckningen skulle undanröjas och åklagaren anslutningsvis överklagat med yrkande att de skulle dömas för mord avvisade Svea hovrätt, den 30 september 1988, läkarnas överklagande med motiveringen att endast en domstols domslut och inte dess domskäl kan överklagas. Läkarna överklagade hovrättens beslut till Högsta domstolen som den 12 januari 1989 inte fann skäl att meddela prövnings-tillstånd.

– Det var fel och/eller försummelse av åklagaren att anslutningsvis överklaga tingsrättens dom eftersom det stod helt klart att läkarna var oskyldiga (**133**). Det hade inte

heller varit orimligt av hovrätten och Högsta domstolen att göra avsteg från praxis med beaktande av tingsrättens ”översteg” i fråga om utformande av domskälen.

Läkarna ansökte sedermera om resning och klagade över domvilla dels beträffande tingsrättens dom den 8 juli 1988, dels hovrättens avvisningsbeslut den 30 september 1988. Högsta domstolen avslog genom ett beslut den 24 oktober 2000 resningsansökan och klagan över domvilla såvitt gällde hovrättens avvisningsbeslut och uttalade bland annat att tingsrättens formulering i domskälen inte kunde anses innebära att den rätts-tillämpning som legat till grund för hovrättens avvisningsbeslut uppenbart stred mot lag och att inte heller Europakonventionens bestämmelser kunde anses innebära att hovrättens avvisningsbeslut vara att anse som uppenbart stridande mot lag. Den 16 februari 2001 avslog Svea hovrätt motsvarande talan mot tingsrättens dom.

Läkarna ansökte också om resning hos Regeringsrätten och yrkade att kammarrättens dom den 31 maj 1991 skulle undanröjas eller att Regeringsrätten skulle undanröja sitt den 30 november 1989 meddelade prövningstillstånd och sitt återförvisningsbeslut av den 11 juni 1990, varvid kammarrättens dom den 6 oktober 1989 skulle stå fast. Som skäl för resning anfördes, dels att det vid handläggningen i kammarrätten och Regeringsrätten hade begåtts rättegångsfel av skilda slag, dels att det hade tillkommit ny bevisning och nya omständigheter som sannolikt hade lett till en annan utgång om de hade förebragts tidigare. Genom ett beslut den 30 maj 2001 avslog Regeringsrätten läkarnas begäran om resning och anförde bland annat att läkarna inte hade visat att det vid handläggningen av frågan om återkallelse av deras läkarlegitimationer hade begåtts något rättegångsfel som kunde utgöra grund för resning och att de inte heller hade visat att det på grund av ny bevisning och nya omständigheter fanns skäl för resning.

134. År 2001 sände statsägda Sveriges television ett reportage vid sex olika tillfällen i vilket ryktena spreds vidare. Thomas Allgén och Teet Härm utpekades återigen som mördare, likstyckare och klandervärda. Teet Härm utpekades också till och med som seriemördare.

– Det var fel och/eller försummelse att sända dessa program (**134**).

135. År 2002/2003 gjordes en ny undersökning av Teet Härms tidigare hustrus frånfälle. Slutsatsen blev att hon antingen hade begått självmord eller förolyckats.

– Det var fel och/eller försummelse att återigen ta upp undersökningen av den tidigare hustruns död (**135**).

136–137. I september 2003 ansökte läkarna hos Regeringsrätten på nytt om resning av kammarrättens dom den 31 maj 1991. Socialstyrelsen avstyrkte bifall till Resningsansökan genom sitt ombud affärsadvokaten Bertil Södermark och gjorde gällande att den till stora delar byggde på Per Lindebergs bok ”Döden är en man” och att denna innehåller felaktigheter. I beslut den 1 juli 2004 avsåg Regeringsrätten resningsansökan.

– Det var fel och/eller försummelse av Socialstyrelsen att låta en privatpraktiserande affärsadvokat föra dess talan (**136**) och att inte i samband med denna resningsansökan redovisa vad som tidigare framkommit och som talade för Thomas Allgéns och Teet Härms oskuld (**137**).

138–139. År 2005 jämfördes på Thomas Allgéns och Teet Härms initiativ DNA från dem med DNA från de hårstrån som påträffats på den handduk som fanns bredvid plastsäckarna med Catrine da Costas kvarlevor. På handduken har hårstrån från två olika personer hittats, från Catrine da Costa och från en man. Resultatet från DNA-analysen har visat att Thomas Allgén och Teet Härm kan uteslutas som lämnare av de hårstrån som inte härrörde från Catrine da Costa. Inför preskriptionen av det förmordade mordet på Catrine da Costa gjordes några halvhjärtade insatser i utredningen, varvid förhör hölls med någon person som förekom i Catrine da Costas adressbok. Det begärdes också att en DNA-jämförelse mellan hårstråna och en känd polsk, numera avliden, styckmördare skulle göras. Någon sådan jämförelse kom dock inte till stånd eftersom Huddinge sjukhus vägrade lämna ut DNA från styckmördaren. År 2005

kunde Statens kriminaltekniska laboratorium genom jämförelse av de partiella fingeravtryck som säkrats från plaststäckarna med Thomas Allgéns och Teet Härms fingeravtryck utesluta att fingeravtrycken på säckarna skulle vara deras.

– Det var fel och/eller försummelse av Socialstyrelsen att inte heller efter detta vidta några åtgärder för rättelse av den felaktiga deslegitimeringen (**138**) och av statens samtliga organ att inte förrän i detta skede låta genomföra fingeravtrycksanalysen och DNA-jämförelsen (**139**).

Vad slutligen gäller det lidande Thomas Allgén och Teet Härm har förorsakats har de – utöver det lidande de enskilda felaktiga åtgärderna innebar för dem – bland annat anfört att utpekandet av dem som likstykare och deslegitimeringen av dem har inneburit att de, förutom att de fråntagits möjligheterna att utöva läkaryrket, mer eller mindre har berövats alla möjligheter till ett normalt liv och att deras sociala umgänge i princip helt har upphört.

Staten

Staten har, såsom angivits ovan under rubriken ”Grunder”, bestritt att det förekommit fel och/eller försummelse som grundar skadeståndsansvar och gjort gällande att det varken genom beslut, åtgärder, underlåtenhet att vidta åtgärder eller i övrigt förekommit några fel och/eller försummelse som sedda var för sig eller sammantagna har gett upphov till skadeståndsskyldighet mot läkarna samt anfört att staten bestrider att de rättsliga bedömningar och annat som kärandena ifrågasätter har varit felaktiga eller i vart fall så felaktiga att de kan anses ha medfört ett skadeståndsansvar för staten.

Den första huvudförhandlingen vid Stockholms tingsrätt inleddes den 22 januari 1988 och utmynnande i beslutet den 8 mars, som överklagades till Svea hovrätt. Vid Justitiekanslerns granskning av domstolarnas handläggning uppgav åklagaren och försvararna samstämmigt att huvudförhandlingen hade genomförts på ett med hänsyn till omständigheterna invändningsfritt sätt. Justitiekanslern fann inte heller anledning

att kritisera lagmannen vid Stockholms tingsrätt för beslutet att byta ut domarna i målet. Vad gäller hovrättens beslut att undanröja tingsrättens beslut på grund av rättegångsfel delade Justitiekanslern inte hovrättens uppfattning och ansåg att hovrätten inte borde ha undanröjt tingsrättens beslut. Justitiekanslern ifrågasatte vidare om hovrätten, sedan tingsrätten tagit ställning i ansvarsdelen, kunde vara berättigad att göra en självständig bedömning av styrkan i brottsmisstankarna utan att gå igenom hela processmaterialet. Även tingsrättens senare uttalande i fråga om styckningen i sina domskäl behandlades av Justitiekanslern i samma beslut. Justitiekanslern angav därvid att han hade förståelse för att tingsrätten av främst pedagogiska skäl kände ett behov att uttala sig på ett sätt som den gjorde och tillade att själva styckningen ju utgjorde en central faktor i prövningen av åtalet och att den av åklagaren åberopade bevisningen till stor del hade ett nära samband med denna. Enligt Justitiekanslern kunde det inte heller anses ha varit felaktigt eller ovidkommande att som tingsrätten gjorde gå in på frågan om griftefrid.

HSAN grundade sedan sitt beslut att återkalla legitimationen för de båda läkarna på tingsrättens bedömning att de hade styckat Catrine da Costas kropp. Som framhållits av kärandena var ordföranden och en av ledamöterna skiljaktiga, vilket inte visar annat än att det finns utrymme för olika bedömningar. Kärandenas uppfattning att det utgjorde fel eller försummelse att återkalla legitimationerna tyder på att de missuppfattat vad som skall krävas för att grunda rätt till skadestånd. HSAN:s beslut överklagades och en oenig kammarrätt undanröjde beslutet med motiveringen att det som anförts i tingsrättsdomen inte utgjorde en tillräcklig grund för en självständig och allsidig prövning av skuldfrågan i målet. Sedan Socialstyrelsen överklagat kammarrättens dom beviljades prövningstillstånd. Regeringsrätten upphävde i beslut den 11 juni 1990 kammarrättens dom och återförvisade målet till kammarrätten för fortsatt handläggning. I beslutet anförde Regeringsrätten bland annat att det för återkallande av läkarlegitimation inte kunde komma i fråga att kräva mindre än full och övertygande bevisning för att läkaren i fråga gjort sig skyldig till den handling eller den försummelse som åberopas som grund för yrkandet om återkallelse. Vidare sades att tingsrättens dom på grund av de särskilda omständigheterna inte kunde godtas på det sätt som i vanliga fall

gäller och att det blev nödvändigt att närmare pröva om det fanns tillräckliga bevis för att läkarna hade styckat kroppen.

Kammarrätten återupptog målet och höll muntlig förhandling. Kammarrätten lämnade därefter läkarnas överklagande av HSAN:s beslut utan bifall. I domskälen uttalade kammarrätten att inget enskilt bevis band läkarna vid styckningen men rätten fann efter en sammanvägning av bevismaterialet att det var ställt utom varje rimligt tvivel att de båda läkarna tillsammans hade utfört styckningen. Domen överklagades av läkarna men Regeringsrätten gav inte prövningstillstånd, vilket visar att Regeringsrätten inte ansåg att kammarrättens dom skulle ha inneburit något fel eller någon försummelse.

Läkarna ansökte därefter om resning och klagade över domvilla beträffande, dels tingsrättens dom den 8 juli 1988, i vilken tingsrätten hade uttalat sig om styckningen, dels hovrättens avvisningsbeslut den 30 september samma år. Högsta domstolen avslog den 24 oktober 2000 resningsansöknings och klagan över domvilla beträffande hovrättens avvisningsbeslut. I beslutet uttalade Högsta domstolen bland annat att tingsrättens formulering i domskälen inte kunde anses innebära att den rättstillämpning som legat till grund för hovrättens avvisningsbeslut uppenbart stred mot lag och att inte heller Europakonventionens bestämmelser kunde anses innebära att hovrättens avvisningsbeslut var att anse som uppenbart stridande mot lag. Den 16 februari 2001 avslog Svea hovrätt motsvarande talan mot tingsrättens dom.

Läkarna ansökte också om resning hos Regeringsrätten. Som skäl för resning anfördes, dels att det vid handläggningen i kammarrätten och Regeringsrätten hade begåtts rättegångsfel av skilda slag, dels att det hade tillkommit ny bevisning och nya omständigheter som sannolikt skulle ha lett till en annan utgång om de hade förts fram tidigare. I resningsansökan presenterades Ragnar Lindgren som hade sin födelsedag den 10 juni, alltså pingstdagen år 1984, och som så sent som år 1999 hade bekräftat att han talat med Catrine da Costa någon dag efter pingsten. Vidare redovisades utredning som skulle visa att Marianne Seppäläs uppgifter att hon hört Catrine da Costa berätta om sina kontakter med två läkare var oriktiga.

Regeringsrätten avslog den 30 maj 2001 läkarnas begäran om resning. I beslutet fann Regeringsrätten att läkarna inte hade visat att det vid handläggningen av frågan om återkallelse av deras läkarlegitimationer hade begåtts något rättegångsfel som kunde utgöra grund för resning och att de inte heller hade visat att det på grund av ny bevisning eller nya omständigheter fanns skäl för resning. Regeringsrätten nämnde särskilt Ragnar Lindgrens uppgifter 1984 som svävande och att han först vid förhör 1999 var mer säker på sin sak. I fråga om Marianne Seppälä framhölls att det var fråga om hörsägen och att uppgifterna inte hade pekat ut de två aktuella läkarna. De angivna uppgifterna kunde enligt Regeringsrätten inte anses ha haft avgörande betydelse för utgången av målet.

I september 2003 ansökte läkarna på nytt om resning såvitt gällde kammarrättens dom den 31 maj 1991. Vid denna ansökan framfördes de omständigheter som i förevarande rättegång påståtts utgöra fel eller försummelse på statens sida, Ragnar Lindgrens uppgifter, barnets berättelse, Ingeborg Olssons uppgifter, vittneskonfrontationerna med fotohandlarparet, Rolf Rubens identifiering av Thomas Allgén m.m. Socialstyrelsen avstyrkte bifall till ansökan. Regeringsrätten avslog den 1 juli 2004 ansökan och nämnde särskilt att bedömning av Ragnar Lindgrens uppgifter redan hade skett. Övriga åberopade omständigheter eller bevis gav enligt Regeringsrätten inte någon säker grund för antagandet att de, om de skulle ha varit kända vid prövningen i kammarrätten eller Regeringsrätten, skulle ha lett till att domstolen kommit till en annan utgång.

Vissa av de fel eller försummelser som påståtts av kändandena har under alla förhållanden inte skett vid myndighetsutövning. Det gäller upprättandet av Frank Lindblads och Margareta Erixons sakkunnigutlåtanden och de åtgärder de vidtog i samband därmed, som först när de underställdes domstolarnas bedömningar och överväganden kan anses ha varit föremål för någon myndighetsutövning. Det gäller också de reportage som sändes i Sveriges television.

5. UTREDNINGEN VID TINGSRÄTTEN**Skriftlig bevisning**

Thomas Allgén och Teet Härm

Thomas Allgén och Teet Härm har åberopat följande skriftliga bevisning.

1. Jovan Rajs två brev till Stockholmspolisen (1984-10-21 och 1984-11-03)
2. Jovan Rajs obduktionsutlåtande 1984-11-23
3. Jovan Rajs brev 1986-06-17 till kammaråklagare Wolff
4. Jovan Rajs brev till kommissarie Reneborg 1986-11-21
5. Jovan Rajs brev till kriminalinspektör Per Åke Larsson 1987-12-08
6. Utlåtanden av Socialstyrelsens rättsliga råd 1988-02-29 och 1990-08-13
7. Brev till Jovan Rajs från professor Püschel i Hamburg 1988-05-06
8. Utlåtande från professor Simonsen i Köpenhamn 1990-08-08
9. Jovan Rajs brev 1990-02-21 till Hanna Olsson
10. Utdrag ur Jovan Rajs bok "Ombud för de tystade"
11. Artikel ur Aftonbladet 2001-05-31 av Kristina Hjertén von Gedda om hennes medverkan i Jovan Rajs bok och om Jovan Rajs person
12. Jovan Rajs beskyllningar enligt Sydsvenska Dagbladet 1991-04-13 mot professor Gerhard Voigt, äldste medicinske ledamot av Rättsliga rådet
13. Thomas Allgéns och Teet Härms brev till rättsmedicinalverket 2003-12-18 med ett stort antal påpekanden om Jovan Rajs egendomliga ageranden.

1–13 har åberopats till styrkande av den ovetenskapliga spekuleringen i dåvarande docenten, senare professor Jovan Rajs obduktionsutlåtande 1984-11-23 och hans ansträngningar att få Teet Härm, senare även Thomas Allgén fälld för mord.

14. Protokoll över s.k. personundersökning 1987-12-28 med en positiv bild av Teet Härms liv och person har åberopats till styrkande av att det inte är möjligt att Teet Härm skulle ha varit skyldig till en sådan gärning han misstänktes för.

15. SKL:s utlåtande 1988-05-10 har åberopats till styrkande av att kommissarie Langes utlåtande 1987-12-28 saknade bevisvärde

16. Brev från dr Naglo till kriminalinspektör Graaf 1985-02-12

17. Polisförhör med Christina Allgén, 1986-08-07

16–17 har åberopats till styrkande av att inceståtalet mot Thomas Allgén saknade all grund och att den angivna gärningsbeskrivningen var ett rent påhitt förorsakad av Christina Allgéns berättelse samt att det utgjorde fel och försummelse i sig – eller i vart fall som ett inslag i kumulerade fel – att Christina Allgéns påståenden i förhöret godtogs av polisen.

18. Sakkunnigutlåtande av dr Frank Lindblad och psykologen Margareta Erixon 1986-01-27

19. Sammanfattning av sakkunnigutlåtande av Astrid Holgerson och Birgit Hellbom (1991-04-04)

20. Påståenden av Christina Allgén vid polisförhör 1986-08-07

21. Utdrag ur boken ”Tomtar”

18–21 har åberopats till styrkande av att Christina Allgéns påståenden att dottern Karin vid 17 månaders ålder varit närvarande vid likstyckning, sannolikt också mord på rättsläkarstationen var påhitt eller inbillning av Christina Allgén

22. Promemoria 1987-11-30 av kriminalinspektör Per Åke Larsson till chefsåklagare Anders Helin

23. Pressens bild 1988-02-22 med arrangerad bild av fotohandlarparet visande den filmremsa de påstod sig ha sett

24. Rikspolisstyrelsens rapport 1990:3 om genomförande av vittneskonfrontationer

22–24 har åberopats till styrkande av att utpekandet av Thomas Allgén som inlämnare av film för framkallning var värdelöst och att vittneskonfrontationen genomfördes för att Thomas Allgén skulle pekats ut trots att Anita Schröder tidigare pekat ut Teet Härm som besökare i butiken.

25. Analyser av gjorda förhör och Stockholms tingsrätts dom från 1988 till styrkande av att förhöret med Ingeborg Olsson ("damen med hunden") saknade bevisvärde

26. Polisförhör med Marianne Seppälä, nyhetsinslag från Sveriges television 1988 och anföranden i Aftonbladet, allt till styrkande av att Marianne Seppälä for med osanning

27. Förhörsprotokoll med Ragnar Lindgren samt tre andra personer till styrkande av att Catrine de Costa levde senare än vid de tidpunkter åklagaren påstod att hon bragts om livet.

28. Promemoria upprättad av Per Åke Larsson i oktober 1987 till styrkande av att Thomas Allgén blev häktad på en vilseledande promemoria från polisen.

29. Löpsedel från Expressen, till styrkande av att Expressen fått tillgång till vilseledande uppgifter om de båda läkarna från en läcka inom polisen.

30. Promemoria av Bengt Wingqvist 1999-10-04

31. Häktningpromemoria angående Thomas Allgén 1987-10-12

32. Promemoria 1987-11-30 av Per Åke Larsson till Anders Helin

33. Protokoll över förhör med Thomas Allgén 1987-12-08

34. pm av Bengt Wingqvist 1987-12-09

35. Utformningen av inceståtalet mot Thomas Allgén

20–35 har åberopats till förklaring av hur de felaktiga bedömningarna kunde uppkomma.

36. Intervjuuttalanden av nämndemän i Aftonbladet till styrkande av att tingsrätten på grund av oacceptabel bevisvärdering genom beslut den 8 mars 1988 fann att läkarna överbevisats om mord.

37. Manus till artikel i Aftonbladet den 18 mars 1988 av fil. dr. Astrid Holgerson till styrkande av att upphetsningen av den allmänna opinionen samt hatet mot läkarna framkallade lynchstämmingar, vilka påverkade tingsrättens beslut, samt att tingsrätten inte kunde göra en självständig bedömning av bevisning som vara oberoende av fel och försummelser under förundersökningen.

38. Tingsrättens domskäl till styrkande av att tingsrätten låtit sig grovt vilseledas av de av åklagaren åberopade bevisen, vilket ledde till att läkarna utpekades som likstyckare i de formellt frikännande domskälen.

39. Reservationen i HSAN av ordföranden i nämnden.

40. Brev till Justitiekanslern från en handläggare i Socialstyrelsen Peter Gedin

41. Brev till tingsrätten från Peter Gedin

39–41 har åberopats till styrkande av att Socialstyrelsens agerande och HSAN:s beslut 1989-05-23 att deslegitimera läkarna enbart på grundval av tingsrättens domskäl, vilka inte skulle ha någon rättsverkan alls, utgjorde ett politiserat justitiemord.

42. Artikel av Hanna Olsson i Dagens Nyheter samt hennes 1990 utgivna bok
Catrine och rättvisan

43. Kopia på ett upprop organiserat av ROKS med ca 4 000 namn.

44. Tidningsartikel i Proletären av Christian Diesen

45. Intervju i Sydsvenska Dagbladet med chefsåklagaren Anders Helin

42–45 har åberopats till styrkande av att kammarrättens felaktiga dom byggde på en sådan ”förförståelse” av att läkarna var skyldiga till likstyckning, att såväl genomförandet av rättegången i kammarrätten som domen blev partisk och utgången om läkarnas skuld bestämd i förväg.

46. Socialstyrelsens yttrande till Justitieombudsmannen 1990-10-29 har åberopats till styrkande av att Socialstyrelsens processföring genomgående brustit i objektivitet och opartiskhet till nackdel för Thomas Allgén och Teet Härm.

47. Anders Agells skrift till Justitiekanslern 2005-02-12 med bilagor

48. e-brev 2005-04-04 av Anders Agell till generaldirektören Kjell Asplund

49. e-brev 2005-04-07 av chefsjuristen Nils Blom till Anders Agell

50. e-brev 205-04-07 av Anders Agell till Nils Blom

51. e-brev 2005-04-11 av Anders Agell till Kjell Asplund och Göran Lambertz

52. e-brev 2005-04-13 av Göran Lambertz till Anders Agell

53. ett brev i mars 2005 av 33 läkare till generaldirektören Kjell Asplund med yrkande att Socialstyrelsen skulle ansöka om resning till läkarnas förmån

47–53 har åberopats till styrkande av att Socialstyrelsen varit försumlig genom att inte agera till läkarnas förmån.

54. Tjänsteanteckning av Karin Palmgren Goohde 2005-02-08 har åberopats till styrkande av att det kunnat uteslutas att fingeravtrycken från säckarna som da Costas kvarlevor låg i när de hittades härrör från någon av de båda läkarna och att det således saknades skäl att driva misstanke och målet/ärendet vidare mot de bägge läkarna efter detta.

55. Ljudfiler på CD från fotohandlarparets Schröders vittnesuppgifter och de olika vittneskonfrontationerna

56. CD-skiva med ljudfiler jämte utskrift av bilder i anslutning till filerna för illustration av händelseförloppet vid fotohandlarparets vittnesmål och vittneskonfrontationerna

55–56 har åberopats till styrkande av att fotohandlarparets uppgifter saknade tillförlitlighet och att förhören med dessa två, särskilt konfrontations-

förhören/identifikationsförhören genomfördes på ett felaktigt sätt och att deras uppgifter inte var tillräckliga för skäligen eller sannolik misstanke mot de båda läkarna, häktning, åtal eller domen/domskälen eller indragningen av läkarnas legitimationer eller andra myndighetsåtgärder eller beslut.

Staten

Staten har åberopat följande skriftliga bevisning.

1. Stockholms tingsrätts brottmålsdom
2. Kammarrätten i Stockholms andra dom

Bevisningen har åberopats till styrkande av att de uttalanden och slutsatser som domarna innehåller var befogade utifrån de bedömningar av utredningen i respektive domstol som domstolarna gjorde.

Muntlig bevisning

Thomas Allgén och Teet Härn

På Thomas Allgéns och Teet Härns begäran har de båda hörts under sanningsförsäkran samt förhör hållits med kriminalkommissarien Pim Martinsson, f.d. poliskommissarien Bo Wide, professor emeritus Jovan Rajs, professorn Anders Eriksson, docenten Peter Krantz, kriminalkommissarien Jan Olsson, Lars-Göran Allgén, medicine doktorn Tomas Eriksson, docenten Frank Lindblad, kriminalkommissarien Bertil Salin, docenten Nils Wiklund, f.d. kriminalinspektören Per-Åke Larsson, kriminalinspektören Bengt Wingqvist, tv-reportern Olle Andersson, chefsjuristen Nils Blom, advokaten Kerstin Koorti, f.d. nämndemannen John-Henri Holmberg och f.d. chefsåklagaren Anders Helin.

Staten

På statens begäran har vittnesförhör hållits med f.d. chefsåklagaren Anders Helin, f.d. justitierådet Ingegerd Westlander och f.d. kammarrättslagmannen Peter Wennerholm.

Förhørsutsagor

Vid förhören har de hörda personerna i huvudsak uppgett följande.

Thomas Allgén:

I slutet av år 1984 började hans livssituation försämrats successivt. Den 4 januari 1985 försvann hans fru och dotter ur hans liv. Han träffade sin dotter för sista gången den 7 mars 1985. I februari 1986 delgavs han misstanke om brott, vilket från början utslutande avsåg det påstådda sexuella övergreppet. Efter detta kom det i samband med Palmemordet en period då utredningen låg stilla. Denna period varade i drygt ett och ett halvt år och avslutades den 6 oktober 1987 då han blev anhållen. I samband med häkten 1987 upphörde alla hans kontakter med vänner. När han försattes på fri fot hade de flesta vännerna försvunnit ur hans liv. Misstankarna mot honom blev allmänt kända genom "polisläckor". Genom dessa läckor blev det vidare allmänt känt vad hans dotter skulle ha sagt under den barnpsykiatriska utredningen.

I polisförhören med honom fick han varken frågor om sina förehavanden den 11 juni 1984 eller någon annan dag förutom den 9 juni 1984. Den 10 juni 1984 firade de Christinas födelsedag med vänner och bekanta och det blev sent. Eftersom Christina egentligen fyllde år den 11 juni kom hans föräldrar på middag någon gång på eftermiddagen denna dag. Han arbetade inte den dagen men hade jour, vilket innebar att han skulle vara tillgänglig per telefon och skulle kunna inställa sig inom två timmar.

I november/december 1986 reste han till USA där han bland annat fotograferade vänner och avlägsna släktingar. Det var hans sista resa dit. Han ville sätta in bilderna

med motiv av de fotograferade familjemedlemmarna i album och var sysselsatt med detta sommaren 1987. Vid något tillfälle då han var sysselsatt med fotografierna talade han med sin vän Gösta Erne per telefon. Trots att det endast var Gösta Erne och han själv som visste om bildernas existens fick polisen på något sätt reda på att Gösta Erne kunde ha tillgång till bilder som tillhörde honom, vilket tyder på att polisen avlyssnade hans telefon.

Från och med den 8 juli 1988 då tingsrättens dom kom har han inte arbetat som läkare. Inledningsvis erhöll han arbetslöshetsersättning men han blev så småningom utförsäkrad. I början av 90-talet blev han anställd på sin fars kliniska laboratorium som ansvarig för ekonomi och ADB. Han arbetade där fram till dess att en person som uppgav sig vara från Sveriges Radio anmälde till Socialstyrelsen att han arbetade som läkare och tog emot patienter. Anmälan resulterade i att en delegation från Socialstyrelsen besökte faderns klinik för att kontrollera honom. Sammanträdet mellan delegationen och fadern ägde rum på faderns kontor och han själv var inte närvarande.

Om han skulle få tillbaka sin läkarlegitimation skulle han ändå inte kunna arbeta som läkare eftersom det har gått 22 år sedan han sist tillämpade sina medicinska kunskaper. Han har glömt mycket av det han kunde. Vidare har den medicinska vetenskapen utvecklats sedan han upphörde med sin verksamhet och han är inte uppdaterad på det nya.

Han är ensamstående. Sedan han förlorat sin anställning på faderns laboratorium har han levt ett torftigt liv. Sitt psykiska tillstånd vill han inte gå in på. Han har försökt att överleva genom att vara stoisk och uthärda omständigheterna. Sedan 1998 har han rest en del och besökt ett antal mindre samhällen i Sverige och även rest utomlands för att träffa vanliga normala människor. Han försöker låta bli att tänka på det som har hänt honom. Förutom honom har hans familj, mest föräldrar och syskon, men även den övriga släkten påverkats mycket av det som har hänt.

Teet Härms:

År 1984 var han legitimerad läkare och anställd som underläkare. Hela 1984 arbetade han på rättsläkarstationen i Solna. Under hela den tiden arbetade han med Jovan Rajs som också var handledare för den doktorsavhandling han arbetade med. Relationen med Jovan Rajs var väldigt god och han såg denne som sin mentor. År 1984 sammanlevde han med sin dåvarande sambo Margareta Eriksson. De bodde på Södermalm i anslutning till Zinkensdamm. Sambon var mörkhårig och hade en kortklippt frisyra. I början av 1984 inleddes husbygget på hans tomt i Täby kyrkby vilket tog all hans lediga tid i anspråk. De kunde flytta in i villan i april/maj samma år. Sedan, när han blev anklagad för mord, förändrades hans liv. Anklagelserna staplades på varandra. Allt började den 3 december 1984 när han greps för första gången och delgavs misstanke om brott. Detta gick ut till allmänheten och media skrev den ena lögnen efter den andra. Han hade inget sätt att bemöta dessa lögnar. I polisförhören ställdes inte frågor kring någon annan dag än den 9 juni 1984. Han fick aldrig frågor om vad han gjorde den 11 juni 1984. Han presenterade emellertid senare för polisen en sammanställning där han timme för timme redogjorde för sina förhållanden under annandag pingst.

Polisen utredde Anne-Catherine Härms ärende vid fyra olika tillfällen utan att ha pratat med honom. Han fick reda på hur det förhöll sig genom media. Polisen företog i november 1985 en rekonstruktion av Anne-Catherine Härms död. Detta fick honom att på nytt uppleva de känslor han tidigare hade haft i samband med hennes död. Det hölls nya polisförhör med honom där man ifrågasatte allt han tidigare sagt. Samtidigt fick han veta att hans förordnande som läkare på rättsläkarstationen inte skulle förlängas. Alla dessa omständigheter ledde till att han försökte ta sitt liv genom att inta en dödlig dos av mediciner som han hade kvar från att han hade vårdat en anhörig i hemmet. Hans sambo hittade honom och tillkallade ambulans. Han blev föremål för återupplivningsförsök och överlevde. Denna händelse ledde till ett antal skador och men, bl.a. en svår hörselskada som gör att han inte kan leva ett normalt liv.

Mordanklagelserna innebar en stigmatisering. Han undviker människor och väljer att inte säga vem han är. Det han upplever som svårast är att han, som tidigare hade stått i centrum och varit vägledande för andra människor, berövades hela sin intellektuella hederlighet. För närvarande försöker han hjälpa andra människor som råkat illa ut för rättsväsendet genom att gå igenom deras ärenden och fall. Han har hela tiden befunnit sig i en situation av utsatthet eftersom han har varit rädd för att utsättas för vandalisering vilket också har inträffat vid flera tillfällen. Han kan dock inte bevisa att vandaliseringen berodde på de misstankar som riktades mot honom. Vid ett tillfälle framkom det att det även fanns en direkt hotbild mot honom. I december 1986 när han flyttade från villan till ett annat boende ringde kriminaljouren honom och sa att han stod under mordhot. Hans liv förändrades därmed åter dramatiskt. Sedan dess har han varit tvungen att ha skyddade adressuppgifter, vilket år 1986 inte var så lätt eftersom sekretesskyddet inte var uppbyggt. Det har funnits luckor i detta skydd och han har inte fått någon hjälp av myndigheterna att täppa till dessa luckor.

Sedan år 1985 har han inte arbetat. År 1985 fick han full lön utan jourkompensation och efter 1985 var han sjukskriven och numera är han sjukpensionerad. Om han nu skulle få tillbaka sin läkarlegitimation skulle han ändå inte kunna arbeta som läkare. På grund av hörselskadan är patientkontakt i stort sett omöjlig och hans medicinska kunskaper har blivit obsoleta. Närmare 80 procent av alla läkemedel har bytts ut sedan han slutade arbeta som läkare.

Han har en son född i oktober 1986 som han inte har något umgänge med. Han har inte heller någon kontakt med sin före detta sambo. Han har inte umgåtts med någon utöver sina föräldrar. Ingen har sökt kontakt med honom.

Pim Martinsson:

Han har arbetat som polis sedan 1970 och när de aktuella händelserna ägde rum arbetade han i Solna. Mellan det första och andra fyndet inriktades polisens arbete främst på att fastställa offrets identitet. Det första fyndet innehöll kroppsdelar från

midjan och neråt. Man inhämtade uppgifter om försvunna och efterlysta människor. Teet Härm var med i ärendet som sakkunnig. När det andra fyndet kom kunde identiteten fastställas med hjälp av fingeravtryck. Dagen efter flyttades ärendet till Stockholm, dels för att fynden upphittades på gränsen mellan Solna och Stockholm och Stockholm hade mer resurser, dels för att det hade uppkommit misstankar mot Teet Härm.

Han och två andra poliser från Solna kom att arbeta med ärendet tillsammans med Stockholmspolisen. I och med att offrets identitet hade blivit fastställd började man att arbeta med att undersöka offrets bekantskapskrets och rörelser. Hans roll var att inhämta uppgifter från dem Catrine da Costa kände; vänner, andra prostituerade och missbrukare. Man hörde ungefär 150 personer men det som kom fram från förhören gav väldigt lite. Polisen hade ett fotokollage som de hörda fick se. Man hittade inte någon koppling mellan Catrine da Costa och Teet Härm. Många prostituerade, bland vilka fanns vänner till Catrine da Costa, pekade dock ut Teet Härm som känd för dem. Samtidigt pekades många andra personer ut. Efter gripandet var det uppenbart att informationen hade spridit sig till gatan. Arbetet var till en början inte inriktat på Teet Härm. Det fanns till exempel andra läkare som var anhållna. Anckers, vars namn fanns i Catrine da Costas telefonbok, hördes av polisen. Denne berättade att Catrine da Costa kom till hem till honom tidigt på morgonen vid 4–5 tiden den 10 juni och tillbringade några timmar där. Sedan körde denne henne till Kungsträdgården och släppte av henne för att senare delta i en släktmiddag. Det kan inte anses fel att Anckers inte från början utreddes närmare eftersom man utreder personer i prioritetsordning utifrån den information man har. Han borde dock ha följts upp senare.

Först år 2000 fick han, i samband med att han kontaktades av Bertil Salin som upplyste honom om att ärendet skulle tas upp igen, kännedom om att det så kallade dagboks-vittnet i själva verket var Marianne Seppälä. Det var han som hade hållit det första förhöret med Marianne Seppälä i december 1984 och han anser att trovärdigheten av Marianne Seppäläs senare lämnade uppgifter var låg. Vid det första förhöret uppgav Marianne Seppälä, på frågan om sin sista kontakt med Catrine da Costa, att hon var

säker att den sista gången hon träffade Catrine da Costa var den 8 juni 1984 och att hon träffade henne näst sista gången en månad dessförinnan.

Efter det andra fyndet av likdelar var det inledningsvis inte så mycket kontakt med Jovan Rajs. Kontakten med denne togs en tid innan Teet Härm greps. Initialt reagerade Jovan Rajs väldigt ifrågasättande när han upplystes om att det hade uppkommit misstankar mot Teet Härm. Efter några dagar förändrades emellertid Jovan Rajs inställning till det motsatta. Jovan Rajs och Wincent Langes utsagor hade inte betydelse i början av utredningen. När utlåtandena från Jovan Rajs och Wincent Lange kom flyttades misstankarna från ”den polske slaktaren” och Anckers till Teet Härm. Jovan Rajs sade någon gång informellt att det och det snittet kunde utföras av vem som helst och vissa andra snitt kunde utföras av en jägare samt att ett visst snitt kunde ha utförts endast av två personer – han själv eller Teet Härm.

Han arbetade med ärendet från och med fyndet i juli till några dagar efter att Teet Härm hade frigivits. Sedan lämnade han ärendet och återgick till Solnapolisen. Sedan dess har han inte haft något med ärendet att göra. Han blev förvånad när han fick veta att ärendet togs upp igen år 1988.

Bo Wide:

Han arbetade som polis från år 1963 tills han gick i pension år 2004. Han arbetade först som polis i Täby. I mitten av 1980 blev han chef för våldsroteln där. År 1991 började han arbeta på våldsroteln i Stockholm och sedan blev han spaningschef på Stockholms polismyndighet.

År 2002, efter ett tv program som sammankopplade fyra dödsfall, däribland även Catrine da Costas och Anne-Catherine Härms, fick han i uppdrag att företa en utredning angående dessa fyra fall. Inte i något fall förutom vad gällde Anne-Catherine Härms död fanns det en säker dödsorsak. Under utredningen skulle han samla och gå igenom material. Han vände sig till Citys polismästardistrikt i fråga om Anne-Catherine Härms död. Den första polisutredningen angående hennes död påbörjades år

1982. Han vände sig också till Västerortspolisen som hade hand om da Costa-utredningen. Handlingarna var i ordning vad avser den utredning som påbörjades 1982. När man år 1984 återupptog utredningen gick de två ärendena emellertid i varandra. Det förekom att förhör i de två olika ärenden återgavs i ett gemensamt protokoll. Ärendena gick dock att sortera upp. När man utreder brott är det av stor betydelse att veta hur många förhör som hållits med en viss person. Förundersökningsregistreringen finns till för det. Hans plan var att gå igenom allt material och analysera det.

Under utredningen försökte han bortse från de kända misstankarna. Han besökte adressen på Krukmakargatan där Anne-Catherine Härm hade påträffats död och försökte med hjälp av materialet komma fram till vad som hade hänt. Han kom fram till att händelsen hade varit självförvållad och att ingen annan hade varit involverad i den. Det kunde även ha varit fråga om en olyckshändelse. Vid platsundersökningen år 1982 såg man inte spår av någon urinavgång. De kläder som Anne-Catherine Härm hade på sig var dock av syntetmaterial som torkade omedelbart. Vid ett senare skede skickades den matta som låg under Anne-Catherine Härm för undersökning till SKL och undersökningen visade att mattan innehöll viss mängd urin. Det kunde inte med säkerhet fastställas huruvida urinen var mänsklig eller om det var djururin. Urinen innehöll dock spår av läkemedlen Sobril och Oxazepam, varför djururin med största sannolikhet kunde uteslutas. Den tekniska undersökningen på platsen och händelsetidschema med telefonsamtal med mera visade att det inte fanns utrymme för någon annan persons inblandning. Han analyserade bilderna från platsen. Det sätt på vilket kroppen påträffades och annat, såsom att askpelare från rökta cigaretter låg orubbade, talade för att inget våld har förekommit.

Enligt hans uppfattning var det inte rimligt att återigen återuppta utredningen. Den första utredningen från 1982 var noga genomförd. Det var inte heller rimligt att delge Teet Härm misstanke om brott när det inte fanns något brott. Han skrev till åklagaren och föreslog att ärendet skulle avskrivas på grund av att den misstänkte var oskyldig.

Förundersökningen lades också slutligen ned eftersom händelsen var självförvållad. Hans utredning av fallet var den fjärde som företogs i ärendet.

Jovan Rajs:

Han utnämndes till professor år 1986. Han arbetade med Teet Härm under perioden 1979–1984. Han var Teet Härms handledare och mentor. Han var dock inte den ende läkare Teet Härm arbetade med. Denne arbetade även med ett antal andra rättsläkare. Rättsläkarens uppgift är att genom rutinverksamhet, utbildning och forskning biträda rättskipningen. En rättsläkare gör rutinundersökningar av onaturliga dödsfall, brottsoffer och misstänkta gärningsmän. En rättsläkares verksamhet är bred och i hans uppgift kan även ingå att göra gärningsmannaprofiler. Det är dock inte rättsläkarens uppgift att så att säga ”sätta dit” rätt gärningsman. När det gäller jäv så skulle han aldrig obducera någon bekant, vän eller släkting.

Han har gjort många undersökningar och kompletterande undersökningar på begäran av polis och åklagare. År 1986 gjorde han på uppdrag från Per-Åke Larsson en utredning avseende fotohandlarparets uppgifter. År 1987 fick han ett uppdrag från Inge Reneborg angående Karin och Christina Allgéns utsagor. Han träffade varken fotohandlarparet, Christina Allgén eller barnet. Han såg heller aldrig de bilder som fotohandlarparet hade berättat om för polisen utan det var fotohandlarparets beskrivning av fotografierna som han yttrade sig över. Han lyssnade inte på några band med förhör utan han fick utskrifter av dessa. Han kan därför inte säga om det rörde sig om fullständiga utskrifter eller en sammanfattning.

Han är idag av samma uppfattning som han uttryckte i sina utlåtanden. Han höll inte med de slutsatser som Rättsliga rådet kom fram till. Inför den andra rättegången tillskrev han professor Püschel och han fick svar från denne innan han hördes den andra gången. Püschel höll med honom i frågan om att styckningen av Catrine da Costa var av en aggressiv typ med sadistiska inslag av sexuell natur och han höll i princip med Püschels svar. Püschel varnade honom också och bad honom att vara

mycket försiktig. I princip hade han inga invändningar mot professor Püschels brev som han överlämnade till chefsåklagaren Anders Helin. Han minns det utlåtande som kom från Simonsen. Han var mycket förvånad över att en professor i rättsmedicin gjorde en bedömning när denne enligt egen uppgift inte hade tillgång till bildmaterialet. En professor i rättsmedicin skall inte göra en bedömning utifrån beskrivningar.

Hans bekantskap med Hanna Olsson började efter den första rättegången när Hanna Olsson ringde honom och sade att hon skrev en debattartikel samt frågade om han ville läsa artikeln och ge henne några synpunkter, vilket han inte ville göra. Dagen därpå läste han dock artikeln i Dagens Nyheter och tog därefter kontakt med henne. Han tyckte att hennes artikel var mycket bra skriven. Han skrev även ett brev till henne. Han vet inte om det brevet skrevs innan han hördes som sakkunnig i kammarrätten. När han i september 1984 fick höra om misstankarna mot Teet Härm var det endast Inge Reneborg och Allan Bäckström som var närvarande. Pim Martinssons redogörelse för hans reaktion torde vara andrahandsuppgifter. Det stämmer dock att han först inte trodde på misstankarna; han minns att han var djupt skakad och sade att han skulle göra allt för att sanningen skulle komma fram. Sedan arbetade han med undersökningen efter sin bästa förmåga.

Vad gäller brevet till Hanna Olsson så framgår det av det att han så sent som 1986 trodde att vissa undersökningar möjligtvis skulle frikoppla Teet Härm från misstankarna. Han gör allt förutsättningslöst och han tycker inte att hans brev till polisen tyder på några förutfattade meningar i skuldfrågan. Han svävade fram och tillbaka och försökte göra sitt arbete, som han utförde i samarbete med polisen. Han är övertygad om att Catrine da Costa har blivit mördad. Vem som har mördat henne har han däremot ingen uppfattning om.

Han försökte att arbeta förutsättningslöst och ville fullfölja alla uppdrag från polisen medicinskt korrekt. Han har ingenting personligt mot Teet Härm eller Thomas Allgén. De uppgifter som han avgav i sitt utlåtande den 23 november 1984 står han för. Han

kan inte tänka sig att hans kännedom om misstankarna mot Teet Härm påverkade hans bedömning. Ett utlåtande kommer fram under en process. I det aktuella fallet kom två poliser från Solna till honom och ville att han skulle titta på det som hade hittats. Det gjordes en undersökning som dokumenterades. I svårare fall som det aktuella läser man litteratur och har samtal med polisen. Kroppen skall identifieras. Vissa delar av kroppen undersöks av röntgenologer m.m. Man funderar över tillvägagångssättet. Allt detta tar tid. Efter semesterperioden hittades det andra fyndet. Han hade kontakt med polisen i Stockholm och Solna och redogjorde för sina tankegångar. Allt som står i utlåtandet diskuterades under tiden med polisen i Solna och Stockholm. Han besökte bland annat ett slakthus och diskuterade saken med ortopederna. Utlåtandet var resultatet av flera månaders arbete och inte ett ögonblicksverk. Han kan inte säga varför Rättsliga rådets utlåtande skiljer sig från hans utlåtande. Han kan bara säga att alla är människor och det är olika hur man reagerar.

Anders Eriksson:

Han har arbetat inom rättsmedicin sedan år 1977. Han blev föreståndare för Statens rättsläkarstation i Umeå år 1980 och var chef där i tjugo år. Han är överläkare och professor i rättsmedicin vid Umeå universitet sedan 1998 och adjungerad professor sedan 1992. Han har suttit i Rättsliga rådet sedan början av 2000-talet.

Efter Osmo Vallo-ärendet har rättsmedicinalverket år 2003 utarbetat ett dokument om rättsläkarens roll. Även da Costa-ärendet inverkar på detta dokument som tar upp olika aspekter i rättsläkarens roll. Det är absolut inte rättsläkarens uppgift att göra en gärningsmannaprofil. Detta påstående är inte och har aldrig varit kontroversiellt. Det är inte vanligt att man gör ytterligare utredningar utöver sitt obduktionsutlåtande men det kan förekomma någon gång.

Såsom anförs i det utlåtande som han avgett tillsammans med Henrik Druid, Robert Grundin, Peter Löwenhielm, Peter Krantz och Susan Sprogø-Jakobsen går det inte att fastställa vad dödsorsaken var. Denna uppfattning överensstämmer med Rättsliga

rådets uppfattning i denna fråga, liksom också med vad Jovan Rajs uttalade i sitt utlåtande. Eftersom varken någon dödande skada, dödande sjukdom eller dödande förgiftning har kunnat konstateras kan man inte uttala sig om dödsorsaken. När det gäller döds sättet är det i vart fall rent statistiskt så att, när en kropp styckats, styckningen i de flesta fall föregås av ett mord eller dråp. Men det finns undantag beskrivna i litteraturen där styckningen föregåtts av naturlig död eller där personen dött av något annat än mord eller dråp. I det här fallet känner man inte till dödsorsaken och av detta följer att man inte heller kan uttala sig om personen bragts om livet eller dött på något annat sätt.

Inte heller tidpunkten för dödsfallet går det att göra något säkert uttalande om; detta sammanhänger med att det allmänt sett är svårt att bedöma död tidpunkten på en avliden person, särskilt när döden inträffat mer än ett dygn innan kroppen undersöks och kroppen börjar visa tecken på förruttnelse, såsom i detta fall. Då brukar man anlita sådana hjälpvetenskaper som forensisk entomologi eller forensisk botanik. I det här fallet har man inte gjort någon entomologisk undersökning. Det gjordes en botanisk undersökning men den säger bara hur länge säckarna hade legat på marken där den botaniska undersökningen gjordes. Den säger inget om tiden innan säckarna ställdes dit och den bidrar inte egentligen till fastställandet av död tidpunkten. Att kroppsdelarna hade lagts i plast har också det sannolikt haft till följd att förruttnelsen gått långsammare, vilket försvårar bedömningen ytterligare. Det finns en publikation från Tyskland där man hittade kroppsdelar som var relativt väl bevarade men som hade legat i två år i en plastsäck. Kort sagt går det inte att baserat på de rättsmedicinska fynden i det aktuella fallet göra någon vettig bedömning av död tidpunkten. Det sades i obduktionsprotokollet att kroppsdelarna var relativt välbevarade. Kroppsdelarna påträffades vid två tillfällen med några veckors mellanrum och det finns inte i obduktionsprotokollet beskrivet att det som hittades vid det andra tillfället var mer förruttnat än det som hade påträffats i första omgången. Detta speglar också svårigheten att skilja på flera veckor hit eller dit då fynden inte beskrivs olika.

I fråga om sättet på vilket kroppen styckats bör det klargöras att rättsläkare inte lär sig att stycka människor och att det inte finns något sådant som skulle kunna betecknas som professionell styckning av människor. Professionell styckning måste därför hänföras till dem som styckar djur professionellt. Beträffande antalet personer som har utfört styckningen finns det inget sätt på vilket man skulle avgöra den frågan eftersom det inte finns några erfarenhetsbaserade undersökningar av sådana frågor. Styckmord är väldigt ovanliga och rättsläkare ser inte så många av dem i sin karriär varför erfarenheten av den typen av händelser är begränsad. Inte heller den vetenskapliga litteraturen ger stöd för några uttalanden i fråga om hur många personer som skulle ha utfört styckningen eller vem som skulle ha gjort det.

Det är överhuvudtaget en bisarr slutsats att utifrån kroppsdelningar och snitt avgöra vem som skulle ha styckat kroppen. Catrine da Costas kropp delades på vissa ställen genom leder. Det skulle kunna anföras att detta sätt skulle vara det skickliga när man har tillgång till en kniv att dela kroppen med. Har man tillgång till en såg är det å andra sidan enklast att såga genom benet. Tillvägagångssättet beror således på vilket verktyg man har, hur bråttom man har och en del andra saker. I det här fallet har man på flera ställen delat kroppen genom de grova bendelarna och inte genom de klenaste. Delningen skedde exempelvis längst ner på det ena lårbenet och längst upp på det andra lårbenet. Detta kan inte anses skickligt på något vis.

Utifrån de rättsmedicinska fynden är det inte lätt att säga vad gärningsmannen eller gärningsmännen tänkte vid styckningen eftersom sådana slutsatser ligger i utkanten av det rättsmedicinska området. Försök att definiera styckningen som offensiv eller defensiv utan att uttala sig om gärningsmannens psyke har därför gjorts. Med defensiv styckning avses en metod att sönderdela kroppen för att underlätta att bli av med den. En offensiv styckning ger uttryck för ett mer aggressivt beteende där personliga kännemärken som ansikte, huvud, könsdelar m.m. skärs bort. I det här fallet finns det delar som kan hänföras till defensiv styckning, t.ex. att ta av armar och ben samt att dela benen mitt på i närheten av knäleden. Det finns också tecken på aggressiv/offensiv styckning i form av borttagande av de kvinnliga brösterna och angrepp på

könsdelarna. Det är inget renodlat fall och det finns delar som talar såväl för offensiv som defensiv styckning.

Utlåtandet som han varit delaktig i upprättades av sex disputerade specialister. De har presenterat yttrandet och allt underlag i form av de vetenskapliga referenser som finns med i referenslistan samt allt relevant material i form av obduktionsprotokoll m.m. Detta har skickats ut till samtliga övriga åtta disputerade svenska specialister i rättsmedicin. Fyra av de åtta svenska disputerade specialisterna har ställt sig bakom utlåtandet. Två av dem som inte ställt upp har sagt sig inte vilja ta ställning och de andra två har tackat nej till att uttala sig. Utlåtandet har även skickats till samtliga professorer i rättsmedicin i Norden. Samtliga tre danska professorer ställer sig bakom varje yttrande i utlåtandet. Av de finska professorerna har en tackat nej av tidsskäl och de tre övriga har inte hörts av. Av de norska professorerna har fem ställt upp bakom yttrandet och två har inte avhörts. Slutsatserna i utlåtandet är på intet sätt kontroversiella inom rättsmedicin. Att det skulle finnas en skola inom rättsmedicinen som förespråkar att gå längre och hjälpa till med gärningsmannaprofiler har påståtts i Osmo Vallo-utredningen. Det är en missuppfattning och någon sådan skola finns inte. Det finns ingen rättsläkare som skulle ge sig ut i sådana ärenden. Det rådde full konsensus om detta när man fastställde dokumentet om rättsläkarens roll år 2003.

Han var huvudskribent när utlåtandet skrevs. Utkast av det distribuerades flera gånger inom kretsen av de sex som skrivit under. Justeringar och tillägg gjordes huvudsakligen genom e-post men även telefonledes. Ofta bedrivs ett vetenskapligt arbete på detta sätt. Det är även geografiskt omöjligt att göra på något annat sätt. Justeringarna rörde formuleringsfrågor exempelvis beträffande morfinkoncentrationen. Utlåtandet är inte på något sätt kontroversiellt inom specialiteten och det underlag de använde var tillräckligt för slutsatserna. Vid en obduktion dokumenterar rättsläkare allt i protokollet verbalt och fotografiskt samt med skisser och ibland med röntgenbilder. Den dokumentationen skall vara fullständig och vederhäftig så att man i efterhand kan granska materialet på nytt. Det utgör själva grunden för rättsläkarnas arbete. Dokumentationen granskas sedan av domstolen, åklagaren, polisen och försvararna som skall kunna bilda

sig en uppfattning om vad som skett. Eftersom målsättningen är att underlaget skall vara fullständigt och man i förväg inte vet vilka frågor som kommer att ställas senare blir det ofta en överdokumentation av det som har förevarit. Även om obduktionsprotokollet i detta ärende hade vissa brister kan han inte tänka sig att de i sitt utlåtande skulle ha kunnat komma längre ens om de varit med vid obduktionen.

Peter Krantz:

Han har varit specialist i rättsmedicin sedan år 1981. Han disputerade år 1984 och blev docent i rättsmedicin år 1987. Mellan år 1996 och år 2008 var han chef för den rättsmedicinska avdelningen i Lund och sedan år 2003 har han varit vetenskapligt råd i Socialstyrelsen.

Det ingår inte i rättsläkarens uppgift att göra en gärningsmannaprofil. Han vidhåller vad som framförts i det utlåtande som han i oktober 2008 avgett tillsammans med Anders Eriksson, Henrik Druid, Robert Grundin, Peter Löwenhielm och Susan Sprogøe-Jakobsen. Dödsorsaken gick det inte att fastställa eftersom man inte kunde fastställa några sjukliga förändringar eller skador som med säkerhet var de dödande och för att väsentliga kroppsdelar saknades. När en kropp är styckad föreligger det en stark misstanke om att vederbörande har bragts om livet. Det finns dock enstaka fall där människor inte har blivit dödade utan har dött en naturlig död eller begått självmord, vilket gör att det finns utrymme för osäkerhet beträffande dödsorsaken.

Dödstillpunkten är nästan alltid svår att fastställa och i det här fallet var det omöjligt. Det finns inte några riktigt bra rättsmedicinska metoder att fastställa detta och det blir väldigt mycket fråga om jämförelser av förändringar och andra omständigheter som finns i fallet, såsom vittnesuppgifter, yttre förhållanden och liknande. I det aktuella fallet handlade det om en kropp som hade legat en tid under oklara förhållanden. Kroppen kunde ha varit nedkyld eller legat varmt. Tidpunkten för styckningen i relation till tidpunkten för döden går det inte heller ha någon uppfattning om.

Angående själva styckningssättet så är det felaktigt att utgå ifrån att läkare vet hur man styckar människor. Att bygga hypoteser utifrån snittföring, delningsställen på kroppen är och förblir ett hypotesbyggande och i ett fall som detta, där bilden dessutom är ganska blandad, handlar det om mycket osäkra bedömningar. Som uttalas i utlåtandets sammanfattning är det omöjligt att ge en klar bild av hur styckningen har gått till eller vem som skulle ha gjort detta. Inte heller kan man av utredningsmaterialet dra någon slutsats om antalet medverkande eller om det har varit fråga om någon viss typ av förövare. Man talar om olika typer av styckning beroende på motivet för styckningen. En passiv styckning syftar till att bli av med kroppen. En offensiv styckning har som motiv att stympa kroppen på bestämda ställen för att tillfredsställa vissa driftsimpulser. Det är dock få fall som är entydiga utan ofta rör det sig om blandade bilder. I det aktuella fallet föreligger alltför osäkra parametrar för att en säker bedömning skall kunna göras. Det synes till stora delar ha varit fråga om en defensiv styckning men det finns också andra inslag.

Vad gäller frågan om det är vanligt med ytterligare rättsmedicinska undersökningar efter den första så händer det att det kommer fram nya omständigheter som kräver att man gör en kompletterande undersökning efter det första utlåtandet. Sådana undersökningar rör ofta en mycket specifik frågeställning som har kommit till under utredningen. I övrigt är ytterligare rättsmedicinska undersökningar sällan förekommande. Han har aldrig avgett ett utlåtande utifrån muntliga utsagor av icke sakkunniga. Det kanske händer någon gång att polisen under spaningsarbete berättar en sak och frågar vad man tycker om det. I sådana fall handlar det dock endast om mycket fritt tyckande av resonemangskaraktär.

Hans spontana uppfattning att det hade varit en fördel om man hade vägt kroppsdelarna. En nackdel med varje obduktion att det är en subjektiv tolkning av det man ser och det gäller att objektivisera så mycket som möjligt. Det hade därför varit en fördel om man vägt kroppen, även om han är tveksam till att det skulle ha drivit utredningen framåt.

Frank Lindblad:

År 1986 när han avgav sitt utlåtande hade han varit specialistkompetent inom barn- och ungdomspsykiatri i fem år och hade påbörjat forskarutbildning. Christina Allgén och Karin Allgén hade våren 1985 varit intagna på dagtid på barnavdelningen på Karolinska sjukhuset där han då tjänstgjorde och ansvarade för avdelningen. Han har inte tillgång till journalerna idag och har inte tittat på ärendet. Han tror dock att han talade med Christina Allgén vid något tillfälle och att han såg Karin Allgén på avdelningen. Eftersom han var ansvarig för avdelningen föredrogs i vart fall deras journaler säkert för honom.

Under tiden före och under utredningen pratade han med åklagaren Anders Helin och representanter för polismyndigheten eftersom uppdraget kom därifrån. Jovan Rajs var med på ett första möte. De utredande samtalen hade han främst med modern som han träffade fem gånger under utredningsperioden. Han träffade också flickan i vardagsmiljö vid två tillfällen utan att de förde något samtal. Han var också med på två så kallade vallningar enligt polisens önskemål eftersom polisen ville att flickan skulle köras förbi Teet Härms bostad och dessutom gå igenom Statens rättsläkarstation. Både modern och flickan var med vid dessa. Enligt polisens önskemål var det en mycket begränsad grupp som arbetade med ärendet på kliniken. Det var en psykolog, han själv, en professor och en sekreterare. Han har inte tagit del av några bandinspelningar av vad Karin Allgén skulle ha sagt till sin mor. I sitt utlåtande skulle han svara på frågor huruvida Karin Allgén kunde ha bevittnat ett styckmord och huruvida Karin Allgén kunde ha blivit utsatt för sexuella övergrepp. I utlåtandet under rubriken ”Bedömning” står det han kom fram till. Det är domstolens uppgift att göra bevisvärderingen. ”Den rimligaste allmänna tolkningen” är därför inte ett uttryck för bevisvärdering utan ett begrepp som han och andra psykiatriker arbetar med där rimlighet är ett mycket viktigt begrepp för att avgränsa deras uppgift från rättsväsendets uppgift. De kan inte ta ställning till skuldfrågan eller fastställa om det har gått till på ett

eller annat sätt utan endast beskriva en rimlig tolkning utifrån tillgängligt utredningsmaterial. Det är ingalunda någon bevisprövning utan ett sätt att avgränsa sig från sådan. Det kan ha funnits flera olika stressmoment i Karin Allgéns liv. I allmänhet är det en påfrestning för ett barn när relationen mellan föräldrarna inte är bra, exempelvis i samband med en skilsmässa. Även det förhållandet att barnets omgivning ägnar en stor och delvis undersökande uppmärksamhet till ett barns underliv skulle, beroende på hur detta förklaras för barnet, kunna påverka barnet negativt.

Lars-Göran Allgén:

Thomas var en god far men denne och Christina hade emellanåt olika meningar vad gällde omvårdnaden av Karin. I samband med att han kom hem från en utrikesresa fick han emellertid höra talas om incestanklagelser som Christina hade riktat mot hans son. Det dröjde dock ett bra tag innan Christina kom med de andra anklagelserna om att Thomas skulle ha varit inblandad i ett mord och en styckning. Detta påstående kom hösten 1985, uppenbarligen efter att Christina hade misslyckats med att få gehör för incestpåståendet. Thomas fick kännedom om dessa anklagelser först i februari 1986 och det gjordes en mängd olika undersökningar bakom ryggen på denne, som inte kände till något om ärendet. Ärendet i fråga om anklagelserna mot Teet Härm lades ned någon gång 1985 och det var förmodligen nedläggningen av detta ärende som utlöste Christinas attacker och påståenden om mord och styckning. Trots att Thomas var misstänkt för ett allvarligt brott lät åklagaren honom åka på en utlandsresa.

Senare, i oktober 1987, blev Thomas anhållen och häktad. Thomas satt häktad i oktober 1987 med totala restriktioner och var förtvivlad. Eftersom Thomas behövde klädbyte fick han tillstånd av Anders Helin att komma och besöka Thomas ungefär var tionde dag. De trodde då att detta utgjorde en gest av välvilja från åklagarens sida men det var nog snarare fråga om att man hoppades få bevis mot Thomas utifrån deras samtal. De pratade dock varken om de påstådda brotten eller om vad som hände i häktet eller hos åklagaren och polis utan om neutrala ting. Endast vid ett tillfälle avvek de från detta. Det gällde ett rykte som spreds om att Thomas hade blivit utsatt för

utpressning vilket hade framkommit i förhör med Christina, som uppgav att hon misstänkte att Thomas hade blivit utsatt för utpressning eftersom det hade försvunnit stora summor från hans konto. Han gick därför till Thomas våning och hämtade Thomas ekonomiska redovisning för de gångna åren samt deklARATIONER för det senaste året och gick med dessa handlingar till polishuset där de sammanträffade. Det visade sig att det inte förelåg några belägg för några större uttag från Thomas konto. Efter bara ett par minuter kom Anders Helin springandes och tog handlingarna ifrån honom och Thomas.

Vid ett annat tillfälle ville Per-Åke Larsson träffa honom innan Thomas kom från häktet. Per-Åke Larsson sa till honom att han med sin fadersauktoritet skulle påverka Thomas och få denne att erkänna sina brott. Då svarade han att han inte tänkte få Thomas att erkänna något Thomas inte hade gjort. Förmodligen ville man till varje pris få ett erkännande för att man saknade all bevisning.

Vid ytterligare ett annat tillfälle, den 1 december 1987, förekom ett väldigt långt förhör med Thomas. Förhöret hölls i stort sett utan avbrott förutom för en kaffepaus. Inga måltider eller toalettbesök tilläts. Förhöret handlade delvis om Thomas sexualitet, vilket han inte tyckte hörde till ärendet och dessutom var integritetskränkande; sannolikt ville man smutskasta Thomas inför dennes far.

Det gjordes fyra undersökningar av Karin Allgén, den första redan i december 1984 av Olle Naglo. Undersökningen visade att det inte hade skett något med barnet. Christina var dock inställd på att det skulle ha skett någonting och hon sade till Thomas mor att hon aldrig skulle kunna tro annat än att Thomas hade begått övergrepp mot Karin. På grund av Christinas inställning gjordes det ytterligare tre undersökningar av Karin, varav den sista under narkos vilket inte är riskfritt. Christina utsatte således sitt barn för risker för att bevisa sin förutfattade tes. Därefter fortsatte utredningarna på ett egendomligt sätt. Trots att utredningen på S:t Görans barnklinik inte gav något stöd för att Karin skulle ha utsatts för övergrepp skrev psykologen Margareta Erixon en remiss till Frank Lindblad på Karolinska sjukhusets barnpsykiatriska avdelning, vilket

egentligen organisatoriskt var samma klinik som S:t Görans barnklinik, och begärde fortsatt utredning.

Utredningen av Karin fortsatte under medverkan av Christina. Thomas har berättat att han, trots att han hade begärt att han skulle få träffa sin dotter utanför utredningen, utsattes för provokationer i form av diverse egendomligheter när han kom till sjukhuset. Han blev då så upprörd att han lämnade lokalen, vilket medförde att Karin blev väldigt ledsen och började gråta i förtvivlan över att Thomas inte fick stanna, vilket var en oerhörd belastning för Thomas.

I juni 1984 var det brist på läkare, varför Thomas, som tjänstgjorde vid Sabbatsbergs sjukhus var ständigt jourhavande, vilket betydde att han var tvungen att vara tillgänglig per telefon och kunna inställa sig inom två timmar. Polisen visade dock inte något intresse för de listor som visade att Thomas hade jour den 9, 10 och 11 juni och var överhuvudtaget inte intresserad av vad Thomas gjorde den 11 juni. Den 11 juni 1984, när han och hans hustru var på middag hos Thomas och dennes dåvarande hustru var det en normal familjemiddag. Det var Christinas födelsedag, vilket Christina och Thomas redan den 10 juni hade firat inom den trängre kretsen med vänner och bekanta.

Den allmänna stämningen vid den första rättegången var fruktansvärd; det framstod som rena pöbelupploppet. Huvudingången var spärrad av yngre kvinnor och man fick ta sig in genom andra ingångar. Det förekom plakat med budskap att läkarna skulle fällas för de hemska brott de hade begått. Misstankarna mot Thomas, som gjorde denne deprimerad och inaktiv, påverkade familjen i alla högsta grad och det var en fullständigt obegriplig situation för dem alla. Några läkare ägnade sig dessutom åt att smutskasta och förfölja Thomas och Teet Härm och en läkare startade en namninsamling för att se till att de uteslöts ur läkarförbundet.

Jan Olsson:

Han började på tekniska roteln i Stockholm som brottsplatsundersökare år 1968 och där fortsatte han till början av 1990-talet. Från 1995 och fram till sin pensionering år 2001 arbetade han som chef på gärningsmannaprofilgruppen. Vid tidpunkten för de aktuella händelserna var arbete med gärningsmannaprofiler en ny företeelse men väldigt nyttig. Numera används den i mycket stor utsträckning.

I det aktuella fallet fick en grupp, i vilken han själv ingick, i uppdrag att utreda saken med nya ögon. Gruppen bestod av poliser, rättsläkare, psykiatriker och beteendevetare. De skulle inte vara påverkade av utredningen utan se på materialet självständigt och komma fram till slutsatser. Han kände Teet Härm sedan tidigare som en alldeles utomordentlig rättsläkare och blev mycket förvånad när han fick kännedom om att Teet Härm misstänktes för brottet. För honom var misstankarna mot Teet Härm fullständigt orimliga. Han gjorde dock som de flesta andra. Han stoppade huvudet i sanden utan att ta reda på särskilt mycket. Han hade mycket annat att göra och sysselsatte sig istället med det.

I samband med Palmeutredningen stannade utredningen i da Costa-ärendet av. Efter ytterligare en tid återupptogs utredningen och han blev tillfrågad om han ville ta ett samlat ansvar för den kriminaltekniska delen i utredningen. Han var ganska van vid att arbeta med och analysera sådana ärenden och efter viss övertalning tackade han ja till uppdraget. Han trodde att han skulle finna stöd för misstankarna om dessa var riktiga. Han satte sig verkligen i ärendet och letade efter något i materialet som skulle peka åt Teet Härms riktning. De företog husrannsakan hos Thomas Allgén i Borås och på den läkarcentral där denne arbetade. Han var till och med ute på en ö där de grävde i marken för att söka efter Catrine da Costas huvud. Han minns dock inte att de skulle ha funnit några tekniska spår. När det finns en misstänkt gärningsman är det nästan alltid en process som pågår och när man arbetar efter en misstanke så hittar man alltid en del saker. I det här fallet framkom inte någonting som tydde på några avvikande intressen.

Hans uppfattning är att avsaknaden av uppgifter om säckarnas mått och vikt är en stor brist eftersom dessa uppgifter skulle kunna vara viktiga för resonemang i fråga om hur mycket en person eller personer hade kunnat tänkas bära. Om säckarna skulle ha vägt lika mycket så talar detta för ett kontrollerat beteende hos gärningsmannen. Om säckarna var av låg vikt så kan de ha hanterats av en ensam person som bar säckarna från en bil. Sedan borde det också ha funnits uppgifter om i vilken ordning sakerna låg i säckarna. Det hade möjligen kunnat ge ledtrådar i fråga om beteendet vid styckningen, dvs. hur man sönderdelar kroppen. Fyndet vid Essingeleden utgjordes av två hopknutna enkla säckar med överhandsknop, dvs. man knöt i själva plasten. Bredvid säckarna låg en handduk. Handduken var han väldigt betänksam över. Han frågade brottsplatsundersökarna som var övertygade om att handduken, som låg på vägen fram till det ställe där säckarna hade placerats, hade samband med händelsen; det hade sannolikt gått hål på säckarna och handduken kunde ha använts för att göra rent i en bil eller rengöra händerna på den som hade burit säckarna. De säckar som påträffades vid det andra fyndet var dubbla vilket tyder på att den som placerade ut dem hade insett att säckarna kunde gå sönder vid transport, varför dubbla säckar användes.

Enligt honom var styckningen defensiv och inte aggressiv. I den här styckningen var ett bröst bortskuret och en del av könsorganen saknades. Då kan man fundera vilken anledning som fanns till det och det är väldigt lätt att säga att styckningen är en del av brottet och att det är gärningsmannens vilja att först mörda och sedan stycka. Det finns dock ett antal defensiva styckningar där man också har gjort sådana saker. När han uttryckte sina tvivel i fråga om misstankarna mot läkarna fick han till svar att den där Teet Härm var så listig och drev med dem; det sades också att villospår hade kunnat lagts ut. Han tycker att det var egendomliga uttalanden och att det är beklagligt att han på något sätt var med i ett sådant system som tillät att det gick på det där sättet.

Han kände Jovan Rajs och de umgicks även privat. Hans uppfattning är att Jovan Rajs hade klara misstankar mot Teet Härm när han och Jovan Rajs samtalade om ärendet. Trots att Teet Härm var Jovan Rajs kollega hade denne ingen tvekan om Teet Härms

skuld. Enda gången Jovan Rajs visade någon tvekan i fråga om Teet Härms skuld var efter en rekonstruktion av händelserna i samband med Ann-Catherine Härms död, vid vilken det hade framgått ganska klart att vad Teet Härm uppgett stämde. Efter denna rekonstruktion sade Jovan Rajs till honom att Ann-Catherine Härms död inte var följden av något brott.

Tomas Eriksson:

Han är allmänläkare med specialistkompetens i allmän psykiatri och rättspsykiatri. Han är docent vid Göteborgs universitet och har haft anställning inom neurovetenskaplig forskning vid bland annat Göteborgs universitet och Statens medicinska forskningsråd. Han har varit verksamhetschef och chefsöverläkare inom den psykiatriska kliniken i Malmö. Han har varit tillförordnad professor vid Göteborgs universitet och tillförordnad universitetslektor vid Lunds universitet. I tjugofem år har han varit konsult hos Kriminalvårdsstyrelsen. I där här ärendet har han studerat utskrifter av förhör gjorda med barnets mor och en rad andra handlingar som tillhandahållits. Hans uppdrag har varit att uttala sig om tillförlitligheten i det som har kommit att kallas ”barnets berättelse” och som tidigare redovisats av barnets mor. Han har kommit fram till följande.

Om ett barn har upplevt vissa saker vid femton månaders ålder och därefter tillfrågas om händelserna vid åldern av tre år och sju månader går det inte att dra några som helst slutsatser av vad barnet uppger. Fenomenet kallas för infantil amnesi och är väl bestyrkt av vetenskaplig forskning om hjärnans utveckling. För att man skall kunna minnas någonting och därefter återge det så krävs det för det första att man förstår det som det är frågan om. Detta gäller även vuxna människor. Förstår man inte en sak så kan man heller inte lämna någon rimlig redovisning av den. Barns hjärnor är i den åldern inte utvecklade så att de kan förstå ett sammanhang. Denna förmåga utvecklas mycket senare. Det handlar om en gräns på flera år. Vidare krävs minneskapacitet i hjärnan; denna minneskapacitet finns i de delar av hjärnan som inte är utvecklade hos barn som är så små. Slutligen krävs att personen efteråt skall kunna redogöra för

förloppet, vilket ett så litet barn inte kan göra. Av samma skäl som han redovisat kan man inte heller dra några slutsatser från barnets sätt att leka eftersom barnet inte har något att uttrycka genom sin lek. Infantil amnesi är inte något kontroversiellt och det råder övertygelse om att den tidigaste gränsen för när man skall kunna komma ihåg något och senare redogöra för detta är tre-fyraårsåldern och sannolikt långt senare som fyra-fem-sexårsåldern. För att en redogörelse för ett sammanhang skall kunna ske måste det som sker dessutom vara ytterst begripligt. Att fråga ett barn som är tre år och sju månader om vad som hänt när barnet var ett och ett halvt år är nonsens för de allra flesta.

Vad gäller vallningen av Karin Allgén på läkarstationen hade hon inte haft möjlighet att som treåring känna igen sig på en plats där hon hade varit när hon var femton månader gammal. Ingen kan göra det eftersom det inte finns hjärnkapacitet till det. Att någon kan berätta vad föräldrarna har sagt att man gjorde i den åldern är en helt annan sak. Även om det hänt något tragiskt kan det inte fastna i ett barns hjärna eftersom hjärnan alltså inte har utvecklat de delar där detta kan fastna. Det är konstigt att förhören med mamman någonsin har beaktats eftersom alla med sunt förnuft borde inse att de var nonsens.

Han har inte haft tillgång till Frank Lindblads utlåtande. Denne har dock fel om han skriver att man kan dra några slutsatser av det som en treåring berättar om en erfarenhet som ägde rum när barnet var femton månader gammalt. Den troligaste orsaken till barnets uttalanden var att den som lämnade dessa uppgifter i polisförhör hade suggererats av den stämning som rådde på den tiden och en egen känsla av utsatthet. De slutsatser som gjordes av Frank Lindblad är inte mer eller mindre troliga; de är omöjliga.

Bertil Salin:

Han har arbetat som polis sedan 1977. Omkring år 1990 började han på spaningsroteln och fick snart ansvar som chef på roteln eftersom den ordinarie chefen ofta var borta

på utlandsuppdrag. År 1995 fick han tjänst som chef för spaningsroteln som innefattade runt 70 personer. Sedan februari år 2008 arbetar han som stöd och mentor, mest avseende våldsbrott.

År 1999 kom det in ett tips angående da Costa-ärendet. En narkoman påstod att han hade hört från en annan narkoman att denne tyckte att det var ruggigt att han efter ett inbrott hade kommit i besittning av en plånbok som hade tillhört Catrine da Costa. Efter viss förutredning återupptogs förundersökningen och i denna kom han och några till att ingå. De kontrollerade var narkomanen brukade göra sina inbrott i Solna och på det sättet kom de så småningom i kontakt med en äldre man som var hemmastadd på Malmskillnadsgatan och som var mycket bra bekant med en väninna till Catrine da Costa. Mannen hördes ganska länge men delgavs aldrig misstanke. I utredningsmaterialet förekom ytterligare en man som hade hörts men inte synats tillräckligt i den första utredningen. Denne hade förvarat väskor som tillhörde Catrine da Costa. Utredningen resulterade i att denne man blev anhållen i ett eller två dygn men inget mer. Det var något ologiskt kring denne man då denne inledningsvis uppgav att han och Catrine da Costa hade varit bekanta sedan skolåldern trots att Catrine da Costa var betydligt yngre än mannen. Mannens namn förekom tre gånger i Catrine da Costas telefonbok. Efter kontroll mot de hårstrån som upphittats på handduken i samband med det första fyndet av likdelar visade dock analysen att mannen kunde uteslutas och misstankarna mot denne avskrevs senare.

Materialet i da Costa-ärendet är mycket omfattande men de gick igenom stora delar av detta bland annat eftersom det hade kommit personer med tips och de var tvungna att kontrollera om dessa personer hade förekommit i ärendet tidigare och vad de i så fall hade sagt i sina tidigare förhör. Han känner inte till några borttappade förhör. När han arbetade inom tunnelbanepolisen kontrollerade han nog både Marianne Seppälä och Catrine da Costa vid ett antal tillfällen men han kan inte påstå att han kände dem väl. Marianne Seppälä känner han genom att han har förhört henne. När de gick igenom ärendet kontrollerade de hennes förhör som hade hållits i den första utredningen. Hon hade då berättat bland annat om ett heroinköp som hon och Catrine da Costa hade gjort

tillsammans. De var fyra–fem stycken som hade samlat ihop pengar till inköpet som skedde någonstans på Söder vid Zinkensdamm. Catrine da Costa hade varit med vid det tillfället och de hade fått skjuts av en man som hette Tor Åberg, som var från Finland och med vilken Marianne Seppälä kunde prata finska. Denne man skulle ha suttit inne för mord i Finland.

Vid ytterligare genomläsning av det tidigare förhöret med Marianne Seppälä såg han att hon, före narkotikainköpet, inte skulle ha träffat Catrine da Costa på någon månad eller något sådant. Under sådana förhållanden är det underligt att Marianne Seppäläs dagboksanteckningar omfattade Catrine da Costas förhävanden från början av juni till den 10 juni. Han vet inte varför man inte upptäckte dessa egendomligheter redan vid den första utredningen men möjligen berodde det på att hela förundersökningspersonalen byttes ut i samband med Palmeutredningen och att åtminstone ett par av de nya utredarna inte var erfarna som sådana. Han antar att man inte gick tillbaka och kontrollerade att hon hade hörts tidigare och vad som hade sagts då, vilket man borde ha gjort. I den första utredningen registrerade man handlingarna och det var lätt att söka i undersökningen. I de flesta tyngre utredningar ingår det numera i rutinen också att försvararna går igenom ”slasken” men han tror inte att advokaterna gjorde det när dagboken var aktuell.

Han redovisade Seppälä-ärendet för dåvarande chefsåklagaren Bjarne Rosén, vilken inledde en förundersökning om grov mened. Efter att de hade hållit avslutande förhör med Marianne Seppälä berättade han för Bjarne Rosén vad som hade framkommit under förhöret. De hade ett snabbt samtal, dels om att hon var sjuklig och skulle åka till Thailand, dels om att det hade gått så lång tid sedan händelsen. Förundersökningen lades sedan ned. Han har inte sett dagboksoriginalen utan endast kopior av de aktuella sidorna; enligt vad han har fått höra fanns en uppgörelse om att inte originalen skulle tas i beslag eftersom de bland annat innehöll uppgifter om narkotikaaffärer som inte hade med saken att göra. Han vet att Marianne Seppälä hade haft kontakt med Hanna Olsson; när de gjorde husrannsakan hos Marianne Seppälä påträffade de vykort från Hanna Olsson till Marianne Seppälä.

Han har erfarenhet av konfrontationsförhör. Han har dock inte ägnat så mycket tankar åt konfrontationen med fotohandlarparet men om han har uppfattat det riktigt så gjordes konfrontationen om, vilket är förödande.

Nils Wiklund:

Han är docent i psykologi, legitimerad psykolog och specialist i klinisk psykologi och är särskilt specialiserad på utredning, bedömning och diagnostik. Efter att ha arbetat med rättspsykiatri i ungefär 10 år har han börjat att nästan på heltid arbeta med sakkunnigutredningar åt domstolar i ärenden av den typ som det handlar om i det här målet.

Hans arbete i det här fallet var inte ett sakkunniguppdrag i en domstol. Hans insats bestod av två delar. I samband med att det gjordes en sakkunnigutredning av Astrid Holgerson och Birgit Hellbom på uppdrag av kammarrätten var han en samtalspartner vid en kollegial granskning av hållbarheten i utlåtandet. Hela utlåtandet gick genom noggrant. Som samtalspartner fick han en god inblick i deras arbete för att kunna bedöma det. Den andra delen var arbete med den artikel om fotohandlarparet som Birgit Hellbom hade arbetat med. När Birgit Hellbom hade avslutit slutförde han artikeln.

Han bedömde att Astrid Holgersons och Birgit Hellboms yttrande till kammarrätten var fullt hållbart och han kan fortfarande stå för det. Det är ett utlåtande som är skrivet på högsta möjliga vetenskapliga nivå när det gäller denna typ av uppdrag och slutsatserna är hållbara och väl underbyggda. Utlåtandet består av två delar, dels en granskning av ett tidigare utlåtande av Frank Lindblad och Margareta Erixon, dels en utsagepsykologisk analys av det mamman till barnet berättade om vad barnet skulle ha sagt. Birgit Hellbom har dokumenterat allting väldigt noga. Alla slutsatser om att barnets utsagor inte kan anses ha grundats på några verkliga upplevelser var väl underbyggda. Frank Lindblad är psykiatriker och Margareta Erixon psykolog men

ingen av dem har någon utbildning i utsagepsykologisk analys. Frank Lindblad har visserligen en vetenskaplig metod att bedöma om mamman exempelvis är allvarligt psykiskt störd, vilket han också har yttrat sig om. Han har dock ingen utbildning för att bedöma om barnets uppgivna utsagor grundar sig på en speciell händelse. Av hans utlåtande framgår det att han inte heller kunnat göra det. Astrid Holgerson har motiverat sina slutsatser på ett övertygande sätt.

Det går inte att säga något generellt om hur gammalt ett barn måste vara för att kunna redogöra för ett sammanhang. Man kan i för sig tänka sig att ett litet barn kan såväl förmedla ett innehåll som återspegla en verklighet så fort barnet överhuvudtaget kan yttra några ord. När det handlar om en rättsprocess som rör misstankar om övergrepp är det dock viktigt att sådana utsagor bedöms noga. Men det är ingenting som hindrar att även ett litet barn mycket väl skulle kunna förmedla en verklighet.

Han har i artiklar kritiserat Frank Lindblad därför att dennes avhandling, i vilken denne redovisar resultaten av ett större antal utredningar, visar att han alltid kommer fram till att ett övergrepp är ”rimligt”. Frank Lindblad använder inte ens ordet sannolikt eller tillförlitligt utan endast ordet ”rimligt”, vars innebörd är höljt i dunkel. Det uppdrag Frank Lindblad hade fått från polisen var inte att bedöma om något var ”rimligt” utan att bedöma om barnet kunde ha varit vittne till en styckning. Uppdraget i sig är värt att begrunda. Vem som helst kan ha varit skyldig till vad som helst. Med ett sådant uppdrag är det inte konstigt att man kommer fram till att det kan ha varit på det sättet.

Kammarrätten avstod från att inhämta ett sakkunnigutlåtande avseende fotohandlarparets vittnesmål. Birgit Hellbom skrev dock på eget initiativ en artikel som publicerades i Svensk Juristtidning där hon gjorde en psykologisk granskning av fotohandlarparets utpekanden. Eftersom han fick uppdraget av henne att slutföra artikeln gick han igenom underlaget för hennes analys och fann att det inte fanns något att ifrågasätta i fråga om denna. Hennes artikel bedömer han som fullt hållbar och grundad på en vetenskaplig utsagepsykologisk analys. I detta fall fann hon att det fanns väldigt många omständigheter att beakta som inte var kända för kammarrätten. Hennes

slutsats som även han ställer sig bakom är att det fanns så många brister i parets utpekanden att man inte kunde bedöma dem som tillförlitliga. Det finns många experimentella studier som har granskat förmågan att på ett korrekt sätt peka ut en person som man har sett tidigare med olika tidsintervall. I dessa har konstaterats att antalet korrekta utpekanden redan efter fyra månader sjunker kraftigt. Ju längre tid som går från händelsen till utpekandet, desto lägre blir sannolikheten för korrekta utpekanden i fråga om personer som förhörspersonen inte känner väl. När man skall uttala sig om en konfrontation granskar man dokumentationen kring den. I det här fallet finns det ordagranna utskrifter av de förhör med fotohandlarparet som är knutna till själva utpekandet. Det finns vidare bandupptagningar av konfrontationen. Att själv närvara vid utpekandet är utan betydelse eftersom man inte kommer ihåg exakt vad sades under själva konfrontationen även om man själv var med. Tolkning av ett minspel är något som man snarare övervärderar betydelsen av och experimentella studier har utvisat att de flesta normala människor inte klarar av att utifrån ett minspel se om en människa talar sanning eller inte.

Bengt Wingqvist:

Vid den aktuella tidpunkten arbetade han på våldshoteln med grova våldsbrott och hade tio års erfarenhet av arbete som kriminalpolis med arbetsuppgifter som avsåg spaning, krimjour och utredningsverksamhet. Han kom in i da Costa-utredningen i samband med att de två misstänkta blev anhållna. Han var kvar i utredningen till 1988 och närvarade vid några av de konfrontationer som hölls med fotohandlarparet. Han är dock osäker på om han var med på alla. Under sin närvaro vid konfrontationerna kände han till vilka som var misstänkta. Hans promemoria avseende vittneskonfrontationerna skall ses som ett tillägg, dvs. en promemoria över en enskild händelse. Den återger vad som sades men det är inte något konfrontationsförhör. Ibland pratade han med Jovan Rajs ett par gånger i veckan och ibland hade de kontakt varannan vecka, allt beroende på i vilket skede av utredningen de befann sig. Han fick inte någon uppfattning om att Jovan Rajs hade någon idé om vem som eventuellt skulle kunna vara skyldig till brottet; i vart fall inte från början. Enligt vad han minns var Jovan Rajs dock otroligt

bedrövad över att det möjligen skulle kunna vara Teet Härm. Han har ingen kännedom om att några förhör skulle ha försvunnit och namnen Anckers, Lindgren, Möller, Saba och Åberg är inte särskilt bekanta för honom. Han vet inte vem som påträffade förhöret med arkitekten Anckers. Han kan inte påminna sig om att de kontrollerade om Marianne Seppälä tidigare hade hörts i ärendet. Han minns inte i vilken ordning Ingeborg Olsson beskrev det hon hade sett. Frottéhandduken hade funnits med innan han kom in i ärendet. Han tror att handduken senare försvann någonstans på väg tillbaka från SKL men han kan inte säga när det var.

Olle Andersson:

Som journalist har han följt ärendet i medierna och följt det som skrevs i de fyra huvudstadstidningarna sedan 1984 då man hittade Catrine da Costas kropp. Han var vid tidpunkten för rättegångarna mot de båda läkarna reporter på Sveriges televisions regionalnyheter och skulle bevaka det aktuella målet, från den första rättegångsdagen. Det hade då målats upp en diabolisk bild av de båda åtalade och media hade satt igång ett så omfattande tryck att sämre odds än vad de tilltalade hade inte kan finnas. Det rådde en allmän uppfattning, även bland Sveriges mest erfarna journalister, att läkarna var skyldiga. Det fanns en stämning av motvilja och också hat hos en och annan tongivande reporter. Han har aldrig mött en sådan fördomsfull stämning vid någon annan rättegång under sina trettiofem år som journalist. Han har inför den nu aktuella rättegången tittat igenom några av de reportage han gjorde och har konstaterat att han själv gjorde som alla andra. Han försöker inte frita sig från ansvar utan ser på sin bevakning av den första rättegången utan någon som helst stolthet. Vad gäller stämningen kring rättegångarna så var nog tingsrätten inte förberedd på den väldiga cirkus som uppstod med alla åhörarna. Stämningen påminde om en offentlig lynchning. När han hörde mammans berättelse fick han intrycket att hon fabulerade; det framstod mer eller mindre som en soloshow som aldrig skulle ta slut och han fick känslan att hon drevs av hämndmotiv. Det framkom inte heller någonting i rättegången som stödde hennes andrahandsuppgifter som i sig endast summerade vad ett litet barn skulle ha sagt; han kände att det inte fanns någon trovärdighet i det hon sa. Han märkte under

rättegångspauserna också att en eller flera reportrar kände henne och det kändes som att en del av journalistkåren kunde jävsförklaras. När han läste tidningarna dagen efter så var det tydligt att en känsla av omsorg om henne hos journalisterna slog igenom. Han trodde heller aldrig på fotohandlarparets uppgifter bland annat eftersom deras minne tycktes stärkas ju längre tid som gick. Hanna Olsson visste han ingenting om då. Idag tror han att hon betydde väldigt mycket för Anders Helin när denne bestämde sig för att inleda den andra tingsrättsprocessen. I den intervju som han gjorde med Anders Helin, i samband med att läkarna försattes på fri fot efter hovrättsbeslutet, var denne ytterst tveksam om det skulle bli en omgång till och någon måste ha påverkat hans beslut i denna fråga.

Kerstin Koorti:

Någon gång år 2002 fick Teet Härm och Thomas Allgén avslag på sin resningsansökan. Vid ett sammanträffande med dem därefter gick de igenom det som möjligtvis kunde vara skälen till att de fick avslag och vad som eventuellt fanns att göra. Som de bedömde det då var anledningen till att de fick avslag att de inte hade tillräckligt med nya bevis.

I brottsutredningen fanns det plastsäckar i vilka kroppsdelar efter Catrine da Costa hade legat. Av utredningen framgick att någon fingeravtrycksanalys aldrig hade skett och att säckarna fanns på Rikspolisstyrelsen. Det hade också framkommit uppgifter om en ny metod att ta fram fingeravtryck på plast. Hon kontaktade Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL) i Linköping och frågade om metoden och fick beskedet att SKL hade köpt apparaturen och att den var på väg till Sverige. Hon tillskrev Rikspolisstyrelsen och bad att de skulle transportera säckarna direkt till Linköping vilket skedde. Utredningen påbörjades och tog ganska lång tid. Sedan kontaktade SKL henne och meddelade att de hade fått fram fingeravtryck på de delar av säckarna hon hade bett dem undersöka och att de skulle skicka materialet till henne. Hon frågade hur materialet såg ut och fick till svar att materialet var ett antal fotografier av fingeravtryck samt att säckarna skulle transporteras tillbaka till Rikspolisstyrelsen. Efter en kortare tid fick

hon fingeravtrycksfotografierna. Hon kontaktade då SKL och frågade om fingeravtrycken var identifierbara. Hon fick till svar att de var det men att SKL inte gör några identifieringar eftersom de inte har tillgång till fingeravtrycksregistret.

Hon ringde därför till Rikspolisstyrelsen och bad dem identifiera fingeravtrycken. De ställde sig tveksamma men gick så småningom med på det. Först efter ganska lång tid och efter upprepade påstötningar från henne svarade Rikspolisstyrelsen att analysen var klar men att de inte skulle meddela henne resultatet av den. Hon hänvisade då till att det var hon som hade lämnat uppdraget och insisterade på att hon skulle få veta resultatet. Hon frågade om de i vart fall kunde uppge huruvida dessa fingeravtryck hörde till någon av hennes uppdragsgivare Teet Härm eller Thomas Allgén. Till slut uppgav de att så mycket kunde de bekräfta att inget av avtrycken hänförde sig till Teet Härm eller Thomas Allgén. När hon begärde ett intyg om detta blev personen hon talade med i telefon upprörd och skrek att de inte skriver ut några intyg på det. På fråga från henne varför de inte gjorde det svarade denne att hon då skulle skicka in en ny resningsansökan. Hon påpekade då att det redan från början var uppenbart att det var det som var syftet med utredningen och fick till svar att de aldrig skulle skriva ut ett sådant intyg. Hon frågade också handläggaren huruvida det fanns en förteckning över de poliser som hade varit med i utredningen och hanterat säckarna för att det fanns behov att utesluta dem. Han bekräftade då att om det inte ursprungligen hade gjorts kunde det göras nu.

Hon begärde sedan hjälp av Justitiekanslern med att få ut ett skriftligt utlåtande om att Thomas Allgén och Teet Härm gick att utesluta. Sedan läste hon i media att chefen för den tekniska roteln i sitt svar till Justitiekanslern uppgav att ett sådant utlåtande hade skickats till henne. Detta var en lögn eftersom hon inte fick något som helst skriftligt material på det. Hon tycker att om man på något sätt hade tvekat över resultaten kunde man utöka undersökningen till övriga delar av säckarna. Det finns en tjänsteanteckning av den 8 februari 2005 från Justitiekanslern av vilken framgår att Karin Palmgren Goohde hade fått samma svar som hon, att de namngivna personerna, dvs. Thomas Allgén och Teet Härm kunde uteslutas.

Per-Åke Larsson:

Han var insatt i da Costa-fallet. Händelserna ägde emellertid rum för 25 år sedan varför han inte idag kan redogöra för allting i detalj. Efter att han återkommit från utlandstjänstgöring i FN började han arbeta på sedlighetsroteln. Eftersom Catrine da Costas kropp hade påträffats tidigare visste han i stort sett ingenting om ärendet från början. Han hade inte arbetat med våldsbrott utan hade arbetat i sexton år som förhørsledare i narkotikaärenden. Han hade inte ens arbetat med ett vanligt misshandelsfall. En dag blev han kontaktad av Anders Helin som bad honom ta ansvaret för da Costa-ärendet. Som villkor för att han skulle åta sig detta krävde han tillgång till alla handlingar i ärendet, vilket Anders Helin bekräftade skulle ske.

Anledningen till att förundersökningen mot Thomas Allgén och Teet Härm först hade lagts ned var att statsministern hade mördats och att polisen var fullt upptagen med detta. När han övertog utredningen hade da Costa-ärendet legat nere nästan i ett år. Eftersom han visste att det skulle bli "ett herrans liv" när personalen på våldshoteln fick veta att han, en före detta narkotikautredare, skulle ta över ärendet från dem ville han inte sitta på första roteln. Han beställde ett stort kassaskåp med två nycklar av vilka han tog en nyckel själv och hans dåvarande rotelchef fick den andra och i detta förvarade han handlingarna i ärendet. Han fick dock be om att få ut handlingar och tyvärr är han idag medveten om att han inte fick med sig allt. Han kommer inte ihåg exakt vilka handlingar det var som han inte fick men det var exempelvis ett antal promemorior, bland annat en angående arkitekten Anckers. I promemorian angående denne framgick att två spanare hade besökt dennes lägenhet och talat med Anckers, som enligt de uppgifter som senare kom fram var en av de sista som hade sett Catrine da Costa i livet. I lägenheten hängde en massa vapen, pistoler, svärd och liknande. Han kan inte förstå varför Anckers inte hämtades dagen efter för ett mer ingående förhör, dels eftersom han hade vapen hängande här och där, dels då de rörde sig om en mordutredning, dels eftersom han var en av de absolut sista som hade sett Catrine da Costa i livet.

Under utredningen höll han Anders Helin väldigt noga informerad om allt han gjorde. Vid varje tilltänkt åtgärd, exempelvis husrannsakan, nöjde han sig inte med telefonsamtal utan gick upp till Anders Helin och förklarade ärendet. Relationen mellan dem var mycket god. Han skrev många promemorior och Anders Helin var väldigt väl insatt i ärendet. Det stämmer att han förhörde Christina Allgén vid ett par tillfällen. De förhör som han inte själv var med på tog han senare del av. Han kan inte i detalj redogöra för hur han reagerade när han i ett förhör läste att barnet, enligt Christina Allgén, skulle ha sagt att de hade varit ute på Kallholmen eller någon annanstans utanför staden ute i naturen och att pappa och Tomt hade lagt henne eller Catrine på grillen; möjligen tyckte han att man fick mer ”kött på benen” och att det tydde på att man låg rätt i utredningen.

Han kommer väl ihåg fotohandlarparet. Det finns hur många uppfattningar som helst om de vittneskonfrontationer som hölls med dem. Han hade en ganska stor erfarenhet av att göra en konfrontation. Han var med både vid konfrontationer där Thomas Allgén var med och vid konfrontationer där Teet Härm var med. Naturligtvis visste han vilka som var misstänkta. Försvarens var också med på konfrontationerna men han vet inte om Anders Helin var med på båda konfrontationerna eller endast på någon av dem. Eftersom Anders Helin var förundersökningsledaren visste också denne vilka som misstänktes.

De fem förhören som senare påträffades är helt okända för honom. Han vet inte var de fanns eftersom han inte fick komma i närheten av första rotelns skåp. Dessa förhör låg inte i ”slasken” för om så var fallet skulle han åtminstone komma ihåg det. När förhöret med Anckers hittades inför den första rättegången befann han sig i Australien och det var inte han som hittade förhöret. I en förundersökning får man inte slänga handlingar hit och dit hur som helst. Varje handling skall gås igenom noggrant och man skall bedöma om den är till den misstänktes fördel eller nackdel. Han har aldrig sorterat handlingar efter yrke hos de förhörda. Något tidschema för det förmodade

mordet på Catrine da Costa gjordes aldrig. Han kan inte idag svara på vilka tankar han hade om huruvida Teet Härm och Thomas Allgén hade alibi annandag pingst.

Han vet väl vem Jovan Rajs är. Han hade inte träffat Jovan Rajs tidigare men han hade hört mycket om denne och han visste att han i ärendet behövde kompetens av en obducent som Jovan Rajs. Han ringde därför denne och de träffades.

Han vet inte hur de kom på att leta efter fotografier hos Gösta Erne men han kommer ihåg att det i utredningen förekom uppgifter om satanism och andra märkligheter, vilket möjligen föranledde dem att genomföra husrannsakan. När de företog husrannsakan hittade de fotopärmar från Thomas Allgén's resande i USA; dessa gav dock inget stöd för uppgifterna om satanism eller dylikt utan det var vanliga bilder av några för Thomas Allgén bekanta personer, hästar med mera. Han vet att delar av Frank Lindblads barnpsykologiska utredning läckte till Expressen. Han kan inte svara på vilka som hade tillgång till utredningen. Han hade den i alla fall inte; i så fall skulle den ha varit inlåst hos honom.

Nils Blom:

Han är jurist och arbetade på Socialstyrelsen från 1988 till 2008, varav de sista fyra åren som chefsjurist. Han har i första hand sysslat med medicinaljuridiska frågor.

När Socialstyrelsen gjorde anmälan till HSAN mot Teet Härm och Thomas Allgén var han inte personligen med i de resonemang som förekom men han minns att Socialstyrelsen hade tagit del av tingsrättens dom. Det är inte Socialstyrelsens uppgift att bedöma om en person har begått ett brott eller inte utan man utgår från tingsrättens dom och så resoneras det enligt de beskrivningar han minns. Det ansågs att, om en allmän domstol har sagt att en läkare har styckat en avliden persons kropp, detta i sig utgjorde skäl för återkallelse av läkarlegitimationen. Han minns inget annat resonemang än att en allmän domstol hade konstaterat detta och att, oavsett i vilket form det konstaterandet hade skett, detta var diskvalificerande i fråga om legitimation.

Vad gäller Bertil Södermarks företrädande av Socialstyrelsen i processen så har juristerna på Socialstyrelsen inte någon processvana. Eftersom ärendet kunde eskalera till något mer än vanlig återkallelse av legitimation var det helt naturligt att anlita ett ombud. Han var inte med i processen att välja en lämplig advokat men hans minnesbild är att Bertil Södermark var en erkänt duktig advokat och han tror att denne hade anlåtats av Socialstyrelsen tidigare i något liknande sammanhang. Han har inte någon minnesbild av att denne skulle ha misskött sitt uppdrag.

Han själv var inte med vid domstolsförhandlingarna. Han minns inte hur diskussionen gick när man bestämde sig för att överklaga den första kammarrättsdomen. Det är knappast något fel av en myndighet att vilja driva frågan vidare. En myndighet skall visserligen agera sakligt och opartiskt men i det här fallet var ju Socialstyrelsen också en av parterna. Vid en sådan oenighet i avgörandet tycker han inte att det är konstigt att en myndighet väljer att driva frågan vidare.

John-Henri Holmberg:

Han blev nämndeman 1983 och hade deltagit i en kurs där han fick förklarat vad det innebar att vara nämndeman och domare. Rättegången mot Thomas Allgén och Teet Härm blev hans sista som nämndeman eftersom han sedan flyttade från Stockholm. Det var många människor på rättegången. Salen var fullsatt och det var också många människor utanför domstolslokalen. Det hölls demonstrationer utanför tingsrätten och det var en medialt oerhört uppmärksammat rättegång.

Rättegången slutade den 28 juni och domen meddelades den 8 juli. Rätten sammanträdde under vardagarna gissningsvis under sex dagar. Nämndemännen hade tillgång till det skriftliga materialet. Under rättegången läste han i varje fall delar av förhørsprotokoll med fotohandlarparet därför att det redan då var påtagligt att dessa hade förändrat sin historia. Deras berättelse förändrades mycket från det de hade sagt vid tidigare tillfällen och fram till rättegången. För honom var det klart att deras vittnesmål

föreföll föga övertygande. Målet präglades av indicier som enligt hans uppfattning var behäftade med stora problem. Det var inte svårt att peka på diskrepanser i ett efter ett av dessa indicier. Dilemmat var att många i rätten uttalade att det må vara så men med tanke på mängden indicier som fanns kunde man inte titta på var och ett av dem och avfärda dem ett efter ett utan man skulle se till helheten. Man tycktes ha uppfattningen att fanns det så mycket olika indicier borde det ändå ligga något bakom, vilket han uppfattade som liktydigt med uttrycket ”ingen rök utan eld”.

Det var en stor rättegång med sex nämndemän och flera av dem hade stundande industrisemester och redan betalda semesterresor. Det meddelades att överläggningen inte fick avslutas förrän en enhällig dom hade fastställts. Hans uppfattning var därför att det önskades att domen skulle vara enhällig och att ingen skulle vara skiljaktig. Det påtalades att med tanke på den tidigare rättegången skulle det vara bedrövligt om man inte lyckades åstadkomma en enhällig dom. Det var stressigt och nervöst för många. Såvitt han minns röstade de bara i skuldfrågan. Det fördes allmänna diskussioner om vad som skulle stå i domen men alla kände en stor tidspress och ville bli klara med målet så fort som möjligt. Detta, dels på grund av att målet var så uppmärksammat, dels på grund av den förestående semestern. Överläggningarna nådde primärt till skuldfrågan och därefter var det en jäktig diskussion om övrigt. Han har inte något minne av att någon skulle ha förklarat vad skrivningen i fråga om styckningen av kroppen skulle medföra för konsekvenser. Han hade visserligen inte någon avvikande mening från domslutet, det vill säga att de tilltalade friades i alla åtalspunkter men hans uppfattning var dock att den bevisning som hade lagts fram inte heller visade att de hade styckat kroppen. Han fick förmodligen höra att det fanns en majoritet som befann sig på andra sidan vad gällde skrivningen. Han var för naiv för att begripa vad det skulle innebära. Han kommer inte ihåg om han fick någon fråga från Ingegerd Westlander huruvida han ville skriva sig skiljaktig. Faktum är dock att han aldrig gjorde det. Hade han fått en sådan fråga skulle han säkerligen ha sagt att han inte ville det. Han begrep dock inte vad skrivningarna skulle innebära för de två tilltalade både medialt och juridiskt. Han uppfattade det som att det fanns ett betydande tryck för att

man inte skulle vara skiljaktig men det är klart att om han hade vägrat skulle han ha fått vara det. Han fritar inte sig själv från ansvar på något sätt.

När domen meddelades var han tillbaka på sitt arbete i Höganäs och fick domen per post samma dag som den meddelades. Domen fanns inte färdig så länge de satt i sammanträden. Han är säker på att det var oklart för honom hur det som handlade om likstyckning och sexuellt avvikande beteende skulle formuleras. Någon diskussion om implikationerna av en sådan skrivning förekom i vart fall inte i någon sådan omfattning att han eller någon av de andra fick klart för sig vad det skulle innebära för de tilltalade. När han fick läsa domskälen tyckte han att domskälen gav ett antal indicier större bevisvärde än vad han tyckte de hade diskuterat sig fram till. Han framförde under hela förhandlingen och överläggningarna att han ansåg att den bevisning som framlades omöjligt kunde läggas till grund för en fällande dom.

Det stämmer att han senare har skrivit brev till Teet Härm. Han var vid den tidpunkten anställd som bokförläggare vid Bra Böcker i Höganäs och han föreslog att Teet Härm skulle fundera på att efter rättegången eventuellt skriva något memoarartat om det han hade varit med om.

Anders Helin:

Han blev år 1983 chefsåklagare vid Åklagarmyndigheten i Stockholm. Han blev kvar där tills han gick i pension den 1 mars 1997. Kroppsdelarna av Catrine da Costa hittades vid två olika tillfällen i plasticsäckar. Det första fyndet påträffades i Solna polisdistrikt. De andra säckarna hittades i Stockholms polisdistrikt. På sommaren 1986 drogs han in i Palmeutredningen som tog väldigt mycket resurser. Han tog därför tjänstledigt från september 1986 till september 1987, varför han under den tiden inte befattade sig med da Costa-ärendet. Det var Torsten Wolff som handlade ärendet. Han själv hade inte så mycket med ärendet att göra mer än att hoppa in för Torsten Wolff när denne hade förhinder. Det skedde vid ungefär tre tillfällen fram till hösten 1987. När han kom tillbaka från tjänstledigheten berättade Torsten Wolff att denne försökte

blåsa liv i utredningen som hade legat i träda. Torsten Wolff vände sig till polisen för att få biträde där. Det blev så att han själv började arbeta med ärendet mer och mer och han kom från den 1 september 1987 att ta över ärendet. Torsten Wolff föreslog också att Per-Åke Larsson skulle involveras i ärendet. Han hade träffat Per-Åke Larsson tidigare i början av 70-talet när denne var på Rikskriminalens narkotikarotel. Han arbetade själv också med narkotikamål på den tiden. Sedan dök denne upp igen när denne var på sedlighetsroteln. Han bedömde Per-Åke Larsson som en erfaren polisman och lätt att ha att göra med. Per-Åke Larsson hade väldigt lätt att få kontakt med andra människor som han träffade och hörde i sin utredningsverksamhet. Han kan inte se annat än att denne gjorde ett bra arbete.

Jovan Rajs var den som utförde obduktionen och som först undersökte kroppsdelarna. Denne var en erfaren och kunnig rättsläkare. Han kan inte se att det var något fel av polisen att anlita denne. Han tyckte det fanns tyngd i det Jovan Rajs sa. De eller den som hade styckat kroppen hade sett till att dödsorsaken inte gick att rättsmedicinskt fastställa. Om Jovan Rajs inte kunde fastställa tidpunkten för Catrine da Costas död kunde inte heller han göra det. Han har ingen uppfattning om huruvida mördaren hade stor benägenhet att upprepa gärningen.

Anmälan om incest gjordes någon gång år 1985. Eva Graaf som tog hand om ärendet fick sådana uppgifter att hon kopplade ihop detta fall med da Costa-ärendet. På detta sätt kom dessa uppgifter och åklagaruppgifter att föras över till da Costa-målet som då fanns på den första kammaren. Han kom i kontakt med incestärendet först 1987. Han har träffat Christina Allgén men han kommer inte ihåg exakt vad förhören gällde. Åtalet för incest grundades på barnets berättelse sådan som mamman återgav den och på den barnpsykiatriska utredningen som hade gjorts på S:t Görans sjukhus. Det fanns också iakttagelser från daghemspersonalen.

Han tyckte att det var praktiskt att Frank Lindblad och Margareta Erixon fick i uppgift att uttala sig om det barnet skulle ha berättat. De hade haft Karin Allgén inlagd på S:t Görans Sjukhus i två omgångar och allt material fanns där. I den första häktningsför-

handlingen mot Thomas Allgén väckte han frågan om att rätten kanske borde förordna en sakkunnig att uttala sig över materialet. Försvaren tyckte då att det var onödigt att anlita en sakkunnig eftersom det ändå var rätten som skulle pröva frågan.

Han hade fått information om intervjuer med alla de prostituerade. Ett antal personer som brukade vistas på Malmskillnadsgatan hördes. Det är alltid så att när man hittar kroppen av en person, som misstänks vara mördad, vill man kartlägga i vilka kretsar vederbörande har rört sig och vilka kontakter de har haft. Gäller det ett mord på en prostituerad är den första åtgärden att försöka hitta den sista kunden. Väldigt många personer hördes men det enda man fick ut hösten 1984 var att Teet Härm hade syns där vid flera tillfällen. I övrigt kunde ingen säga något som kunde peka på någon gärningsman. Det var vaga uppgifter.

Den första huvudförhandlingen i tingsrätten avslutades den 2 mars 1988 och den 8 mars kom tingsrättens beslut. Den 9 mars ringde Marianne Seppälä upp honom. Hon hade tydligen hörts redan år 1984 och när hon nu hörde av sig igen fick han information om att hon hade varit med i det svepet men att hon inte då haft något direkt att säga. Han vill minnas att förklaringen till detta var att hon inte hade haft någon lust att prata om det med polisen. Han tittade inte själv på det tidigare förhöret. När Marianne Seppälä ringde upp honom kunde han inte ställa några frågor till henne eftersom han hade besök av två journalister. Han tog dock hennes uppgifter och sa att hon skulle bli uppringd av en polis inom de närmaste dagarna. Skälet till att hon tog kontakt med honom kunde knappast ha varit hovrättens beslut att försätta Thomas Allgén och Teet Härm på fri fot eftersom de fortfarande var häktade när hon ringde. Efter att hon förhörts den 12 mars blev han uppringd av Bengt Wingqvist som sa att han tyckte att han borde åka ner och träffa henne för att få en uppfattning om hennes person och vad hennes uppgifter kunde vara värda. Han åkte ner dit och där plockade hon fram dagböcker. Det var 7–8 stycken sådana små kalendrar som man bär in i fickan. När de åkte tillbaka tog han med sig två av dagböckerna som rörde åren 1983–84 och i vilka anteckningarna om Catrine da Costa fanns. På vägen tillbaka bad han en utredningsman att kontakta SKL och höra om de kunde göra något utlåtande avseende dag-

böckernas äkthet. Han fick då besked att det inte var möjligt men han vet inte om det skulle vara möjligt att göra detta med dagens teknik. Dagböckerna togs i beslag och han tog dem med sig när Seppälä hördes. De låg på rättens bord under huvudförhandlingen och alla kunde titta på dem.

Vad gäller läckorna kan man inte stoppa sådant men det handlar mycket sällan om avsiktliga läckor. Han reagerade dock särskilt när Expressen någon gång i november/december publicerade ett utdrag ur det man kallade "flickans berättelse" och anmälde detta till Justitiekanslern eftersom det för honom var uppenbart att Expressen måste ha haft tillgång till handlingen. Justitiekanslern inledde en förundersökning som emellertid lades ned eftersom det var omöjligt att komma fram till vem som hade lämnat ut handlingen.

Beslutet att återuppta förundersökningen rörande Anne-Catherine Härms död var inte hans. Han var närvarande vid rekonstruktionen som gjordes i Teet Härms dåvarande bostad som låg i närheten av Zinkensdamm. Han var där i egenskap av "stand-in" för Torsten Wolff som förmodligen var förhindrad att närvara den dagen. Teet Härm närvarade vid rekonstruktionen. Han har inget intryck av att denne skulle ha inställt sig tvångsmässigt.

Han misstänker att anledningen till att Torsten Wolff lade ned förundersökningen beträffande misshandel av Theresa Trygger var att hon befann sig utomlands. Det kom in en anmälan men man kunde aldrig höra henne eftersom hon hade åkt iväg. Någon gång år 1988 dök hon upp i Stockholm igen, varför polisen tog kontakt med henne och hörde henne. Sedan visade man konfrontationsvideon för henne. På grund av det som kom fram beslutade han att utöka målet med ytterligare ett åtal.

Försvaren begärde överprövning av beslutet avseende åtalet för mord men överåklagaren tog inte upp frågan med hänvisning att ärendet ändå skulle komma att prövas av tingsrätten inom några dagar. Det är inte riktigt att han skulle ha övervägt att lägga ned åtalet i samband med att det hade väckts och han har inte läst intervjun i Metro i

vilken det uppges att han skulle ha sagt att han skulle lägga ned åtalet om han insett att hårstråna inte tillhörde läkarna. Han minns dock att han fick ett samtal från någon journalist som ställde frågan och han svarade då att man inte kan svara på en sådan hypotetisk fråga. Han vet inte i dagens läge vad han skulle ha gjort men han kan inte utesluta möjligheten att han hade kunnat fatta ett sådant beslut. Han känner dock inte igen att han skulle ha uttryckt sig på detta sätt. Efter hovrättens beslut i häktningfrågan med mera övervägde han dock att lägga ned åtalet. Han vände sig till Riksåklagaren och bad om anvisningar för sitt agerande i den situationen. Han fick till svar att det inte tillkommit något nytt i sak efter det att han hade väckt åtalet och att endast den omständigheten att hovrätten inte delade tingsrättens bedömning inte utgjorde grund för att lägga ned åtalet.

Han var med vid någon av konfrontationerna med fotohandlarparet. Polisen hade videofilmade en konfrontationsgrupp vilket man gjorde när man räknade med att det skulle bli flera vittneskonfrontationer med flera vittnen. Konfrontationsgruppen bestod av 8–9 personer. Alla personerna var försedda med nummerlappar och de var klädda i gröna häkteskläder. Vid konfrontationer skall inte någon figurant avvika på något markant sätt och det eftersträvas att alla figuranter i gruppen ser någorlunda likartade ut. Figuranterna får röra sig i ett särskilt rum och vittnena får stå i ett annat rum och titta genom en glasruta. Vittnena tas in i vittnesrummet en och en. Försvaren till den misstänkte bör också vara med. Det är så konfrontationerna normalt gick till. Han kan inte erinra sig att försvararna i detta fall skulle ha riktat några anmärkningar mot hur konfrontationerna gick till.

Han kommer ihåg att Thomas Allgéns far var närvarande vid ett förhör med Thomas Allgén den 1 december 1987 men minns inte något speciellt av det förhöret. Han minns inte Christina Allgéns uppgifter om att Thomas skulle ha utsatts för utpressning. Han har ingen minnesbild av att Thomas Allgéns far skulle ha tagit fram något underlag och att han skulle ha ryckt detta ur dennes händer. Han minns konfrontationsförhöret med de båda misstänkta den 10 december 1987. Förhöret hölls någon gång på eftermiddagen. Förhöret avbröts sedan för middagsätande och sedan togs det upp igen.

Förhöret avslutades ganska sent, klockan tio eller halv elva. Innan de gick till middagen tyckte han att de skulle avsluta förhöret. Men han minns att Bengt H Nilsson inte ville att det skulle avslutas och tyckte att de skulle fortsätta, vilket också skedde. Försvvararna fick inte vara med på den medåtalades förhör med undantag av konfrontationsförhöret. Det är praxis att misstänkta hörs separat. Han har aldrig varit med om att en medmisstänkts försvarare får vara med på den andre medmisstänktes förhör.

När den första förhandlingen i tingsrätten hade börjat fick han kännedom om att det fanns inspelade band med vad Karin Allgén hade sagt. Han bad Bengt Wingqvist att lyssna igenom banden. Självt lyssnade han stickprovsvis. Det fanns ingenting av intresse på dessa band som överhuvud rörde detta brott. Försvvararna fick naturligtvis kännedom om att dessa band fanns och banden fanns tillgängliga för dem men de lyssnade aldrig igenom dem och påkallade inte heller någon särskild åtgärd.

Han uppfattade inte att det var något speciellt med huvudförhandlingarna i tingsrätten. Det blev lite turbulens mellan de två förhandlingarna efter hovrättens ”inhopp”. Det var en massmedial hysteri kring förhandlingarna vilket han själv upplevde som besvärande men förhandlingarna som sådana pågick som vanligt. Han fick kontinuerligt kopior av förhör som poliserna höll. Polisen gav honom handlingarna. Han gick inte själv och tittade bland alla handlingarna. Han ändrade sin uppfattning om morddagen därför att det dök upp uppgifter från en person som hade hörts tidigare. Denne person, arkitekten Anckers, berättade att Catrine hade övernattat hos honom och att han sedan gett henne skjuts på pingstdagens förmiddag. Han utgår ifrån att han fick handlingen med förhöret av någon av utredarna som hade hittat den. Detta skedde när rättegången redan hade påbörjats. Han fick kännedom om förhören med Tor Åberg, Selaisse Saba, Ragnar Lindgren och Bo Möller först för en månad sedan och har aldrig hört talas om dem förut. Även om han skulle ha haft tillgång till dessa tidigare skulle de knappast ha påverkat hans beslut att väcka åtal.

Han har ingen uppfattning om huruvida Catrine da Costa var utvald som offer eller om hon var ett slumpoffer. Uppgifter i utredningen gav honom intrycket att de tilltalade

och Catrine da Costa hade träffats tidigare. Han minns att likdelarna placerades ut på annandag pingst. När han trodde att mordet hade skett den 9 och att styckningen skedde den 11 juni trodde han att kroppen hade förvarats på läkarstationen mellan dessa dagar. Han utgår ifrån att den som gjorde det hade tillgång till en bil när kroppen forslades från rättsläkarstationen. Han har ingen minnesbild av att Jovan Rajs under rättegången till honom skulle ha överlämnat ett brev från Püschel.

Vad slutligen gäller tidschema för mordet den 11 juni har han inget minne av att han skulle ha suttit och ritat några tabeller eller liknande. När han vägde för och emot i fråga om mordmisstankarna mot Teet Härm och Thomas Allgén fanns det dock inget som var till deras fördel och inte heller innan han väckte åtal för incest fanns det något som talade till Thomas Allgéns fördel i denna fråga.

Ingegerd Westlander:

Vid den aktuella tidpunkten var hon chefsrådman vid Stockholms tingsrätt. da Costa-målet väckte en enorm uppmärksamhet både hos allmänheten och hos media som skrev oerhört mycket om målet. Hon tror att det ordnades ett biljettsystem för att komma in i rätssalen. Det ordnades med stora videokärmar för dem som inte kunde se vittnena eller rättens ledamöter. Trycket utifrån var väldigt stort och för att stå emot trycket läste hon inga tidningar eller såg några TV-program om ärendet. Hon kunde dock inte undgå att märka att målet var uppmärksammat i media. Hon skötte målet som en referent skulle ha gjort. Hon kan inte erinra sig några incidenter under förhandlingen utan den pågick planenligt.

När ett vittne hörs och rätten inte förstår vittnets resonemang eller vad vittnet menar ställs frågor till vittnet för att få klarhet därom. I övrigt är det inte rättens uppgift att utreda något. Det finns stora mål med väldigt omfattande förundersökningsprotokoll som rätten inte tittar i. Det är åklagaren som skall grunda åtalet på förundersökningen, varför denne måste kunna den. Under förundersökningen hålls försvararna underrät-

tade och närvarar vid förhören. Om det är något som verkar konstigt så kan försvararna påkalla ytterligare förhör för att utreda saken. Domstolen gör en bedömning för sig.

Hennes minnesbild är att de höll på med målet länge, flera månader. Det var irriterande att media lade sig i hela tiden men annars kände de inte någon särskild press på sig såsom tidspress eller annat. På grund av den enorma uppmärksamheten var deras ambition att de som var intresserade av målet skulle få svar på sina frågor genom att det av domen utförligt skulle framgå precis hur domstolen hade tänkt. Åklagaren byggde sitt resonemang på att de tilltalade skulle ha varit tillsammans med kvinnan på rättsläkarstationen och att hon skulle ha avlidit där samt att de tillsammans skulle ha styckat hennes kropp. Genom alla de omständigheter som åklagaren hade lagt fram och genom den samlade bevisningen skulle domstolen övertygas om att om det gått till på detta sätt också Thomas Allgén och Teet Härm måste ha dödat kvinnan. Rättens ambition var att i domen följa åklagarens resonemang fram till styckningen och att skriva en sådan dom att alla i Sverige skulle kunna se hur domstolen hade resonerat. När man skriver en dom och åklagaren påstår någonting måste man bemöta det som åklagaren har påstått. Hon kan inte yttra sig om hur ofta det förekommer att en domstol i domen uttalar sig om en gärning som åklagaren inte har åtalat för.

Domen var enhällig. I övrigt är det inget ovanligt att det förekommer skiljaktiga meningar. Det är inget som man ser som besvärande utan det hör till ordningen. Det var inte aktuellt i det målet. Hon kan inte svara idag vad de syftade på när de skrev ”domstolen tänker särskilt på” i näst sista stycket på sidan 65 i domen utan hänvisar till det som hon anfört tidigare om att ambitionen var att skriva så utförligt som det var möjligt. Hon kommer inte närmare ihåg vad som menades med vissa uttryck och hon vill inte uttala sig om hur man skall uppfatta det som står i domen. Domen skrevs för 22 år sedan och hon kan inte komma ihåg vad som inte stod i domen. Hon har inget minne av att någon skulle ha sagt ”ingen rök utan eld”. Hon kommer inte ihåg hur det var men hon skulle föreställa sig att den färdiga domen blev utskriven och att den lästes upp för nämnden. Det är så man brukar göra. Hon har ingen minnesbild om det diskuterades med nämnden att det i domen skulle stå ”sexuellt avvikande” men hon

skulle föreställa sig det. Hon kan inte erinra sig om åklagaren hade påstått något om ”sexuellt avvikande”. De hittade dock inte på ”något eget” i domen. Hela målet avsåg det som står i domen. Domarens roll är att göra en rättslig bedömning.

Hon minns John-Henri Holmberg. Hon har inget minne av att det under förhandlingens gång skulle ha förekommit olika uppfattningar i rätten. Juristdomarna diskuterade med nämndemännen, som höll med dem. Den sista överläggningsdagen, när överläggningen var klar, begärde dock John-Henri Holmberg ordet och sade att han inte var med på det där och att han tyckte att det inte var bevisat. Hon kommer inte ihåg det i detalj men hennes minnesbild är att hans uppfattning var att de tilltalade inte hade varit närvarande när kvinnan dog och att de inte hade styckat kroppen. Han tyckte inte att bevisningen höll. Hon blev väldigt överraskad att han kom med detta så sent. Han fick utveckla sina skäl närmare men fick inget gehör i nämnden i övrigt. Hon frågade om han ville vara skiljaktig och det ville han inte. Om han skulle ha velat skriva sig skiljaktig skulle hon självfallet ha hjälpt honom med det. Hon kommer inte ihåg att det skulle ha funnits något krav på en enhällig dom eller att någon otillbörlig påverkan från rättens ordförande skulle ha skett. Hade detta förekommit skulle hon säkert komma ihåg det.

Hon tror att hon aldrig har läst kammarrättens dom och har ingen uppfattning om hur domare från förvaltningsdomstolar ser på tingsrättsdomar.

Peter Wennerholm:

Han utnämndes år 1989 till kammarrättslagman vilket han arbetade som fram till sin pensionering. Inför förhandlingen i tingsrätten har han tagit kontakt med de tre övriga ledamöter som deltog i avgörandet för att stämma av huvuddragen av de minnesbilder han har och han har fått dessa bekräftade. Han ledde den aktuella förhandlingen i kammarrätten. Med tanke på alla turer som hade varit i ärendet bestämde han sig för att det skulle vara fyra domare istället för tre som det brukar vara. När de samlades sade de att ingenting fick gå snett och att de skulle dubbelkolla allt och göra allt som

det fanns i mänsklig makt att göra. De bestämde sig också att inte ta del av någonting som visades eller skrevs i media för att undvika att undermedvetet bli påverkade av det. De bestämde sig för att vara väldigt försiktiga och att inte avvisa någon begärd utredning. Bland annat gick de med på att göra en extra vittnespsykologisk utredning. De gjorde vidare ett förslag till förhandlingsordning som gick igenom tillsammans med parterna. Den omfattade även det material som skulle förekomma under förhandlingen. Hans uppfattning hade sedan länge varit att en rättegång inte bara skall vara rättssäker utan även synas vara rättssäker, vilket bland annat innebär att det skall finnas möjlighet till insyn i vad som sker i domstolen. Eftersom kammarrättens förhandlingssalar var små hölls förhandlingen därför i Stockholms tingsrätts lokaler i en större förhandlingssal med utrymme för omkring 50 åhörare. Det anordnades en särskild ljudupptagningsanläggning och även skrivtolkar för Teet Härm som sade att han hade haft svårt att följa rättegången i tingsrätten.

Uppgifterna att kammarrätten skulle ha påverkats av media är inte riktiga. Kammarrätten hade dömt en gång tidigare och avslagit Socialstyrelsens talan. Det som Regeringsrätten hade ålagt kammarrätten att göra var egentligen att göra om rättegången och själv ta upp den muntliga bevisningen. Det var i princip ingen större skillnad och de trodde själva att målet skulle sluta på samma sätt som förra gången i kammarrätten.

De tog del av videofilmerna med vittneskonfrontationerna. Det har påståtts bland annat i resningsansökan att Anita Schröder först skulle ha utpekat Teet Härm och sedan Thomas Allgén. Hans uppfattning är dock att hon var helt konsekvent i sitt sätt att förhålla sig även om hon hade tagit tid på sig att säga något, att Teet Härm förefaller bekant, när det gällde att känna igen en bestämd person från en bestämd lokal. Jägmästaren Ruben var ett bekräftelsevittne. I tingsrätten skulle denne komma för att bekräfta att händelsen i fotoaffären verkligen hade inträffat. Denne berättade för dem att han inte kände till att de tilltalade satt med i rättssalen. Han hade rest sig från vittnesbåset när han hade lämnat sin utsaga, vänt sig om och fått syn på Thomas Allgén. Ruben sade att han då hade fått en aha-upplevelse, ”där är han ju!” och han

hade en känsla av att Thomas Allgén också kände igen honom. I kammarrätten bekräftade hans utsaga Anita Schröders och Arne Schröders uppgifter.

Påståendet att tingsrätten inte satte tilltro till ”damen med hunden” är inte sant. I tingsrättens dom står det att man inte betvivlar det hon har sagt. Problemet var, dels att hon hade tagit tid på sig att anmäla det hon hade sett, dels att hon inte kunde hänga upp sin minnesbild på något särskilt. När hon kom till kammarrätten hade hon klart för sig att hon på något sätt måste ange varför det var just annandag pingst 1984 som hon sett de två männen med barnvagnen. Då berättade hon vissa saker som de sedan tog med i domen. Hon berättade att just de timmarna sken solen. Eftersom det i övrigt var molnigt och dåligt väder under den pingsten så gav det bilden att det var under annandagen. Till detta hör också att det av utredningen framgick att det var bra väder under pingsthelgerna 1983 och 1985. Efter att advokaten Nilsson invänt att hon inte skulle ha kunnat göra de iakttagelser hon sagt från det ställe hon sade att hon befunnit sig på svarade hon också direkt utan att fundera: ”Det är rätt som advokaten säger som det är nu, men så var det inte då, det har växt upp buskar.”

Tingsrättens dom blev en ram för kammarrättens prövning. Ramen för prövningen var ”styckningen eller inte”. Sedan lades tingsrättsdomen åt sidan för att inte influera dem. De inledde sin dom med att skriva att det inte fanns någon direkt bevisning utan att de fick förhålla sig till de indicier som fanns. De hade tillgång till den skriftliga utredningen men den var inte tillräcklig. Det som var avgörande var vittnesbevisningen. De tittade på varje vittne först och försökte bedöma om vittnet hade en allmän tillförlitlighet eller om det fanns någonting som rubbade den allmänna tilltron. Nästa steg var pröva om ett vittne som i och för sig ansågs tillförlitligt av misstag kunde ha sett, hört eller kommit ihåg fel. Fann de den minsta tveksamhet bortsåg de från sådana vittnesuppgifter.

Det som kan kallas extraordinärt i fråga om bevisningen var, dels att Anita Schröder inte inställde sig, dels att ett annat vittne plötsligt dök upp. Den senare personen kunde identifieras som någon som hade suttit med under förhandlingarna och det bortsågs

från det vittnet. Vad gäller Anita Schröder fick de ett läkarintyg som innehöll ett påstående om att hon hade laga förfall för att inte inställa sig. Det var dock alldeles uppenbart att hon inte hade laga förfall. Intyget lästes upp i rättssalen, varvid Socialstyrelsen genom Bertil Södermark vidhöll att hon skulle höras och överlämnade åt kammarrätten att vidta åtgärder för att hon skulle komma för att vittna. Det kom inget yrkande från motpartens sida. Då ringde kammarrätten till henne och föreslog att hon skulle komma för att informeras om konsekvenserna vid underlåtenhet att inställa sig. Hon inställde sig och de hade ett kort sammanträffande vid vilket hon fick en fullständig förklaring om vilka förutsättningar som gällde. Det är dock möjligt att det hade varit tillräckligt med att i ett telefonsamtal förklara detta. Det var tre av rättens ledamöter som höll samtal med henne och hon hade uppenbarligen redan från början klart för sig att hon inte hade laga förfall. Hon lovade att inställa sig, vilket hon sedan också gjorde. Det fanns varken några protester eller yrkanden från parternas sida och dessa var väl medvetna om att det ålåg domstolen att se till att vittnen inställer sig. Han tyckte att det var viktigt att hon inställde sig och att man kunde höra henne förutsättningslöst. Om man hämtar ett vittne är det inte säkert att man får det klargjort vad man vill få klargjort. Dessutom hade de den uppfattningen att det låg i Thomas Allgéns intresse att hon inställde sig eftersom det var han som ifrågasatte den identifiering hon hade gjort.

Anvisningarna från Regeringsrätten var förhållandevis klara. Socialstyrelsen hade fått viss bakläxa av kammarrätten vad gällde ramen för prövningen när kammarrätten fastslog att endast styckningen fick ligga till grund för prövningen av återkallelsen av legitimationerna. Också Regeringsrättens uppfattning var att det endast var styckningen som Socialstyrelsen ägde att åberopa. Det förefaller finnas en uppfattning att Regeringsrätten skulle ha ålagt kammarrätten att hålla en ny brottmålsrättegång. Detta är inte riktigt. Det är varken möjligt eller rimligt. Regeringsrätten åberopade uttryckligen 15 § ”tillsynslagen” och 8 § förvaltningsprocesslagen. Det var endast bevisnivån som skulle ligga på samma nivå som om det gällde ett åtal. Han anser att de höll den nivån. När han slutade på kammarrätten hade de över 600 olika måltyper med olika beviskrav i olika målgrupper och han tycker därför att de har ganska omfattande

erfarenhet av bevisvärdering. Han uppfattade Regeringsrättens anvisningar som att all den utredning som hade åberopats till styrkande av att det var Teet Härm och Thomas Allgén som hade utfört styckningen var processmaterial för dem. I den ingick det utlåtande från Jovan Rajs som bland annat innehöll en passus om att sättet att utföra styckningen tydde på att den som hade utfört styckningen hade perversa nekrofila drag. Socialstyrelsen påstod att Thomas Allgén och Teet Härm hade det och mot bakgrund av uttalandet i obduktionsprotokollet ansåg han att Socialstyrelsen hade rätt att framföra det som sin åsikt och sedan försöka bevisa den. Han kommer inte ihåg vad Socialstyrelsen åberopade förutom styckningen. I sin sakframställning påstod dock Bertil Södermark att de båda männen var sexuellt avvikande men han kommer inte närmare ihåg vilka omständigheter som därvid åsyftades. Kammarrätten fann emellertid att det inte hade framkommit något som tydde på sådana drag hos någon av dem. Det var heller aldrig någon som påstod att männen tidigare hade varit straffade och det fanns inga anmärkningar på deras sätt att utöva sitt yrke. Tvärtom fick Teet Härm mycket beröm.

Vad gäller den utredningsskyldighet som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen är domstolens huvuduppgift i mål där det finns en motpart, som det gjorde i det aktuella fallet, att se till att var och en får tillfälle att framföra sina synpunkter och ta del av det motparten säger. I sådana fall har domstolen en mindre aktiv roll i processen. I det aktuella målet fanns det kvalificerade företrädare på båda sidor och det krävdes inte några anvisningar från domstolen om vad de skulle göra. Vad gäller yttrandet från det Rättsliga rådet hade rådet avgivit ett utlåtande till tingsrätten för att tingsrätten hade begärt det för att få svar på frågan om det var möjligt att fastsälla dödsorsaken. Huvudfrågan från tingsrätten var alltså om man kunde fastställa dödsorsaken, vilket inte var aktuellt hos kammarrätten eftersom endast frågan om styckning av kroppen var uppe till prövning där. I och för sig kom Rättsliga rådet dock med vissa andra uppgifter som de kunde utnyttja och vilket de också gjorde. Teet Härm och dennes ombud ansåg emellertid att Gerhard Voigt kunde belysa detta utlåtande bättre, varför Gerhard Voigt kallades. Efter att förhöret med denne hade återkallats hade Thomas Allgén och Teet Härm alla möjligheter att kalla någon annan att uttala sig i frågan men

kammarrätten för sin del såg inte något behov att komplettera utredningen i detta avseende eftersom Rättsliga rådet redan avgett sitt utlåtande. Vad gäller kritik som kammarrätten fått för att den inte förordnade om någon utredning för att balansera Wincent Langes yttrande bör framhållas att detta inte beaktades av kammarrätten; detsamma gällde Frank Lindblads och Margareta Erixons yttrande. Att man finner att ”något talar för en viss sak” kan ingå i en analys men det räcker inte för att beviskravet ”bortom rimligt tvivel” skall vara uppfyllt och endast en uppgift om att någonting ”kan ha hänt” är väldigt svag. Under förhandlingen gjorde kammarrätten fortlöpande avstämningar av hur situationen skulle bedömas och i fråga om Frank Lindblads och Margareta Erixons utlåtande fanns redan den vittnespsykologiska utredningen som talade emot detta.

Om det vore utrett att Catrine da Costa var i livet efter pingsthelgen så kunde hon naturligtvis inte ha styckats under den helgen. I sin prövning behövde kammarrätten dock aldrig gå in på frågan om när styckningen skedde. Frågan var endast om dessa personer hade gjort sig skyldiga till styckning eller inte.

6. DOMSKÄL

Processuella utgångspunkter

Tidigare preskriptionsinvändning

Staten har som grund för sitt bestridande i ett tidigare skede även åberopat att skadeståndsanspråken, i den mån de grundar sig på fel och/eller försummelser före den 31 januari 1995, är preskriberade. I en mellandom den 22 april 2008 fastställde tingsrätten emellertid att anspråken, på i mellandomen anförda skäl, inte är preskriberade. Efter som mellandomen, enligt beslut i densamma, inte fick överklagas särskilt har tingsrätten vid den nu aktuella prövningen att utgå från att läkarnas skadeståndsanspråk till ingen del är preskriberade, varför de skall tas upp till sakprövning.

Tidigare avvvisningsyrkande grundat på forumregeln i 3 kap. 10 § skadeståndslagen

Staten har vidare, i ett tidigare skede, gjort gällande att tingsrätten inte är behörig att pröva den del av talan som hänför sig till fel och/eller försummelser av Stockholms tingsrätt eftersom det i 3 kap. 10 § skadeståndslagen anges att talan om ersättning enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen med anledning av dom eller beslut av allmän underrätt skall väckas vid den domstol som enligt 2 kap. 2 § rättegångsbalken är behörig att uppta där angivna mål på grund av brott av domare vid den domstol som meddelade domen eller beslutet. Detta innebär att Svea hovrätt skulle vara behörig domstol att ta upp talan om ersättning på grund av fel och/eller försummelser av Stockholms tingsrätt. I beslut den 4 januari 2008 har tingsrätten emellertid, på i beslutet anförda skäl, funnit att 3 kap. 10 § skadeståndslagen inte utgör ett hinder mot att tingsrätten prövar frågan om skadeståndsskyldighet för staten på grund av fel och/eller försummelser av Stockholms tingsrätt. Tingsrätten har därför också att, vid den nu aktuella prövningen, utgå från att något hinder mot att ta upp läkarnas talan till sakprövning inte heller föreligger på grund av bestämmelserna i 3 kap. 10 § skadeståndslagen.

Ändringar av skadeståndslagen

Skadeståndslagen har sedan slutet av 1980-talet undergått en del förändringar, bland annat i fråga om vilka beslut som enligt 3 kap. 7 § skadeståndslagen får läggas till grund för en skadeståndstalan mot staten om talan mot beslutet fullföljts i högre instans (se prop. 1989/90:42 sid. 21) och i fråga om avskaffandet av den så kallade standardregeln. Dessa och övriga förändringar som skett har emellertid inte närmare berörts av parterna och utgör enligt tingsrättens mening inte heller hinder mot att ta upp kärandenans talan till sakprövning varför det inte finns anledning att här närmare redogöra för dem.

Allmänt om bevisbördan m.m.

I ett skadeståndsmål som detta måste kärandena – mot ett bestridande av motparten – visa, dels att det har varit fråga om fel och/eller försummelser, dels, om fel och/eller försummelser kan påvisas, att dessa har ett orsakssamband med de påstådda skadorna. Eftersom staten har bestritt både att det skulle föreligga några fel och/eller försummelser och att eventuella sådana skulle ha orsakat kärandena uppgivna skador blir utgångspunkten vid prövningen att bedöma om den bevisning som lagts fram av kärandena är tillräcklig. Först vid huvudförhandlingen gjorde staten gällande vissa precisa invändningar, som det i och för sig hade ålegat staten att styrka (se t.ex. NJA 2006 s 367). Efter invändning från kärandena återtog staten dock dessa invändningar, varför dessa, i den mån de utgör rättsfakta, inte är föremål för tingsrättens prövning. Detta innebär emellertid inte att tingsrätten vid bevisvärderingen skulle vara förhindrad att vid bedömningen av de konkreta sakförhållandena ta hänsyn till olika hypoteser som kan uppställas (se t.ex. Agell, Om presumtionsansvar vid skada på omhändertagd egendom i Festskrift till Henrik Hessler, 1985, s. 25). Parternas åberopsbörd omfattar med andra ord endast rättsfakta och inte bevisfakta (se Boman, Om åberopande och åberopsbörd i dispositiva tvistemål, 1964, s. 46 ff). Bedömningen av om fel och/eller försummelser har förelegat skall göras utifrån en objektiv måttstock med hänsyn till hur förhållandena var vid den tidpunkt då påstådda fel och/eller försummelser begicks. Det kan röra sig om antingen felaktigheter i sig eller fel som består i mindre förbiseenden som tillsammans medför att försumlighet måste anses föreligga (s.k. kumulerade fel). Under alla förhållanden krävs därutöver för att fel och/eller försummelse i skadeståndsrättslig mening skall anses föreligga vad gäller olika bedömningar avseende rättstillämpning och bevisvärdering att det har varit fråga om uppenbart oriktiga bedömningar (se Bengtsson m.fl., Skadeståndslagen: En kommentar, 3. uppl., 2008, s. 99 och NJA 1994 s. 654).

I den utsträckning kärandena visat att fel och/eller försummelse förelegat i verksamhet som staten ansvarar för, krävs dessutom att bevisningen är tillräcklig för att ett orsakssamband mellan påstådda fel och uppgivna skador skall anses föreligga. Först när ett

sådant orsakssamband konstaterats kan staten bli skadeståndsskyldig, antingen till följd av de enskilda felen och/eller försummelserna eller genom en så kallad kumulation av de fel eller försummelser som sålunda har visats ha ett orsakssamband med skadorna.

Tingsrätten vill slutligen framhålla följande. Thomas Allgén och Teet Härm har i olika sammanhang framfört att ett av syftena med den nu aktuella processen är att de skall rentvås från alla misstankar. Tingsrättens uppgift i den aktuella rättegången som gäller skadestånd är emellertid endast att avgöra om det har förelagat fel och/eller försummelser för vilka staten ansvarar som medför att staten är skadeståndsskyldig. Tingsrätten har därför inte anledning att pröva huruvida Thomas Allgén och Teet Härm blivit överbevisade eller inte om inblandning i styckningen av Catrine da Costas kropp. Tingsrättens prövning avser med andra ord inte själva skuldfrågan utan endast statens eventuella skadeståndsskyldighet på grund av de fel och/eller försummelser i handläggningen, som Thomas Allgén och Teet Härm har hävdat föreligger. Det förtjänar också att framhållas att det av detta följer att det inte heller kan anses ligga inom tingsrättens uppgift att ompröva Stockholms tingsrätts eller kammarrätts domar eller den bevisvärdering som gjorts däri annat än om denna skulle vara formellt felaktig eller bestå av uppenbart oriktiga materiella felbedömningar.

Tingsrättens bedömning

Förstahandsgrunden (fel och/eller försummelser vid myndighetsutövning)

Frågan om påstådda fel och/eller försummelser begåtts vid myndighetsutövning

Som staten, i samband med huvudförhandlingen, slutligen har bestämt sin talan i denna del har invändning att de påstådda felen och/eller försummelserna inte skulle ha begåtts vid myndighetsutövning gjorts endast i fråga om, dels de inslag som år 2001 sändes i Sveriges television, dels Margareta Erixons och Frank Lindblads medverkan i utredningen, som först när deras sakkunnigutlåtanden ingick i domstolarnas bedöm-

ningar och överväganden enligt staten skulle kunna anses ha varit föremål för någon myndighetsutövning.

Att inslagen som sändes i Sveriges television inte utgjorde myndighetsutövning är uppenbart, varför kändenas påstående att dessa sändningar skulle ha utgjort skadeståndsgrundande fel och/eller försummelser vid myndighetsutövning inte har fog för sig. Vad sedan gäller Frank Lindblads och Margareta Erixons medverkan i utredningen hade de fått i uppdrag att genomföra utredningar utanför sina vanliga yrkesroller och deras åtgärder har inte haft någon omedelbar rättsverkan för Thomas Allgén och Teet Härm. På grund härav kan inte heller denna medverkan, som sådan, anses utgöra myndighetsutövning (se Bengtsson, Skadestånd vid myndighetsutövning I, 1976, s. 69 f).

Det anförda innebär alltså att påstådda fel och/eller försummelser med nummer **44, 45** (såvitt avser Jovan Rajs medverkan i utredningen) **och 134** i avsnitt 4 ovan redan på grund av att de saknar samband med myndighetsutövning inte kan utgöra grund för skadestånd.

Eftersom staten har valt att i övrigt inte framställa någon invändning om att påstådda fel och/eller försummelser inte har haft samband med myndighetsutövning har tingsrätten vid prövningen av kvarvarande påstådda fel och/eller försummelser att utgå från att dessa har skett vid myndighetsutövning oavsett om så är fallet eller inte.

Försvunna förhörsuppgifter och annat försvunnet utredningsmaterial

Det är utrett att flera förhör med möjliga vittnen försvann i samband med förundersökningen och det är oklart hur de senare kommit att påträffas. Enligt kändena ger dessa uppgifter stöd för att Catrine da Costa var i livet även efter pingsthelgen 1984, varför den antagna tidpunkten för mord och likstyckning, enligt dem, måste ha varit felaktig. Berättelserna har åberopats som skriftlig bevisning och av dem framgår vad gäller den aktuella frågan bland annat följande.

Nils-Göran Korsvall: Han utesluter inte att han kan ha träffat Catrine da Costa söndagen den 10 juni 1984. Han har en känsla av att han träffat henne efter pingsthelgen och för henne berättat om anledningen till att han ej fanns i sin bostad natten till söndagen den 10 juni 1984. Han är dock ej säker angående detta sammanträffande.

Ragnar Lindgren: Han tror att han talat med Catrine da Costa två gånger efter sin födelsedag, som inföll den 10 juni. Han uppfattade henne som resonabel vid första tillfället, vilket inträffade en eller ett par dagar efter den 10 juni, då hon ville hyra hans stuga, men andra gången sluddrade hon och han fick inte klart för sig om det ens var hon.

Tor Åberg: Han såg Catrine da Costa bära på en stor radiobandspelare någon dag före pingst. Han och en kamrat (Bo Möller) träffade någon på Malmskillnadsgatan som påstod att de sett henne där uppe på tisdagen eller onsdagen som följde på pingsthelgen 1984.

Selaissie Saba: Hon träffade Catrine da Costa omkring en vecka efter att hon sett henne med en stor radiobandspelare.

Bo Möller: Han och en kamrat (Tor Åberg) träffade någon på Malmskillnadsgatan som påstod att de sett Catrine da Costa den 12 eller 13 juni. Han har också hört att hon skulle ha ringt Ragnar Lindgren någon gång efter pingsthelgen eftersom hon ville hyra en stuga av honom.

Enligt tingsrättens mening borde de ovan angivna förhören, vilka avsåg uppgifter om Catrine da Costas förehavanden i nära anslutning till hennes försvinnande, uppenbarligen ha redovisats i förundersökningen och vid den senare hanteringen. Att så inte skett måste anses innebära att det i dessa delar, nummer **3, 50, 76, 92, 95, 100 och 101**, har förekommit fel eller försummelser. Betydelsen av detta för bedömningen av skadeståndsansvaret återkommer tingsrätten till nedan under *Orsakssamband*.

Kärandena har vidare obestritt påstått att även de bandinspelningar som Christina Allgén gjorde av sina samtal med Karin Allgén var försvunna under en tid. Eftersom dessa utgjorde en del av förundersökningsmaterialet är det också här, nummer **33**, visat att det har förekommit ett fel eller en försummelse. Även i fråga om betydelsen av detta vid bedömningen av skadeståndsansvaret återkommer tingsrätten nedan under *Orsakssamband*.

Underlåtna eller för sent vidtagna utredningsåtgärder

Kärandena har framhållit att ett antal utredningsåtgärder som borde ha skett aldrig eller alltför sent vidtogs. I stora delar instämmer tingsrätten i detta och konstaterar att utredningen av Catrine da Costas dödsfall borde ha varit grundligare och mer förutsättningslös. I samband med att säckarna med likdelar omhändertogs borde säckarna således ha undersökts grundligare, något som till exempel Jan Olsson påtalat i sitt förhör. Vittnet Anckers uppgifter borde ha kontrollerats närmare i samband med att han lämnade dem och Catrine da Costas övriga kända kontakter borde också redan under hösten 1984 ha utretts grundligare. Vidare borde polisen mer ingående ha hört den man hos vilken Catrine da Costa varit bosatt. Eftersom det inte var klarlagt när hon hade avlidit borde också Thomas Allgéns förehavanden den 11 juni 1984 ha utretts av polisen. Slutligen borde en genomgång av allt material ha gjorts i samband med att utredningen återupptogs under ny ledning våren 1987. Per-Åke Larsson har visserligen uppgett att han gjorde en sådan fullständig genomgång men med beaktande av vad han i övrigt anfört finns anledning att misstänka att han inte fick del av samtliga handlingar, varför någon egentlig fullständig genomgång inte kan antas ha ägt rum. De ej vidtagna eller för sent vidtagna åtgärderna med nummer **2, 4, 5, 9, 37 och 57** har därför också utgjort fel eller försummelser. Även i fråga om vad detta får för betydelse vid bedömningen av skadeståndsansvaret återkommer tingsrätten till under *Orsakssamband*.

Kärandena har också gjort gällande att det utgjort fel och/eller försummelse av statens samtliga organ att inte förrän år 2005 låta genomföra fingeravtrycksanalysen och DNA-jämförelsen. Av de uppgifter som kärandena fört fram vid tingsrätten har emellertid framkommit att den typ av fingeravtrycksundersökning det är fråga om liksom DNA-analyser inte var möjliga att utföra vid tidpunkten för förundersökningen, vilket bekräftats av förhöret med Kerstin Koorti. På grund härav och då de ordinära rättegångarna avslutades 1989 respektive 1992 har det varken varit felaktigt eller försumligt att dessa undersökningar inte kommit till stånd förrän långt senare. Påståendet med nummer **139** kan därför inte grunda någon skadeståndsskyldighet för staten.

Läckor

Kärandena har hävdad att olika läckor till media under utredningen har utgjort fel och/eller försummelse. Enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) i den lydelse som då var aktuell gällde sekretess för uppgift som hänför sig till förundersökning om det kunde antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkades eller den framtida verksamheten skadades om uppgiften röjdes. Enligt 9 kap. 17 § samma lag gällde sekretess bland annat för uppgift om enskilds personliga förhållanden i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål och i angelägenhet, som avsåg användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott om det kunde antas att den enskilde eller någon närstående till den enskilde led skada eller men. Motsvarande bestämmelser återfinns nu utan ändring i sak i 18 kap. 1 § och 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Dessa, så kallade direkta skaderekvisit, innebär som huvudregel att uppgifterna inte omfattas av någon sekretess (se t.ex. Regner m.fl., Sekretesslagen, En kommentar, sid. III:12). I denna del måste dessutom särskilt framhållas den meddelarfrihet som gäller enligt tryckfrihetsförordningen och som innebär att det i många sammanhang är tillåtet att lämna ut även sekretessbelagda uppgifter, när det sker i journalistiskt syfte. Vad gäller påstådda fel och/eller försummelse, med nummer **7, 20 och 108**, har de samtliga haft

samband med sådant uppgiftslämnande till journalister varför de under alla förhållanden inte kan ligga till grund för skadestånd.

Vad härefter gäller felen eller försummelseerna med nummer **15 och 59** har kärandena påstått att läckorna varit brottsliga. Vad gäller läckan under punkten **59**, har frågan utretts av Justitiekanslern som har funnit att det förelåg en brottslig handling men att det inte gick att fastställa vem som var skyldig. Under sådana förhållanden har läckan naturligtvis i sig också utgjort ett fel eller en försummelse. Den vidare betydelsen av detta återkommer tingsrätten till nedan under *Orsakssamband*. Vad gäller läckan under punkten **15** har kärandena först vid huvudförhandlingen gjort gällande att den skulle ha varit brottslig, vilket tidigare inte påståtts och inte heller vinner stöd av utredningen i målet. Även denna läcka har under sådana förhållanden haft ett sådant samband med uppgiftslämnande till journalister att den inte kan ligga till grund för skadestånd.

Kärandenas påstående att Stockholmspolisen, genom att lämna uppgifter om Teet Härms anhållande till Christina Allgén, skulle ha förfarit felaktigt eller försumligt torde närmast ta sikte på uppfattningen att det för anhållningsbeslutet gällde sekretess. Tingsrätten konstaterar att en tillämpning av bestämmelsen i de då gällande 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen som bl.a. tog sikte på användningen av tvångsmedel, kan omfatta namnet på den som avses med ett anhållningsbeslut eller en häktningssamtal. Det är dock inte visat att den situation som förelåg innebar att Teet Härms namn omfattades av sekretessen. Härutöver har av utredningen framkommit att det i själva verket var Christina Allgén som själv, liksom för övrigt också Thomas Allgén, hade räknat ut att det var Teet Härm som hade gripits. Att polisen möjligen bekräftade detta förhållande kan inte anses ha varit felaktigt eller försumligt då Christina Allgén uppgav att hennes make kunde lämna vissa uppgifter av intresse i fråga om Teet Härm och det följaktligen i vart fall inte kunde antas att syftet med den beslutade åtgärden skulle ha motverkats genom röjandet av uppgiften eller att Teet Härm skulle ha lidit skada eller men av detta (se 5 kap. 1 § första stycket och 9 kap. 17 § sekretesslagen). Det påstådda felet eller försummelsen med nummer **18** kan på grund av det anförda inte ensamt utgöra grund för skadestånd.

Vidtagna utredningsåtgärder och beslut att driva saken vidare

Kärandena har ifrågasatt ett flertal beslut som inneburit att saken drivits vidare och gjort gällande att dessa beslut har utgjort fel och/eller försummelser vid myndighetsutövning. Att polisen beaktade de uppgifter som inledningsvis lämnades av Teet Härms tidigare svärfar och lät dessa ligga till grund för fortsatta utredningsåtgärder framstår som naturligt i en utredning av ett så kallat spaningsmord. Likaså har inte framkommit något som utvisar att beslutet att gripa Teet Härm på dennes arbetsplats utifrån de misstankar som då förelåg skulle ha varit felaktigt eller försumligt även om bestämmelsen i 23 kap. 4 § rättegångsbalken innebär att en förundersökning skall bedrivas så att inte någon onödigt utsätts för olägenhet. Den omständigheten att någon teknisk bevisning inte framkom mot Thomas Allgén i samband med de husrannsakingar som genomfördes 1986 är inte heller den sådan att den ensam skulle ha kunnat ge grund för att avskriva misstankarna mot Thomas Allgén. Att sedan förundersökningen återupptogs efter att utredningsresurser frigjorts från Palmeutredningen kan inte anses utgöra något fel eller någon försummelse även om några nya omständigheter inte hade framkommit. Vad som därefter inträffade, alltså att både Thomas Allgén och Teet Härm anhölls och sedan häktades i oktober 1987, skedde uppenbarligen utifrån det samlade material som förelåg och ledde sedan till de olika åtgärder som kärandena påtalat, alltså husrannsakan hos Thomas Allgén och grävningar på dennes tomt. Även om det kan antas att vissa av dessa åtgärder hade ett direkt samband bland annat med uppgifter från Christina Allgén kan inte anses visat att åtgärderna var sådana att de innebar någon felaktighet i den situation som förelåg. Tingsrätten gör samma bedömning beträffande det polisförhör som hölls med Thomas Allgén den 8 december 1987, liksom åklagarens beslut att överklaga Stockholms tingsrätts dom den 8 juli 1988, något som rimligen visade åklagarens uppfattning angående den friande domen. Det saknas således grund för påståendet att besluten skulle ha utgjort fel eller försummelse vid myndighetsutövning, varför påståendena med nummer **6, 16, 48, 55, 58, 77, 78, 80 och 133** redan på grund härav inte var för sig kan ge rätt till skadestånd.

Utredningen av Anne-Catherine Härms död

Kärandena har ifrågasatt utredningen av Anne-Catherine Härms död och gjort gällande att olika beslut om utredningsåtgärder skulle utgöra fel och/eller försummelse. Vad som framkommit talar för att Anne-Catherine Härms död var självförvållad men omständigheterna har aldrig blivit helt klarlagda. Även om Bo Wide för sin del både i ett sakkunnigutlåtande och i förhör inför tingsrätten har uppgett att han efter att ha tagit del av utredningsmaterialet dragit slutsatsen att fråga var om en självförvållad händelse, antingen avsiktlig eller genom en olyckshändelse, var förhållandena kring händelsen sådana att det inte kan anses ha varit omotiverat att vidta de kompletterande utredningsåtgärderna. Påståendena under nummer **14, 34, 42 och 135** kan därför inte var för sig läggas till grund för skadestånd.

Det har heller inte framkommit något som utvisar att det skulle ha varit felaktigt eller försumligt att låta Teet Härm medverka i rekonstruktionen av Anne-Catherine Härms död. Frågan slutligen om när en person skall delges misstanke om brott är ytterst beroende av en bedömning av de omständigheter som förelåg vid tillfället och lämplig tidpunkt för detta måste kunna variera från fall till fall. Inte heller påstådda fel och/eller försummelser med nummer **35 och 41** kan därför var för sig ge rätt till skadestånd.

Misshandelsåtalet

Kärandena har gjort gällande att det utgjorde fel och/eller försummelse att väcka tilläggsåtalet mot Teet Härm för misshandel av Theresa Trygger. Med hänsyn till att hon hade pekat ut Teet Härm som gärningsman fanns dock anledning att låta gärningen prövas av domstol, varför det inte finns grund för påståendet att det skulle ha utgjort fel och/eller försummelse att väcka detta nya åtal. Det saknas i sammanhanget betydelse att åtalet inte väcktes förrän i detta skede, men det kan anmärkas att anledningen var att Theresa Trygger under en tid befunnit sig utomlands och att åtalet

väcktes sedan hon kommit tillbaka. Det påstådda felet och/eller försummelsen med nummer **115** kan på grund av det anförda inte ensamt ge rätt till skadestånd.

Incestutredningen och -åtalet

Även i fråga om utredningen om och åtalet för grov otukt med barn och grovt sexuellt utnyttjande av underårig har kärandena gjort gällande att det har förekommit fel och/eller försummelser. Att märka är emellertid att misstankarna om sexuella övergrepp, såvitt framkommit, inledningsvis uppkom på den förskola där Karin Allgén gick samt att det inte är ovanligt att sexuella övergrepp inte lämnar några fysiska spår och att incestmisstankar, särskilt i fråga om yngre barn, är svårutredda. Som angetts ovan i fråga om utredningen av Anne-Catherine Härms död måste vidare frågan om när en person skall delges misstanke om brott med nödvändighet ske efter en individuell bedömning. Vad Thomas Allgén berättat om mötet med dottern den 8 mars 1985 och vad som i övrigt framkommit om detta möte tyder inte på att det skulle ha förekommit något som i objektiv mening skulle kunna anses som provokationer även om Thomas Allgén möjligen uppfattade situationen på detta sätt. Under angivna förhållanden och med beaktande av övriga omständigheter finner tingsrätten inte grund för påståendet att någon av de åtgärder som vidtogs med anledning av incestmisstankarna skulle ha utgjort fel och/eller försummelser, varvid också särskilt bör framhållas att åtalet för sexuella övergrepp ogillades. På grund av det anförda kan inte av kärandena påstådda fel och/eller försummelser med nummer **17, 24, 25, 26, 27, 29 och 91** var för sig ligga till grund för skadestånd.

Christina Allgéns och Karin Allgéns uppgifter i övrigt

Kärandena har i fråga om Christina Allgéns och Karin Allgéns uppgifter gjort gällande att det har utgjort fel och/eller försummelse att ta dem på allvar och att låta dem ligga till grund för vidare utredningsåtgärder. Som angetts ovan i fråga om incestutredningen är det emellertid inte ovanligt att det saknas teknisk bevisning i fråga om sådan brottslighet och frågan om en utredning skall drivas vidare eller inte är ytterst beroende av

samlade bedömningar av olika förhållanden. Vidare fanns det beträffande mordutredningen viss teknisk bevisning i form av likdelarna efter Catrine da Costa, vilka kunde ge visst stöd för de uppgifter som Christina Allgén och Karin Allgén lämnade. Sakkunnig expertis anlätades också för att granska Christina Allgéns och Karin Allgéns utsagor. Att andra sakkunniga på området, såsom Astrid Holgerson och Birgit Hellbom liksom långt senare Tomas Eriksson och Nils Wiklund, sedermera har uppgett att de slutsatser Margareta Erixon och Frank Lindblad drog inte var riktiga och i Tomas Erikssons fall till och med att det var helt uppenbart att Christina Allgén helt saknade tillförlitlighet kan inte i sig innebära att det skulle ha saknats anledning att i det tidigare skedet ta uppgifterna på allvar. Inte heller Olle Anderssons uppfattning om Christina Allgéns bristande trovärdighet påverkar denna bedömning. Att under angivna förhållanden låta de uppgifter som framkom ligga till grund för fortsatt utredning kan därför inte anses ha utgjort fel och/eller försummelse, varför påståendena med nummer **30, 36, 46, 47, 49, 51–53, 79, 84 och 85** inte var för sig kan ge rätt till skadestånd.

Vad ytterligare gäller Christina Allgén har det visserligen av förhöret med Lars-Göran Allgén framkommit att det fanns anledning att misstänka att hon hade lämnat överdrivna eller felaktiga uppgifter i sitt förhör angående att Thomas Allgén möjligen skulle ha varit utsatt för utpressning. Mot vad Anders Helin uppgett i den delen och då de aktuella uppgifterna inte synes ha varit hänförliga till några centrala delar av hennes förhör är det inte visat att Anders Helin uppmärksammat vad som påstås av kändena. Det påstådda felet med nummer **105** kan följaktligen inte ensamt läggas till grund för någon skadeståndsskyldighet.

Däremot kan det inte anses ha varit formellt korrekt att ge Christina Allgén i uppdrag att hålla ”förhör” med Karin Allgén på det sätt som skedde, varför det i detta hänseende, ovan nummer **32**, har förekommit ett fel eller en försummelse, till vars betydelse tingsrätten återkommer nedan under *Orsakssamband*.

Åke Fredrikssons uppgifter

Kärandena har hävdad, dels att det var fel och/eller försummelse att inte avföra Åke Fredriksson som vittne redan efter det första förhöret med honom, dels att det utgjorde fel och/eller försummelse att hålla senare förhör med honom på ett sådant sätt att han förleddes att bekräfta uppgifter han aldrig hade lämnat. Att Åke Fredriksson, som kunde lämna uppgifter om förhållandena på rättsläkarstationen, inte avfördes som vittne redan efter det första förhöret med honom kan inte anses ha utgjort något fel eller någon försummelse, varför påståendet med nummer **23**, inte ensamt kan läggas till grund för skadestånd. Protokollen över de förhör som hölls med Åke Fredriksson visar emellertid att förhørsledaren i samband med dessa gjorde påståenden om vad som sagts i tidigare förhör som inte motsvarade verkligheten och det finns därför anledning att misstänka att Åke Fredriksson, såsom kärandena anfört, kom att lämna uppgifter som han egentligen inte kunde stå för. Det sätt på vilket dessa senare förhör genomfördes måste därför anses ha utgjort fel och/eller försummelse, nummer **39**. Betydelsen av detta återkommer tingsrätten till nedan under *Orsakssamband*.

Marie Rådéns och Ingeborg Olssons uppgifter

Kärandena har påstått att det utgjorde fel och/eller försummelse av polisen att sätta någon tilltro till Marie Rådéns uppgifter och att inte beakta möjligheten att hon skulle ha kunnat förväxla Catrine da Costa med Teet Härms fästmö. Kärandena har också påstått att det utgjorde fel och/eller försummelse av polisen att sätta någon tillit till Ingeborg Olssons uppgifter. Även om vissa omständigheter ifråga om Marie Rådéns och Ingeborg Olssons iakttagelser medförde att det fanns anledning att bedöma uppgifterna med viss försiktighet, var dessa omständigheter hänförliga till sådana förhållanden som en domstol kan pröva vid bedömningen av vittnesmålen och uppgifterna var inte så orimliga eller irrelevanta att det fanns anledning att helt bortse från dem. Att polisen satte sådan tilltro till deras uppgifter att de åberopades som vittnen vid huvudförhandlingen kan därför inte anses ha utgjort något fel och/eller

någon försummelse. Med hänsyn härtill kan inte påstådda fel och/eller försummelser med nummer **94, 106 och 107** var för sig ligga till grund för skadestånd.

Förhörsuppgifterna från de 188 prostituerade

Kärandena har gjort gällande att det utgjorde fel och/eller försummelse att använda de uppgifter som inhämtades från 188 prostituerade i utredningen mot Teet Härm och Thomas Allgén. Även om dessa uppgifter inte var avsedda att användas på det sätt som sedan blev fallet har det inte framkommit någon anledning till varför detta inte skulle vara tillåtet. Det kan därför inte anses ha utgjort fel och/eller försummelse att använda uppgifterna i utredningen mot Teet Härm och Thomas Allgén. Inte heller har framkommit något som ger anledning att ifrågasätta de metoder som användes vid inhämtandet av uppgifterna. Pim Martinsson har i denna del bland annat uppgett att det i en mordutredning hör till rutinåtgärderna att inhämta uppgifter från offrets bekantsskapskrets och att detta inte var särskilt inriktat på Teet Härm, som dock förekom i fotokollaget. Det av kärandena påstådda felet och/eller försummelsen, nummer **8**, kan redan på grund av det anförda inte ensamt ligga till grund för skadestånd. Vad Pim Martinsson uppgett om att uppgifterna inte visade någon koppling mellan Catrine da Costa och Teet Härm påverkar inte felbedömningen.

Marianne Seppäläs uppgifter

Kärandena har gjort gällande att det utgjorde fel och/eller försummelse att inte kontrollera Marianne Seppäläs uppgifter mot de uppgifter hon lämnat i ett tidigare förhör i augusti 1984 och att det också var fel av Anders Helin att, när han tog del av det nya förhöret, inte kontrollera vad som stod i det första förhöret. Av protokollet som fördes över det andra förhöret med Marianne Seppälä framgår bland annat att hon hade hörts år 1984 i anledning av utredningen av Catrine da Costas död. Under sådana förhållanden och då Anders Helin inte har lämnat någon närmare förklaring har det, såsom kärandena hävdar, utgjort fel eller försummelse att inte kontrollera hennes senare

lämnade uppgifter mot de uppgifter hon lämnade år 1984, nummer **111 och 112**.

Betydelsen av detta återkommer tingsrätten till nedan under *Orsakssamband*.

Kärandena har vidare påstått att det var fel och/eller försummelse att i den nya prövningen vid tingsrätten ta in Marianne Seppälä som vittne utan att ge försvararna skäligt rådrum. Det har emellertid inte ens påståtts att dessa skulle ha begärt uppskov med förhandlingen, varför det påstådda felet eller försummelsen med nummer **113** inte ensamt kan ligga till grund för skadestånd.

Makarna Schröders uppgifter

Kärandena har i fråga om makarna Schröder gjort gällande, dels att polisen inte i erforderlig mån ifrågasatte deras uppgifter, dels att de konfrontationer som skedde med dem genomfördes felaktigt. Även vad gäller makarna Schröders iakttagelser fanns det en del förhållanden som medförde att uppgifterna borde ha bedömts med viss försiktighet. Precis som i fråga om Marie Rådéns och Ingeborg Olssons iakttagelser var dessa omständigheter emellertid hänförliga till sådana förhållanden som en domstol kan och har att pröva vid bedömningen av vittnesmålen. Att polisen satte sådan tilltro till makarna Schröders uppgifter att utredningen fortsatte och att de åberopades som vittnen vid huvudförhandlingen kan därför inte anses ha utgjort något fel och/eller någon försummelse, nummer **60 och 61**, som var för sig skulle kunna läggas till grund för skadestånd.

Vad härefter gäller de ifrågasatta vittneskonfrontationerna har kärandena åberopat en rapport om vittneskonfrontationer av Rikspolisstyrelsen år 1990 (Rapport 1990:3, Vittneskonfrontation) och utan att åberopa någon bevisning gjort gällande att de rekommendationer som framgår av rapporten gällde redan dessförinnan. Av rapporten, sid. 13–15, framgår dock att de togs fram eftersom det saknades riktlinjer i fråga om hur konfrontationer borde gå till. Även om rekommendationerna skulle ha gällt redan innan rapporten togs fram skulle en avvikelse från dessa ändå knappast i

skadeståndsrättslig mening kunna anses utgöra fel och/eller försummelse (jfr. Bengtsson, Skadestånd vid myndighetsutövning I, 1976, s. 357 ff).

Eftersom polisen först efter att makarna Schröder hade konfronterats med Teet Härm hade dragit slutsatsen att de aktuella fotografierna i stället kunde ha lämnats in av Thomas Allgén kan det under alla förhållanden inte anses ha varit felaktigt eller försumligt att låta makarna Schröder delta i ytterligare konfrontationer, varför de påstådda felen och/eller försummelserna med nummer **62, 63 och 72** inte var för sig kan ligga till grund för skadestånd.

Vad härefter gäller kärandenas påståenden att poliserna påverkade makarna Schröder i samband med konfrontationerna ger ljudupptagningarna från konfrontationerna enligt tingsrättens mening inte stöd för dessa. Inte heller de påstådda felen och/eller försummelserna med nummer **64 och 68** kan därför var för sig ligga till grund för någon skadeståndsskyldighet. Vad sedan gäller själva det sätt på vilket konfrontationerna genomfördes har det, som redan anförts, inte framkommit att detta skulle ha stridit mot några vid den aktuella tidpunkten gällande bestämmelser eller rekommendationer. Inte heller har det framkommit att de på något annat sätt skulle ha varit felaktiga. Påstådda fel och/eller försummelser med nummer **65–67, 70 och 71** kan därför inte var för sig läggas till grund för skadestånd.

Vad sedan gäller det påstådda felet eller försummelsen bestående i att vittnena kunde konferera med varandra under tiden konfrontationerna pågick kan konstateras att det inte går att undvika detta när det gäller vittneskonfrontationer som äger rum under några veckors tidsrymd, i synnerhet då förhörspersonerna är äkta makar. Inte heller det påstådda felet eller försummelsen med nummer **69** kan därför ensamt ge rätt till skadestånd.

I denna del bör slutligen framhållas att vittneskonfrontationerna, även om det inte i skadeståndsrättslig mening förekommit några fel eller försummelser, naturligtvis hade kunnat genomföras på ett annat sätt och att det sätt på vilket de genomfördes medförde

att uppgifterna borde ha bedömts med viss försiktighet, vilket också har framhållits av bland andra Nils Wiklund. I likhet med vad som gäller Marie Rådéns och Ingeborg Olssons uppgifter var dessa omständigheter emellertid samtliga hänförliga till sådana förhållanden som en domstol kan och har att pröva vid bedömningen av vittnesmålen och det sätt på vilket vittneskonfrontationerna hade genomförts var inte heller okänt för kändarna och deras försvarare.

Per-Åke Larssons medverkan

Kändarna har gjort gällande att det utgjorde fel och/eller försummelse att utse Per-Åke Larsson att leda polisutredningen. Visserligen torde under vissa förutsättningar skadeståndsskyldighet kunna uppstå för en myndighet som inte visat tillbörlig omsorg vid valet av medhjälpare. Enligt vad som framkommit var Per-Åke Larsson emellertid en polis med mycket gott anseende som, trots att han inte tidigare hade medverkat vid någon mordutredning, hade stor erfarenhet av utredningar av allvarlig brottslighet. Av förhöret med Per-Åke Larsson har inte heller framkommit något som tyder på att han inte skulle ha bedrivit utredningen på ett efter omständigheterna tillfredsställande sätt. Även om förundersökningen, såsom framgår ovan, varit behäftad med vissa fel, har det inte visats eller ens påståtts att dessa fel på något sätt skulle ha haft samband med beslutet att låta Per-Åke Larsson leda utredningen. Med hänsyn till det anförda kan det inte anses ha utgjort fel eller försummelse att låta honom leda utredningen, varför det påstådda felet och/eller försummelsen med nummer **56** inte ensamt kan ligga till grund för skadestånd.

Wincent Langes medverkan

Kändarna har gjort gällande att det utgjorde fel och/eller försummelse att låta Wincent Lange upprätta ett utlåtande samt att använda utlåtandet i den fortsatta utredningen. Såsom ovan anförts torde under vissa förutsättningar skadeståndsskyldighet kunna uppstå för en myndighet som inte visat tillbörlig omsorg vid valet av medhjälpare. Wincent Lange var dock verksam vid tekniska roteln på Stockholmspolisens

kriminalavdelning och det framstår som naturligt att han anlätades i utredningen. Av Wincent Langes utlåtande framgår också att han grundade sina slutledningar utifrån sin kriminaltekniska kompetens. Även om det senare – för övrigt redan genom Rättsliga rådets utlåtande den 29 februari 1988 – har framkommit att hans slutsatser i vissa delar kan ifrågasättas innebär det inte att det i sig skulle ha varit fel och/eller försummelse att låta honom upprätta utlåtandet eller att senare använda det. Det får istället anses ankomma på den eller de som senare använder sig av utlåtandet att i samband därmed låta det undergå den kritiska granskning som kan anses erforderlig. De av kändena påstådda felen och/eller försummelserna med nummer **86 och 87** kan på grund härav inte var för sig ge rätt till skadestånd.

Frank Lindblads och Margareta Erixons medverkan

Frank Lindblads och Margareta Erixons medverkan i utredningen kan, såsom ovan anförts, nummer **44 och 45**, inte anses utgöra myndighetsutövning. Kändena har emellertid också hävdade att själva anlåtandet av Frank Lindblad och Margareta Erixon för uppdraget att utreda tillförlitligheten av vad Christina Allgén uppgett att Karin Allgén hade berättat i sig utgjorde fel och/eller försummelse, såsom de får förstås, därför att Frank Lindblad och Margareta Erixon tidigare hade utrett incestmisstankarna mot Thomas Allgén. Det har emellertid inte framkommit några skäl till varför inte samma personer som tidigare varit involverade i utredningen skulle få anlitas även när ytterligare misstankar uppkommer. Inte heller den omständigheten att Karin Allgén tidigare varit inskriven på den barn- och ungdomspsykiatriska klinik där Frank Lindblad var behandlande psykiatriker ger grund för att kritisera Frank Lindblads och Margareta Erixons medverkan i utredningen i synnerhet då det av förhöret med Frank Lindblad har framkommit att han var ansvarig för avdelningen men att hans kontakter med Christina Allgén och Karin Allgén under denna tid var högst begränsade. Det påstådda felet eller försummelsen med nummer **43** kan på grund av vad som anförts inte ensamt ligga till grund för skadestånd.

Jovan Rajs medverkan

Kärandena har beträffande Jovan Rajs medverkan i utredningen bland annat gjort gällande att den i stora delar har inneburit fel och/eller försummelser i myndighetsutövning för vilken staten svarar, dels på grund av att Jovan Rajs, trots att han borde ha betraktats som jävig, var ansvarig rättsläkare i ärendet, dels på grund av att hans slutledningar var felaktiga.

I fråga om påstått jäv delar tingsrätten uppfattningen att man redan efter att misstankar hade uppkommit mot Jovan Rajs kollega Teet Härm, för vilken Jovan Rajs också var ansvarig handledare, borde ha insett att det inte var lämpligt att låta Jovan Rajs ha en så framträdande roll i utredningen som blev fallet. Oavsett om en sådan insikt hade uppkommit redan då borde i vart fall olika händelser som senare inträffade under utredningen ha lett till att hans lämplighet som ansvarig rättsläkare i ärendet starkt ifrågasattes och rimligen också till att han inte behölls i utredningen. Att Jovan Rajs trots detta kvarstod i utredningen utan att någon ens utsågs att biträda honom måste – oavsett om det fanns någon anledning att ifrågasätta innehållet i hans utlåtande – därför i och för sig anses ha inneburit fel eller försummelse i de delar som ovan åsatts nummer **10, 13, 21, 22 och 74**. Betydelsen av detta återkommer tingsrätten till nedan under *Orsakssamband*.

Vad gäller Jovan Rajs slutledningar har kärandena åberopat såväl muntlig som skriftlig bevisning till styrkande av att dessa var felaktiga. Både Anders Erikssons och Peter Krantz' uppgifter liksom utlåtandet av Rättsliga rådet redan år 1988 samt det gemensamma utlåtandet av Anders Eriksson, Peter Krantz, Henrik Druid, Robert Grundin, Peter Löwenhielm och Susan Sprogøe-Jakobsen, som har upprättats i anledning av detta mål ger uttryck för att det inom den rättsmedicinska professionen finns en annan uppfattning beträffande Jovan Rajs slutsatser. Det har emellertid inte framkommit något som tyder på att Jovan Rajs slutledningar skulle ha baserats på annat än den expertkunskap han hade och utredningen visar enligt tingsrättens mening inte något annat än att det finns utrymme för olika uppfattningar i aktuella hänseenden; Jovan

Rajs har för övrigt i sitt förhör hållit fast vid sina tidigare slutsatser. Såsom kärandena framhållit spekulerade Jovan Rajs visserligen i sitt obduktionsutlåtande också om nekrofil och seriemördartendenser. Även om dessa spekulationer inte faller inom ramen för hans expertområde kan det inte vara felaktigt eller försumligt att medta dessa i obduktionsutlåtandet, varför det av kärandena påstådda felet och/eller försummelsen med nummer **12** inte ensamt kan ge rätt till skadestånd. En helt annan sak är att sådana spekulationer endast i den mån de bygger på övertygande argumentation kan tillåtas få någon betydelse i den fortsatta utredningen.

Att Jovan Rajs, med den kompetens han hade, fick vara uppgiftslämnare i Frank Lindblads och Margareta Erixons analys och att fästa tilltro till de slutsatser som Jovan Rajs kom fram till i sina jämförelser av makarna Schröders vittnesmål med styckningen av Catrine da Costa kan inte heller – trots att hans slutsatser alltså har fått kritik av andra rättsmedicinska experter – anses ha utgjort något fel eller någon försummelse, varför vad som påstås under nummer **45** (utöver vad som redan ovan behandlats i avsnittet om myndighetsutövning) och **73** inte var för sig kan ge rätt till skadestånd. Det bör dock framhållas att de slutsatser Jovan Rajs drog endast borde tillmätas den tyngd som den bakomliggande analysen motiverade. Med dessa utgångspunkter kan det likaså inte anses felaktigt eller försumligt av polisen att sätta tilltro till Jovan Rajs uppgifter i övrigt, varför inte heller det påstådda felet med nummer **11** ensamt kan grunda någon rätt till skadestånd.

Under utredningen skedde skriftväxling mellan Jovan Rajs och bland andra olika rättsmedicinska experter, exempelvis professor K Püschel. Denna skriftväxling har redovisats i den nu aktuella rättegången, varvid det framkommit att den inte gav fullständigt stöd för de slutsatser Jovan Rajs hade dragit. Denna skriftväxling redovisades emellertid inte för Thomas Allgén, Teet Härm eller deras offentliga försvarare, vilket borde ha skett. Oavsett anledningen till detta, där oklarhet råder, måste detta anses innebära att det i och för sig förelegat fel och/eller försummelse enligt vad som påstås under nummer **96**. Även betydelsen av detta återkommer tingsrätten till nedan under *Orsakssamband*.

Tingsrättsprocesserna m.m.

Kärandena har i fråga om rättegångarna vid Stockholms tingsrätt och tingsrättens dom gjort gällande att det i samband därmed förekommit ett antal fel och/eller försummelser för vilka staten svarar.

Kärandena har hävdad att det utgjorde fel och/eller försummelse att väcka åtal med så bristande utredning och utan att det gått att fastslå att Catrine da Costa blivit mördad. Ett åtalsbeslut fattas av åklagare efter en bedömning av om bevisningen är sådan att en fällande dom kan förväntas. Undantagsvis har förekommit att mordåtal bifallits utan att den döda kroppen kunnat påträffas. Under sådana förhållanden kan, trots det bevisläge som fanns, de omständigheter kärandena anfört inte innebära att det i sig skulle ha utgjort fel eller försummelse att väcka åtal för mord. Vad som påstått under nummer **90 och 97** kan därför inte var för sig ligga till grund för skadestånd.

Beträffande Stockholms tingsrätts hantering och övriga myndigheters beslut har inledningsvis gjorts gällande att det utgjorde fel och/eller försummelse att, trots att Socialstyrelsens rättsliga råd i flera avseenden inte delade Jovan Rajs slutsatser, beakta endast dennes bedömningar. Det finns emellertid inget i den del av tingsrättsdomen som innehåller tingsrättens bedömning som tyder på att tingsrätten inte skulle ha beaktat även Rättsliga rådets utlåtande. Att tingsrätten ändå vid sin samlade bedömning av utredningsmaterialet fann att detta gav ett starkt stöd för att styckningen inte helt igenom hade kunnat utföras av lekmän och för att det vid styckningen hade använts sådana eggverktyg som brukar användas vid obduktioner innebär inte heller att kärandena visat att tingsrätten i rättegången eller andra myndigheter i senare myndighetsbeslut skulle ha beaktat endast Jovan Rajs bedömningar på sätt de påstått. På grund av det anförda kan det påstådda felet eller försummelsen med nummer **99** inte ensamt ligga till grund för skadestånd.

Kärandena har härefter gjort gällande att det utgjorde fel och/eller försummelse att inte ställa in eller skjuta upp rättegången när förhöret med Anckers upptäcktes och åklagaren föranleddes att justera sin gärningsbeskrivning. Enligt 35 kap. 6 § rättegångsbalken ankommer det emellertid på parterna att svara för bevisningen och det har inte ens påståtts att Thomas Allgén, Teet Härm eller deras försvarare skulle ha begärt att rättegången skulle skjutas upp för komplettering av utredningen i detta skede. Inte heller har det som framkommit i denna del visat att det skulle ha funnits anledning för tingsrätten att självmant besluta om att skjuta upp rättegången eller se till att förundersökningen kompletterades. Under sådana förhållanden kan inte heller det påstådda felet eller försummelsen med nummer **103** ensamt ligga till grund för skadestånd.

Eftersom åtal väcktes med en gärningsbeskrivning som uppfyllde de formella föreskrifterna var det inte fel eller försummelse att fullfölja rättegången. Inte heller vad som påstås under nummer **104** kan därför ensamt läggas till grund för skadestånd.

Vad gäller tingsrättens beslut om rättspsykiatrisk undersökning har kärandena gjort gällande att det var fel att fatta detta i ordförandens utelämnande. Stöd för denna uppfattning finns i hovrättens beslut den 22 mars 1988 i vilket hovrätten fann att det sätt på vilket överläggningen genomfördes utgjorde ett rättegångsfel. Det har dock inte framkommit sådana omständigheter som ger tingsrätten anledning att ha annan uppfattning än den som redovisats av Justitiekanslern i ett beslut den 8 mars 1989 och som innebar att den utformning överläggningen fått visserligen var olämplig men dock inte innebar något fel (se JK-beslut 1989 s. 42). Det påstådda felet och/eller försummelsen med nummer **109** kan därför inte ensamt ligga till grund för skadestånd.

Att åklagaren valde att driva åtalet vidare för en förnyad prövning i sak kan inte heller det anses ha utgjort något fel eller någon försummelse, särskilt i beaktande av att tingsrättens majoritet vid det första rättegångstillfället genom beslutet om rättspsykiatrisk undersökning i praktiken hade funnit åtalet styrkt. Det påstådda felet eller försummelsen med nummer **110** kan följaktligen inte heller ensamt ligga till grund för skadestånd.

Kärandena har vidare hävdad att det utgjorde fel och/eller försummelse av tingsrätten att ta om hela förhandlingen med ny sammansättning. Även i denna del ansluter sig tingsrätten till den bedömning som redovisades av Justitiekanslern i beslutet den 8 mars 1989, som innebar att det visserligen inte förelåg något formellt hinder mot att överläggningen återupptogs i oförändrad sammansättning men att ett antal omständigheter sammantagna gjorde att det fanns fog för beslutet att hålla en ny huvudförhandling (se JK-beslut 1989 s. 48–49). Inte heller kan det påstådda felet eller försummelsen med nummer **114** därför ensamt läggas till grund för skadestånd.

Vad slutligen i denna del gäller de uttalanden Stockholms tingsrätt gjorde i sina domskäl i domen den 8 juli 1988 där Thomas Allgén och Teet Härm pekades ut som likstyckare delar tingsrätten även här Justitiekanslerns uppfattning i beslutet den 8 mars 1989 som innebär att inte heller dessa uttalanden kan anses ha utgjort fel eller försummelse (se JK-beslut 1989, s. 49–50 och även NJA 2000 C 49). Tingsrätten vill därutöver tillägga att en prövning av mordåtalet, som bevisläget var, uppenbarligen förutsatte att det kunde anses klarlagt att Thomas Allgén och Teet Härm hade styckat Catrine da Costas kropp. Endast om detta kunde konstateras var det möjligt att göra prövningen av själva åtalet. Stockholms tingsrätts dom är således logiskt uppbyggd, se domen sid. 64 ff, men domskälen hade, som bedömningen av åtalet för mord kom att bli, naturligtvis kunnat utformas på ett mindre utpekande sätt vad gäller styckningen av kroppen.

Med anledning av att Thomas Allgén och Teet Härm gjort gällande att de aldrig under rättegången bemötte någon anklagelse om brott mot griftefrid eftersom de inte åtalats för detta brott finns särskild anledning att framhålla att det måste ha framstått som uppenbart att åklagaren byggde sitt åtal på indicier, främst inriktade på att påvisa att de tillsammans hade styckat Catrine da Costas kropp. Även om något åtal just för denna gärning inte väcktes måste det följaktligen ha för dem framstått som naturligt att bemöta även detta påstående, vilket de såvitt framgår av tingsrättsdomen också indirekt gjorde i vart fall i sina förhör vid tingsrätten. På grund av det anförda kan inte

heller det påstådda felet eller försummelsen med nummer **116** ensamt ligga till grund för skadestånd.

Vad härefter gäller olika bedömningar av bevisningen som Stockholms tingsrätt gjorde, som har kritiserats av kändena och som de har påstått utgjorde fel och/eller försummelser har Ingegerd Westlander hörts vid tingsrätten. Av hennes vittnesmål har inte framkommit annat än att Stockholms tingsrätt vid bevisvärderingen tillämpade de principer som allmänt gäller i brottmål, något som även framgår av själva domen. Vad John-Henri Holmberg har uppgett i sitt förhör leder inte till någon annan bedömning. Det kan inte anses ankomma på tingsrätten att nu göra någon mer ingående materiell granskning av den bevisvärdering som gjordes. Eftersom det inte har visats att bevisvärderingen skulle ha haft några formella fel och det inte i någon del framkommit att Stockholms tingsrätt skulle ha gjort några väsentliga felbedömningar kan inte heller det påstådda felet eller försummelsen med nummer **117** ensamt medföra att någon skadeståndsskyldighet uppkommit för staten.

”Deslegitimeringsprocessen” samt HSAN:s och Socialstyrelsens övriga åtgärder

Även i fråga om handläggningen vid HSAN, Socialstyrelsen och i de allmänna förvaltningsdomstolarna har kändena gjort gällande att det förekommit en rad fel och/eller försummelser.

Inledningsvis har de i denna del gjort gällande att det utgjorde fel och/eller försumelse av Socialstyrelsen att stänga av Teet Härm från dennes tjänst den 7 december 1984. Mot bakgrund av att Teet Härm hade gripits och anhållits misstänkt för att ha mördat en kvinna, vars kropp hade obducerats på hans arbetsplats och arbetskamrater till honom hade uppgett att de inte längre kunde tänka sig att arbeta med honom samt att Teet Härm alltjämt uppbar lön kan beslutet emellertid inte anses ha varit vare sig felaktigt eller försumligt. På grund av det anförda kan inte heller det påstådda felet eller försummelsen med nummer **19** ensamt ligga till grund för skadestånd.

Kärandena har också gjort gällande att Socialstyrelsens beslut den 26 november 1985 att inte förlänga Teet Härms förordnade vid rättsläkarstationen skulle ha utgjort fel och/eller försummelse eftersom han inte var dömd för något brott och inte heller något hade framkommit som band honom till vare sig Catrine da Costa, hennes död eller styckningen av hennes kropp. Eftersom Teet Härm inte har visat att det skulle ha förelegat en rätt för honom att oberoende av brottsmisstankar få förordnandet vid rättsläkarstationen förlängt kan emellertid inte heller beslutet anses felaktigt eller försumligt, varför vad som påstås under nummer **40** inte ensamt kan läggas till grund för skadestånd.

Kärandena har beträffande ”deslegitimeringsprocessen” inledningsvis hävdade att HSAN:s beslut innebar fel och/eller försummelse liksom uttalandena av generaldirektören för Socialstyrelsen innan beslutet vunnit laga kraft. Det har emellertid inte framkommit något som visar att generaldirektörens uttalanden skulle ha utgjort fel eller försummelse, varför det påståendet med nummer **119** inte ensamt kan ligga till grund för skadestånd.

Vad gäller HSAN:s beslut kan inte heller dess bedömning anses vara så uppenbart felaktig att det är visat att beslutet utgjort ett fel eller en försummelse i skadeståndsrättslig mening. Inte heller detta påstådda fel, med nummer **120**, kan därför ensamt grunda skadeståndsskyldighet för staten.

Inte heller har kärandena visat att HSAN skulle ha underlåtit att beakta Lars Billings utlåtande, varför det påstådda felet med nummer **118** inte ensamt kan ligga till grund för någon skadeståndsskyldighet.

Vad gäller den andra rättegången i kammarrätten har kärandena gjort gällande att Socialstyrelsens ombuds agerande samt att han undanhöll ett yttrande från professor Simonsen utgjorde fel och/eller försummelse. Såsom Peter Wennerholm anfört fanns emellertid i obduktionsprotokollet uttalanden om nekrofila och perversa drag hos gärningsmännen varför det fanns anledning att ta upp även sådana frågor vid kammar-

rättsprocessen. Med hänsyn härtill finns inte grund för påståendet att Socialstyrelsens ombuds agerande skulle ha utgjort fel eller försummelse. Däremot borde Socialstyrelsen ha redovisat det yttrande som man inhämtat från professor Simonsen, varför det i den delen förekommit fel eller försummelse med nummer **121**. Betydelsen av detta återkommer tingsrätten till under *Orsakssamband*.

Vad härefter gäller kammarrättens handläggning har kärandena gjort gällande att det var fel och/eller försummelse av kammarrätten att inte pröva sin behörighet att genomföra förhandlingen på det sätt som gjordes och inlåta sig på en straffrättslig bedömning av ett preskriberat brott. Förutom att det enligt tingsrättens mening inte har framkommit sådana omständigheter som medför att detta i sig skulle ha utgjort några fel, bör också påpekas att kammarrätten endast handlade utifrån de instruktioner som Regeringsrättens tidigare beslut att återförvisa målet till kammarrätten innehöll. Eftersom talan om ersättning med anledning av detta beslut inte får föras om inte beslutet upphävts eller ändrats (3 kap. 7 § skadeståndslagen) och kammarrättens handläggning utgjorde en direkt följd av detta beslut kan kammarrättens beslut att genomföra förhandlingen på det sätt som skedde under alla förhållanden inte ha utgjort fel eller försummelse i skadeståndsrättslig mening, varför vad som påstås under nummer **122** inte ensamt kan läggas till grund för någon skadeståndsskyldighet.

Kärandena har vidare gjort gällande att det skulle ha utgjort fel och/eller försummelse av kammarrätten att ha ett möte med Anita Schröder för att förmå henne att vittna liksom att inte utse en oberoende, sakkunnig rättsläkare efter att Gerhard Voigt meddelat att han inte ville höras. Eftersom det föreligger vittnesplikt åligger det domstolarna att förmå åberopade vittnen att komma till domstolen. Det sätt på vilket kammarrätten valde att förmå Anita Schröder att vittna kan varken anses ha utgjort något fel eller någon försummelse och med beaktande av de uppgifter Peter Wennerholm lämnat framstår kammarrättens åtgärd i själva verket som lämplig. Något fel eller någon försummelse som ensamt skulle kunna grunda rätt till skadestånd i det hänseende som ovan åsatts nummer **124** kan därför inte föreligga.

Peter Wennerholm har vidare uppgett att det var Thomas Allgén och Teet Härm som återkallade vittnesförhöret med Gerhard Voigt samt att det hade stått dem fritt att åberopa förhör med någon ytterligare rättsläkare men att kammarrätten inte för sin del ansåg detta behövt då man redan hade tillgång till Rättsliga rådets utlåtande. Under sådana förhållanden finns inte heller skäl för att kritisera kammarrättens beslut att inte kalla någon ytterligare rättsläkare, varför inte heller det påstådda felet eller försummelsen med nummer **130** ensamt kan läggas till grund för skadestånd.

Frank Lindblad och Margareta Erixon hördes visserligen som vittnen vid kammarrättens förhandling men eftersom deras roller gränsade till de roller sakkunniga förhörspersoner har fanns anledning att tillämpa den undantagsregel som följer av 25 § första stycket förvaltningsprocesslagen och 36 kap. 9 § första stycket rättegångsbalken som innebär att vittnen kan få övervara varandras förhör. Det anförda leder till bedömningen att det påstådda felet eller försummelsen med nummer **129** inte ensamt kan ligga till grund för skadestånd.

Vad härefter gäller olika bedömningar av bevisningen som kammarrätten gjorde, vilka har kritiserats av kärandena och som de har påstått utgjorde fel och/eller försummelser har Peter Wennerholm i sitt vittnesmål uppgett att domarna vid de allmänna förvaltningsdomstolarna har betydande erfarenhet av bevisvärdering och, i likhet med vad som ovan anförts beträffande Stockholms tingsrätts bevisvärdering, saknar tingsrätten rimlig anledning att på föreliggande utredning göra en omprövning av kammarrättens bevisvärdering. Kammarrättens dom i sig ger inte stöd för kärandenas påståenden om bristfällig bevisvärdering. Eftersom det inte heller i övrigt har framkommit att bevisvärderingen skulle ha varit formellt eller materiellt felaktig och då kärandenas påstående att kammarrätten inte skulle ha beaktat viss bevisning har vederlagts genom förhöret med Peter Wennerholm, kan inte heller påstådda fel eller försummelser med nummer **123, 126–128, 131 och 132** var för sig medföra att någon skadeståndsskyldighet uppkommit för staten.

Utöver vad som ovan anförts beträffande Socialstyrelsens handläggning har kärandena gjort gällande att Socialstyrelsens val av ombud i samband med en resningsansökan utgjort fel och/eller försummelse liksom att Socialstyrelsen inte i samband med denna resningsansökan redovisade vad som tidigare framkommit och som talade för Thomas Allgéns och Teet Härms oskuld. Tingsrätten konstaterar dock att Socialstyrelsens val av ombud inte kan anses vara av beskaffenhet att medföra fel eller försummelse, varför påståendet med nummer **136** inte ensamt kan läggas till grund för skadestånd.

I fråga om påståendet att det ålegat Socialstyrelsen att i samband med resningsansökan redovisa vad som tidigare framkommit konstaterar tingsrätten att det inte ens har påståtts att Socialstyrelsen hade någon sådan information, som kärandena inte själva hade tillgång till. På grund härav kan inte det påstådda felet eller försummelsen med nummer **137** ensamt ligga till grund för skadestånd.

De omständigheter som senare framkommit är inte heller sådana att det kan anses ha ålegat Socialstyrelsen att vidta några åtgärder enligt påståendet om uteblivna rättelser. På grund härav kan inte heller det påstådda felet eller försummelsen med nummer **138** ensamt grunda rätt till skadestånd.

Övriga påstådda fel och/eller försummelser

I en rad övriga avseenden har kärandena gjort gällande att olika myndigheter skulle ha gjort sig skyldiga till felaktiga eller försumliga bedömningar av olika slag, vilka skulle grunda rätt till skadestånd för kärandena. I fråga om flera av dessa påståenden har dock ingen bevisning lagts fram till stöd för dessa. Det finns exempelvis inga särskilda omständigheter som tyder på att polis eller åklagare skulle ha underlåtit att kontrollera huruvida kärandena var närmare bekanta med varandra eller att efter bästa förmåga utreda var Catrine da Costa hade dött och styckats för att kunna fastställa ett möjligt eller sannolikt händelseförlopp; i själva verket utgjorde hypotesen att Thomas Allgén och Teet Härm var närmare bekanta med varandra en av grunderna för åtalet. De påstådda felen eller försummelserna med nummer **1 och 38** är därför inte visade. På

motsvarande sätt har inte framkommit att det i utredningen inte skulle ha beaktats att det saknades bevisning för ett sexuellt avvikande beteende hos Thomas Allgén eller att bandinspelningarna av Karin Allgéns uppgifter inte gav stöd för misstankarna mot honom, varför inte heller påstådda fel med nummer **28 och 31** är visade och skulle kunna ge rätt till skadestånd. Även i fråga om påstådda fel eller försummelser med nummer **75, 82, 83, 88, 89, 93** och **102** saknas helt bevisning till stöd för vad kärandena påstår, varför inte heller dessa kan grunda rätt till skadestånd.

Kärandena har också påstått att åklagaren och kammarrätten har låtit sig påverkas av ovidkommande hänsyn. Av förhören med Anders Helin och med Peter Wennerholm har emellertid inte framkommit något som ger stöd för detta påstående. Av Peter Wennerholms uppgifter har tvärtom framgått en del särskilda åtgärder som kammarrätten vidtog för att inte påverkas av några sådana hänsyn vid sin bedömning. Eftersom kärandena alltså inte har visat att åklagaren, kammarrätten eller för övrigt några andra domstolar eller myndigheter har låtit sig påverkas av några ovidkommande hänsyn kan de påstådda fel och/eller försummelser som ovan åsatts nummer **54 och 125** inte var för sig läggas till grund för skadestånd.

Slutligen har kärandena påstått att det utgjorde fel och/eller försummelse, dels att försvarsadvokaterna inte informerades om vad som framkommit i utredningen, dels att Thomas Allgéns försvarare inte upplystes om att makarna Schröder först hade pekat ut Teet Härm vid vittneskonfrontationerna. Att försvararna under förundersökningsskedet inte informerades om vad som framkommit i utredningen mot den medmisstänkte kan inte anses utgöra något fel eller någon försummelse, varför det påstådda felet och/eller försummelsen med nummer **81** inte ensamt kan ge rätt till skadestånd.

Att Thomas Allgéns försvarare inte upplystes om att makarna Schröder först pekade ut Teet Härm vid vittneskonfrontationen, nummer **98**, måste däremot anses utgöra ett fel eller en försummelse, till vars betydelse tingsrätten återkommer under *Orsaks-samband*.

Kumulationsfrågorna

Tingsrättens prövning i det föregående av de av kändena gjorda påståendena innebär alltså att det beträffande ett stort antal av dem, nummer **1, 6–8, 11–12, 14–20, 23–31, 34–36, 38, 40–49, 51–56, 58, 60–73, 75, 77–91, 93–94, 97, 99, 102–110, 113–120, 121 (delvis) samt 122–139** inte har visats att det beträffande vart och ett av dem har förekommit fel eller försummelser som i sig kan ge rätt till skadestånd.

Eftersom det allmänna ansvarar även när flera befattningshavare har begått mindre förseelser som tillsammans medför att försumlighet måste konstateras hos myndigheten eller hos olika myndigheter (se Bengtsson m.fl., Skadeståndslagen: En kommentar, 3. uppl., 2008, s. 97) kvarstår frågan om dessa påstådda fel och försummelser vid en kumulation ändå skulle kunna nå upp till en sådan nivå att de skulle kunna ses som fel eller försummelser som utgångspunkt för en skadeståndsbedömning. I denna del konstaterar tingsrätten följande. Vissa av de påstådda felen och försummelserna, nämligen de som inte ens hade samband med myndighetsutövning, nummer **44, 45** (del av) **och 134**, de som omfattades av meddelarfriheten, nummer **7, 15, 20 och 108**, de som var omöjliga att utföra på grund av att tekniken saknades, nummer **139**, och de för vilka bevisning helt saknas, nummer **1, 38, 75, 82, 83, 88, 89, 93 och 102**, når inte ens upp till den nivån att de skulle kunna bedömas som mindre förbiseenden. De kan därför överhuvudtaget inte ligga till grund för någon kumulation.

När det sedan gäller de övriga påstådda felen och försummelserna, som tingsrätten funnit inte i sig kan läggas till grund för något skadestånd, alltså nummer **6, 8, 11–12, 14, 16–19, 23–31, 34–36, 40–43, 46–49, 51–56, 58, 60–73, 77–81, 84–87, 90–91, 94, 97, 99, 103–107, 109–110, 113–120, 121 (delvis), 122–133 och 135–138**, är de av den karaktären att de huvudsakligen innefattar bedömningar eller lämplighetsavgöranden av polis, åklagare och domstolar på ett sådant sätt att de inte ens vid en kumulation med varandra på olika sätt når upp till den nivå där de skulle kunna betecknas som skadeståndsgrundande fel och/eller försummelser.

För att ytterligare pröva frågan om kumulation skulle en jämförelse också kunna ske med de fel eller försummelser som enligt tingsrättens bedömning påvisats och som anges samlat i följande avsnitt, *Orsakssamband*. De ej visade felen och försummelserna har emellertid inte haft den karaktären att de ens tillsammans med de påvisade felen och försummelserna når upp till en nivå som medför att de skulle vara att bedöma som skadeståndsgrundande.

Orsakssamband

Enligt tingsrättens bedömning i det föregående har ett antal fel och/eller försummelser av olika myndigheter visats föreligga beträffande nummer **2–5, 9–10, 13, 21–22, 32–33, 37, 39, 50, 57, 59, 74, 76, 92, 95, 96, 98, 100–101, 111–112 och 121 (del av)**. För att dessa felaktigheter eller försumligheter skall kunna grunda rätt till skadestånd krävs emellertid också att det är visat att det föreligger ett orsakssamband mellan dessa och den skada som uppkommit för kärandena.

Som tidigare har angetts måste kärandena visa att felen eller försumligheterna, antingen var för sig eller tillsammans, har orsakat dem skada eller i vart fall bidragit till den. Detta förutsätter till en början beträffande sådana utredningsåtgärder som underlåtit eller försenats att kärandena kan visa att ett helt korrekt agerande från myndigheterna hade medfört att rättsprocessen på ett avgörande sätt för kärandena skulle ha fått en annan utgång än den kom att få. Med andra ord skulle de behöva visa att, om dessa felaktigheter eller försumligheter inte hade inträffat, antingen att något åtal för mord aldrig hade väckts mot dem, att något uttalande om styckning av Catrine da Costas kropp inte hade gjorts, att någon deslegitimeringsprocess mot dem aldrig hade inletts eller att de hade fått behålla sina läkarlegitimationer. Enligt tingsrättens mening har kärandena emellertid inte kunnat visa att någon av de uteblivna eller försenade utredningsåtgärderna, påståendena under nummer **2, 4, 5, 9, 37 och 57**, var för sig eller tillsammans skulle ha haft ett orsakssamband med den skada som uppkommit för dem. Detsamma gäller den läcka till pressen, vilken tingsrätten funnit i sig ha utgjort fel eller försummelse (ovan nummer **59**).

Tingsrätten har vidare funnit att behandlingen av ett antal förhör och förhörsuppgifter under förundersökningen har utgjort fel eller försummelse för vilken staten i och för sig svarar. Det rör sig om försvunna förhørsberättelser och bandinspelningar samt om förhören med Åke Fredriksson och med Marianne Seppälä. Även i denna del krävs dock att det är visat att de felaktigheter och försumligheter som påvisats av kändena har haft ett sådant orsakssamband med skada för dem att skadeståndsskyldighet på grund härav har uppkommit. Vad först gäller de försvunna förhørsberättelserna är det endast Ragnar Lindgren som med någon större säkerhet uttalat sig i fråga om när han senast haft kontakt med Catrine da Costa. I fråga om hans uppgifter anförde Regeringsrätten, i samband med att en ansökan om resning av Thomas Allgén och Teet Härm prövades, att Ragnar Lindgren vid förhöret 1984 lämnade relativt svävande uppgifter och att han först vid ett förhör 1999 blev mer säker på sin sak samt att uppgifterna inte undergrävde kammarrättens slutsatser i den grad att resning skulle vara motiverad. Visserligen borde självfallet samtliga förhørsberättelser ha redovisats i förundersökningen och det är inte osannolikt att detta skulle ha kunnat påverka beslutet om åtal och därmed rättegångarna vid Stockholms tingsrätt och kammarrätten. Tingsrätten konstaterar dock att samtliga aktuella förhörsuppgifter är förhållandevis vaga och osäkra och att det därför inte kan anses visat att uppgifterna skulle ha varit tillräckliga för att påverka till exempel åklagarens påstående om tidpunkten för gärningen eller någon annan omständighet av betydelse för åtalet. Vid den bedömningen beaktar tingsrätten också vad Anders Helin uppgett om att kännedom om dessa vittnesuppgifter förmodligen inte skulle ha inverkat på hans beslut att väcka åtal. Tingsrätten tar, även med beaktande av att andra beviskrav gällde för den prövningen, dessutom viss hänsyn till Regeringsrättens bedömning i sitt beslut år 2001. På grund av det anförda kan det inte anses visat att något orsakssamband förelegat, varken var för sig eller tillsammans, mellan de försvunna förhörsuppgifterna, påståendena under nummer **3, 50, 76, 92, 95, 100 och 101**, och de skador kändena uppgett. Tingsrätten gör samma bedömning vad gäller de försvunna bandinspelningarna, nummer **33**.

Vad gäller förhören med Åke Fredriksson har inte framkommit att dessa vare sig vid tingsrätten eller i kammarrätten skulle ha fått någon avgörande betydelse. Till detta kommer att samtliga förhör med honom redovisades i förundersökningen, varför det under alla förhållanden har funnits möjlighet att beakta det sätt på vilka hans uppgifter framkommit. Med hänsyn till det anförda kan det inte anses ha förelegat något orsakssamband mellan det felaktiga eller försumliga sätt på vilket förhören med Åke Fredriksson genomfördes, påstående nummer **39**.

Marianne Seppäläs uppgifter fick visserligen viss betydelse vid tingsrättens andra prövning, se Stockholms tingsrätts dom sid. 62 och 64, vilket sannolikt inte skulle ha blivit fallet om hennes senare lämnade uppgifter hade kontrollerats mot vad hon uppgav år 1984. Enligt tingsrättens mening är det emellertid inte visat att hennes uppgifter var nödvändiga för den slutsats Stockholms tingsrätt drog i fråga om styckningen, vilket även vinner stöd av att också kammarrätten fann det visat att Thomas Allgén och Teet Härm hade styckat Catrine da Costas kropp utan att kammarrätten i denna fråga fäste något avseende vid de uppgifter Marianne Seppälä lämnat, se kammarrättens dom sid. 49 f, liksom av Stockholms tingsrätts tidigare beslut om rättspsykiatrisk undersökning, vilket fattades utan stöd av hennes uppgifter. Inte heller i dessa delar har kärandena följaktligen förmått visa att det föreligger ett orsakssamband mellan felet och skadan, påståendena med nummer **111 och 112**.

Även i fråga om den omständigheten att Thomas Allgéns försvarare inte fick kännedom om att makarna Schröder först pekat ut Teet Härm som den person som lämnat in fotografierna för framkallning kan det inte uteslutas att detta kom att få viss inverkan på rättegångarna. Med beaktande av den bevisning som i övrigt förekom är det dock inte visat att försvararens kännedom om detta förhållande skulle ha haft något avgörande inflytande på utgången i målen. Det är därför inte visat att felet eller försumligheten bidrog till de skador som kärandena uppgett, påstående nummer **98**.

På vilket sätt den omständigheten att Christina Allgén fick hålla ”förhör” med Karin Allgén skulle ha kunnat medföra skada för Thomas Allgén eller Teet Härm har inte

närmare förklarats från kändenas sida. Mot bakgrund av att dessa ”förhör” enligt kändenas egna uppgifter inte gav något stöd för misstankarna mot dem och inte heller kom till någon senare användning kan det inte anses visat något orsakssamband mellan detta påstående, nummer **32**, och de skador som kändena uppgett.

Slutligen har tingsrätten funnit att Jovan Rajs medverkan i utredningen, efter att misstankarna mot Teet Härm uppkommit, i flera avseenden utgjorde fel eller försummelse från statens sida, att det utgjorde fel av Socialstyrelsen att i kammarrättsprocessen inte förete det yttrande som inhämtats från professor Simonsen samt att det utgjorde fel att skriftväxlingen mellan Jovan Rajs och bland andra olika rättsmedicinska experter inte redovisades. Med särskilt beaktande av att Jovan Rajs slutsatser ändå inte stod oemot-sagda vid rättegångarna, att kändena frikändes för mordåtalet och då bevisningen inte visar att Jovan Rajs skulle ha grundat sina utlåtanden på ovidkommande hänsyn eller på något annat än sin fackkunskap har emellertid kändena inte heller i dessa delar, nummer **10, 13, 21, 22, 74, 96 och 121**, förmått visa att det föreligger något orsakssamband mellan dessa fel och den uppkomna skadan.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att det inte är uteslutet att en i alla avseenden korrekt hantering av ärendet skulle ha lett till en annan utgång i fråga om beslutet att väcka åtal eller vid domstolsprövningarna. Kändena har emellertid inte förmått *visa* att det är någon av de konstaterade felaktigheterna eller försumligheterna, vilka i huvudsak har varit hänförliga till förundersökningsskedet, som enskilt har förorsakat eller bidragit till de påstådda skadorna. Inte heller en sammantagen bedömning av samtliga påvisade fel och försummelser är tillräcklig för att det skall anses *visat* att det i detta fall föreligger något orsakssamband mellan dessa och de skador kändena har yrkat ersättning för.

Även om bedömningarna under denna rubrik i första hand tar sikte på inkomstförluster m.m. som återkallandet av läkarlegitimationerna medförde för Thomas Allgén och Teet Härm gäller motsvarande resonemang också i fråga om de anspråk som hänför sig till lidande. De har enligt tingsrättens mening inte heller visat att det är de felaktiga

eller försumliga åtgärderna som har medfört ett sådant lidande för dem att de skulle ha rätt till skadestånd. Det har inte heller framkommit omständigheter som utvisar att de utsatts för någon sådan brottslig gärning som skulle berättiga dem till kränkingsersättning.

På grund av det anförda kan kärandenas skadeståndstalan inte vinna bifall på den av dem åberopade förstahandsgrunden.

Andrahandsgrunden (Oskäligt utdragen rättsprocess)

I andra hand har Thomas Allgén och Teet Härm som grund för rätten till skadestånd åberopat att de utsatts för en oskäligt utdragen rättsprocess som i sig medför skadeståndsskyldighet för staten. I denna del konstaterar tingsrätten att brottmålsprocessen mot Thomas Allgén och Teet Härm avslutades redan i och med att Högsta domstolen den 12 januari 1989 beslöt att inte meddela prövningstillstånd och att ”deslegitimeringsprocessen” mot dem avslutades genom Regeringsrättens beslut den 6 februari 1992 att inte meddela prövningstillstånd. Dessa beslut är alltjämt gällande och det har inte framkommit något som visar att någon av dessa rättsprocesser skulle ha varit oskäligt utdragen. Att Thomas Allgén och Teet Härm därefter själva genom upprepade resningsansökningar och genom denna skadeståndsprocess har åstadkommit fortsatt domstolsbehandling har – även om de själva ansett att detta har varit påkallat av omständigheterna – utgjort ett frivilligt val från deras sida och kan inte drabba staten på det sätt kärandena gjort gällande. Någon skadeståndsskyldighet på den av dem åberopade andrahandsgrunden har därför inte uppkommit.

Tingsrättens bedömning innebär sammantaget att kärandenas talan skall ogillas.

Vid denna utgång skall kärandena solidariskt ersätta staten dess rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

7. HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 401)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ges in till tingsrätten senast **torsdagen den 11 mars 2010**. Prövningstillstånd krävs.

Sten Falkner

Anders Erlman

Birgitta Widebäck

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen.

Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten. Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i hovrätten inte lagts fram tidigare, ska klaganden i mål där förlikning om saken är tillåten förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i hovrätten.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad. Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.